

Балканска Конференција

СЕФАРДСКИХ ЈЕВРЕЈА

одржана 28. и 29. маја 1930. год.

У БЕОГРАДУ

арија «Карић» Краља Петра ул. бр. 49

БЕОГРАД

Балканска Конференција

СЕФАРДСКИХ ЈЕВРЕЈА

одржана 28. и 29. маја 1930. год.

У БЕОГРАДУ

Штампарија »Карић« Краља Петра ул. бр. 49.
БЕОГРАД

ГЛАВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ПО ДЕЛАМ ГОСУДАРСТВЕННОЙ КАПИТАЛИСТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

УПРАВЛЕНИЕ ПО ДЕЛАМ ГОСУДАРСТВЕННОЙ
КАПИТАЛИСТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

УПРАВЛЕНИЕ ПО ДЕЛАМ ГОСУДАРСТВЕННОЙ
КАПИТАЛИСТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

УПРАВЛЕНИЕ ПО ДЕЛАМ ГОСУДАРСТВЕННОЙ
КАПИТАЛИСТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

ПРИПРЕМЕ ЗА КОНФЕРЕНЦИЈУ СЕФАРДСКИХ ЈЕВРЕЈА, У БЕОГРАДУ.

Београдска Организација Сефардских Јевреја, која стоји под заштитом Црквено-Школске Јеврејске Општине у Београду, упутила је на дан 27. маја о. год. позив београдским Јеврејима, којим их извештава да ће се 28. и 29. маја о. г. одржати у Београду Балканска Конференција сефардских Јевреја. Овај позив гласи:

Браћо Јевреји,

На дан 28. и 29. маја о. г. одржаће се у Београду у Јеврејском Дому

БАЛКАНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА СЕФАРДСКИХ ЈЕВРЕЈА.

Том приликом долазе нам у госте *Г. М. Д. Пичото*, претсетник светске организације сефардских Јевреја, чије је седиште у Јерусалиму, и многобројни делегати и гости из балканских земаља и из сефардских центара у нашој држави.

Београдска организација сефардских Јевреја, која је примила на себе сазивање и организовање ове конференције, позива Београдске Јевреје да узму учешћа на овој конференцији и да својим многобројним присуством и срдчним пријемом драгих нам гостију манифестују своју приврженост и своје симпатије према циљевима које је сефардски покрет себи поставио.

Београд, 27-V-1930. год.

БЕОГРАДСКА ОРГАНИЗАЦИЈА
СЕФАРДСКИХ ЈЕВРЕЈА.

На дан 28. маја о. год. изашао је у овдашњем угледном листу: »Политика«, чланак следеће садржине:

БАЛКАНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА СЕФАРДСКИХ ЈЕВРЕЈА У БЕОГРАДУ.

Покрети за душевни, социјални и културни препород Јеврејског Народа, који су се почели јављати крајем прошлог столећа, у главном су стварани и вођени од стране ешкенаских Јевреја.

Масе сефардских јевреја, из разних разлога, а највише због своје малобројности и оријенталске индолентности у коју су услед дугих година живљења на оријенту запали, врло су мало или нису никако учествовали у тим разним покретима и напорима за душевни препород Јеврејског Народа.

Овако стање није могло да остави равнодушним сефарде који су као појединци учествовали у свима манифестацијама јеврејске ренесансе, те је, иницијативом неколико истакнутих сефардских јавних радника, сазвана 1925. године интернационална конференција сефардских Јевреја. Ова конференција одржана је у Бечу од 15. до 19. августа 1925. г. и на њој је решено оснивање светске конфедерације сефардских Јевреја са седиштем у Јерусалиму, којој је стављено у задатак да ради:

- а) На интелектуалном, националном и религиозном уздицању сефардских Јевреја;
- б) На интизификацији ефикасне сарадње тог елемента на обнови Палестине.

У духу закључака те интертериторијалне конференције приступило се организовању сефардских Јевреја у свима државама и варошима у којима они живе у већем броју. У Београду иницијативу за организацију београдских Сефарада преузела је на себе Црквено-Школска Јеврејска Општина и на дан 29. новембра 1926. год. одржан је у Београду јаван састанак београдских сефардских Јевреја, на коме је решено оснивање месне организације са задатком: »да ојача учешће сефардског елемента у изградњи Ерец-Јисраела и да ради на развоју сефарада у културном и религиозном погледу«.

На истом састанку примљена су правила нове организације и изабрана је прва Управа којој је на челу био, као први претседник, тадашњи претседник Црквено-Школске Јеврејске Општине, сада на жалост већ покојни, Др. Соломон Алкалај.

Пошто је већ прошло пет година од прве интертериторијалне конференције и од оснивања светске организације и вели-

ког броја месних организација, београдска организација сматрала је за потребно да се сазове једна шира конференција ради прегледа досадашњег рада и постигнутих резултата и ради доношења закључака за даљи рад.

Како је већина сефардских Јевреја настањена у балканским државама, то ће се конференција у главном одржати између делегата сефардских организација из околних балканских држава. Конференција ће се одржати на дан 28. и 29. маја о. г. у Јеврејском Дому, Краља Петра ул. бр. 71.

Конференцију ће отворити садашњи претседник Београдске Организације Сефардских Јевреја г. Лазар Аврамовић, познати београдски трговац, а реферате ће поднети г. г.: М. Д. де Пичото, претседник светске сефардске организације; Др. Исак Алкалај, Врховни Рабин; Давид Пијаде, Моша Јосиф, г-ђа Јелена де Мајо, г. г. Бењамин Пинто и Др. Рафаило Маргулис.

Конференцији ће присуствовити поред г. М. Д. де Пичото, претседника светске сефардске организације, делегати и гости из Палестине, Сирије, Румуније, Грчке, Италије, Бугарске и Југославије.

Поред листа »Политика«, донео је лист »Време« два чланка о раду конференције. На дан 29. маја о. г. изишао је чланак ове садржине:

Јуче по подне, на врло свечан начин, отворена је и отпочела рад прва балканска конференција сефардских Јевреја, уз учешће многих делегата суседних држава, делегата из провинције и великог броја београдских Јевреја, претставника разних установа и удружења.

Пред пуном салом Јеврејског дома конференцију је отворио претседник београдске организације сефардских Јевреја г. Лазар Б. Аврамовић и у поздравној речи упућеној делегатима и свима учесницима истакао несумњиви значај ове прве конференције, која ће указати правац будућег рада на стварању конфедерације и уједињењу свих Јевреја. Приступљено је бирању претседништва конференције у које улазе: за претседника г. Л. Аврамовић, а за чланове делегат из Букурешта, претседник Јеврејске општине, банкар г. Пинкас, делегат из Солуна, књижевник г. Флорентини, делегат са острва Родоса г. д-р Бехар и 2 делегата из Сарајева.

Претседник г. Аврамовић моли да у самом почетку рада

упуте телеграм Њ. В. Краљу и Претседнику Владе. Телеграм Њ. В. Краљу гласи :

*Његовом Величанству Краљу
Александру Првом*

Сефардске организације Јевреја Југославије, којима је циљ да удруже снаге за свој културни и просветни напредак са данашње конференције у којој учествују и изасланици осталих балканских држава, подносе Вашем Величанству изразе своје оданости, са најискренијим жељама за напредак узвишеног Краљевског Дома и процват Краљевине Југославије.

Претседник
Београдске Сефардске Организације
ЛАЗАР Б. АВРАМОВИЋ

Затим је прочитан телеграм упућен Претседнику Владе.

После прочитаних телеграма поздравио је почетак рада конференције претседник црквене-школске Јеврејске општине г. Шемаја де Мајо, истичући да се конференција има сматрати као рад свих Јевреја, без икаквих сепаратистичких тежњи. После њега рад конференције су поздравили: делегати из Солуна, Букурешта, г. Овадија из Париза, делегат острва Родоса, Сарајева, г. д-р. Фридрих Попс у име Савеза Јеврејских општина, месне ционистичке организације и у име Југословенске ционистичке организације; г. Шланг, рабин ешкенаске општине у Београду, претседник ложе г. Кон, г. д-р Давид Алкалај; у име омладине г. г. Гаон и Саломон.

Г. д-р Исак Алкалај, врховни рабин, одржао је реферат о материјалном, социјалном и културном стању Сефарда и о статистичким и економским приликама сефардских насеља. Предавање је држао на националном језику. За време предавања г. Алкалаја, стигао је и претседник светске сефардске организације г. М. Д. Пичото, који је због закашњења симплана стигао нешто касније. Г. Пичота учесници конференције одушевљено су поздравили.

После реферата г. Алкалаја, г. Пичото је одржао исцрпан реферат о стању Сефарда у Палестини и суседним државама: Сирији, Персији и Египту, који је саслушан са великом пажњом. После тога је г. д-р Давид Пијаде дао експозе о раду у прошлости, садашњости и будућности. Следио је реферат г. Моше Јосифа о ционизму у Јеврејској агенцији. Г-ђа Јелена де Мајо, претседница Јеврејског женског друштва, дала је исцрпан и документован реферат о сефардској жени. Г. Бењамин Пинто из Сарајева реферисао је о сефардској омладини.

Други чланак изашао је 30. маја и у кратким потезима доноси приказ рада другог, завршног дана конференције, а гласи: *Одлука конференције је да читав рад балканских сефарада буде под контролом ционистичког егzekутивног комитета.*

Цео јучерањи дан трајала је конферанција сефардских Јевреја, а касно увече окончала свој рад.

Конференција је почела рад у 9 и по часова експозеом г. Давида Пијаде, који је у главном рекао:

— Мислим, да смо сви сагласни у томе, да овај дан претставља датум у историји сефардских Јевреја на Балкану. Интелектуални претставници наше браће у Румунији, Бугарској и Грчкој, са високим вођама нашега покрета у свету, састали су се овде са нама, сефардима Југославије, да се поздравимо, измењамо мисли и донесемо одлуке, које ће за наш живаљ на Балкану значити почетак новог живота, нових прегнућа, нових стремљења.

Затим говори о великој историји Јевреја и улози јеврејског народа у човечанству, додирујући поново Балкан, вели:

Масе наших Јефреја сефарада, расејане по целом Балкану, заостале су у свом духовном развоју и економском напретку далеко иза своје браће на западу. Оне данас вегетирају, обузете увек оним тешким источњачким дремежем, који умртвљује и систематски убија. Њих слабо интересују велики етички и национални проблеми данашњице, велике ренесансе Јеврејског духа, обнова материнске груде и изградња наше нове домовине. Наш је задатак да те успаване масе пробудимо, да их заинтересујемо за све то и да их припремимо за велику утакмицу на културној и материјалној обнови Ерец-Израела. И на том великом, светлом путу, који нам предстоји, данашња конференција претставља само прву етапу. Оживљавањем заједничког језика и заједничких традиција, створићемо предуслове за потпуно духовно спајање, за стварање заједничке литературе, за процват духовни и физички свих сефарада.

После г. Пијаде оба делегата из Румуније у кратким говорима поздравили су рад конференције изручујући поздрав од Јевреја из Румуније. Г. др. Јоахим Бехар из Милана, реферисао је на шпанско-јеврејском о положају Јевреја у Италији.

Г-ђа Сока Јосиф реферисала је: о сарадњи Сефарда на пољу ционизма.

Г. др. Рафаел Маргулис, потпретседник београдске организације сефардских Јевреја, дао је реферат о мерама које се имају

предузети да би се учврстила међусобна веза свих сефарада на Балкану, као и у осталим државама.

По подне је конференција наставила рад дебатом по питањима која је дотакао г. др. Маргулис. Дебату је отворио г. Леон Коен делегат из Софије, а затим су се ређали: г. Мориц Леви, надрабин из Сарајева, др. Челебоновић, др. Овадија — Париз; др. Брацо Пољокан, претседник сарајевских сефарада, и читав низ делегата и београдских Јевреја.

Касно увече конференција је завршила рад.

ЗАПИСНИК

Предконференције Балканске Конференције Сефардских Јевреја, одржане 28. маја 1930. г. у 11 час. пре подне.

Да би сазивачи Балканске Конференције Сефард. Јевреја могли изменити мисли са појединим делегатима Конференције и да би могли тачно утврдити програм и ток рада на самој конференцији, одржана је у малој сали Дома Цркв.-Школ. Јевр. Општ. једна предконференција, на којој су присуствовали делегати који су до тог времена били стигли.

Предконференцију је отворио Потпретсед. Београд. Орган. Сеф. Јевреја, г. Др. Рафаило Маргулис, молећи делегате да изнесу своја мишљења и да тиме омогуће сазивачком одбору састављање тачног дневног реда Конференције. Моли поново делегате да се изјасне о томе.

Први узима реч Претседник Београдске Организације Сефардских Јевреја, г. *Лазар Б. Аврамовић*, износи предлог дневног реда Конференције и предлаже да се исти прими.

Предлог гласи:

I) Поздравни говор претседника Београд. Орган. Сефард. Јевреја, г. Лазара Б. Аврамовића;

II) Реферат Претседника Светске Сефард. Организ. г. М. Д. Пичото, о стању Сефарада у Палестини и суседним државама: Сирији, Персији и Египту;

III) Реферат Г. Д-ра Исака Алкалаја, Врховног рабинера, о материјалном, социјалном и културном стању Сефарада и подаци о статистичким и економским приликама сефардских насеља;

IV) Експозе Г. Давида Пијаде, секретара Београдске Орга-

низације Сефар. Јевреја, о раду у прошлости, садашњости и будућности;

V) Реферат Г. Моше Јосифа, рад на пољу Ционизма и у Јеврејској Агенцији;

VI) Реферат Г-ђе Јелене де Мајо, претседнице Јеврејског Женског Друштва, о Сефардској жени;

VII) Реферат Г. Бењамина Пинто, уредника Јеврејског Гласа из Сарајева, о Сефардској Омладини; и

VIII) Реферат Г. Д-ра Рафаила Маргулиса, Потпреседника Београдске Орган. Сефар. Јевреја, о мерама које се имају предузети да би се учврстила међусобна веза свих Сефарада на Балкану као и у осталим државама.

(Прима се предложени дневни ред).

Пред ових реферата, говориће и ова господа:

1) г. Др. Браца Пољокан, Сарајево; 2) г. Мордо Салом, у име Сефардске Омладине, Загреб; 3) г. Буки Гаон, у име Есперансе. Загреб; 4) г. Давид Флорентин, делегат из Солуна; и 5) г. Др. Леон Коен, претседник Сефардске Општине, Софија.

На то узима реч г. Др. Леон Коен, у име Сефард. Јевреја Бугарске, и изјављује да он жели присуствовати конференцији само као посматрач. Образложава своје становиште тиме што је његова мисија ограничена, јер јавно мишљење бугарских Сефарада стоји на становишту да се Сефардска Организација може одобрити једино у кругу Ционистичке Организације, а не као нека засебна политичка организација, те апелује да се поради на зближењу Сефарда и Ешкеназа и изражава бојазан да би рад Сефардске Организације могао бити од уштрба за Ционистички покрет. Износи као доказ зато да је Сефардска Организација, у своје време, покушала предузети неке кораке који нису били у сагласности са Ционистичком Егзекутивном. Тражи да Сефардска Организација не спроводи никакву политичку акцију, јер сматра да ће иста правити тешкоће Ционистичкој Егзекутиви и уродити конфликтом.

Г. Давид Флорентин, делегат из Солуна, моли да г. Коен поздрави Сефардску Конференцију у име Бугарских Сефарда и да се не уздржи од тога. Потсећа г. Коена да су још 1913. год. г. г. Гастер и Соколов поздравили оснивање Унион Сефарадим и молили да иста установа развије делатност код сефарада у диаспори за Палестину и да активира сефардски елеменат, како би у даном моменту могли удружени Сефарди допринети својим радом што бржем остварењу Палестинског идеала. Уверава г. Коена да је Сефардска Организација од увек радила у хармонији

са Ционистичком Егзекутивом и да је потпомагала и још увек потпомаже рад за обнову Палестине. Сматра да данас има много значајних послова који су изван делокруга Ционистичке Организације, а којима се са успехом може бавити само Сефардска Организација. То је рад на културном, социјалном, економском и религиозном пољу међу Сефардима у диаспори. Организовани Сефарди могу све те послове вршити са већом компетенцијом и ауторитетом, него ли као појединачни чланови Ционистичке Организације.

Претседавајући г. Др. Маргулис, износи добре стране Сефардске Организације, наводећи да иста жели да у свом раду створи један јединствени правац, да унесе нов дух, и да да директиве за рад Сефардске Организације у односу према Ционистичкој Организацији. Бојазан Бугарских Сефарада није основана, јер такав рад Сефардске Организације може допринети само зближењу, а не раздору. Потсећа г. Коена на Светски Конгрес Сефард. Јевреја у Бечу 1925. год., када су највиши ционистички ауторитети као : Давид Јелин, Нахум Соколов, Усишкин и Жаботински, са највећом радошћу поздравили буђење Сефард. Јевреја и рад на њиховом организовању и активирању. Даље напомиње да ће се у рефератима изнети идеје Београдске Сефардске Организације у односу на Светску Ционистичку Организацију и нада се да ће они г. Коена задовољити и уверити га да Конференција неће врећати осетљивост Ционистичке Организације.

Господ. Др. Јакир Бехар, из Милана, износи да су сви делегати дошли једино са жељом да се створи слога и мир и да се морају напрегнути све снаге за препород Палестине. Мишљења је да г. Коен, у име Бугарских Сефарада, треба да поздрави Конференцију, како би иста била у знаку сагласности и слоге.

Г. Др. Мориц Леви, Набрабин Сарајево, износи своје уверење да ће се г. Коен по салушању појединих реферата наћи сам побуђен да измени своје досадање погледе, и да ће конференцију поздравити и потпомоћи. Према томе за њега тај проблем не постоји, јер ће г. Коен пре или после реферата свој поздрав конференцији дати.

Г. Др. Леон Коен одговара предговорницима да ће конференцију радо поздравити и помоћи, ако иста буде у том духу радила. Своју прву примедбу изнео је стога што није желео да створи дух неслагласности.

Г. Др. Мориц Леви, пита да ли се раду конференције намерава дати шири публицитет, чему би он био противан, јер

налази да би требало само оне ствари износити које не би давале материјала за тендециозност.

Г. Др. Браца Пољокан, противан је мишљењу г. Др. Леви-а, већ напротив тражи да се Конференцији да најшири публицитет.

Г. Др. Исак Алкалај, Врхов. Рабин, противан је мишљењу г. Др. Б. Пољокана, и после кратке дискусије одлучено је да се образује биро за штампу ради давања комуникаеа. Тиме је рад предконференције у 12. час. у подне завршен.

* * *

Балканска конференција сефардских Јевреја, која је сазвана иницијативом Београдске Организације Сефардских Јевреја, одржана је у Београду 28. и 29. у великој свечаној сали Дома Црквено-Школске Јеврејске Општине. На конференцији су узели учешћа као делегати ова господа:

1) М. Д. де Пичото, претседник светске конфедерације сефардских Јевреја, са седиштем у Јерусалиму;

2) Давид Флорентин, новинар, члан управе Општине сефардских Јевреја Грчке и члан Акционог Комитета (Солун);

3) Др. Леон Коен, адвокат, претседник Јеврејске Општине (Софија);

4) Јозеф М. Пинкас, претседник Савеза Јевреј. Сефар. Општина (Букурешт);

5) Јозеф Корнеа, потпредседник Савеза Јеврејских Сефар. Општине и Наполеон Арије, потпредседник Јеврејске Општине (Букурешт);

6) Др. Јакир Бехар, претставник оријенталских јеврејских Заједница, Милано и Родос;

7) Др. Нисим Овадија, Надрабин Париски, претставник Париског Културног Удружења Сефарада;

8) Јоханан Алмули, претставник »Унион Еспањола« (Беч);

9) Др. Исак Алкалај, Врховни Рабин (Београд);

10) Шемаја де Мајо, адвокат, претседник са 11 чланова Црквено-Школске Јеврејске Општинске Управе, у име Београдских Сефарда;

11) Управа Београдске Сефардске Организације, и то: -
Претседник: Г. Лазар Б. Авамовић;

Потпредседник: г. Др. Рафајло Маргулис;

Чланови Управе: Г-ђе Јелена де Мајо, Софија Алмули, Сока М. Јосиф, Матилда Барух, и г. г. Арон А. Алкалај, Жак Давичо, Давид Пијаде, секретар, Моша Б. Јосиф и Самуило Сумбул;

- 12) Др. Мориц Леви, Надрабин (Сарајево);
 - 13) Аврам Мајер Алтарац, претседник сефардске Општине (Сарајево);
 - 14) Др. Јаков Кајон, претседник Беневоленције (Сарајево);
 - 15) Др. Браца Пољокан, представник »Беневоленције« (Сарајево);
 - 16) Буки Салом (Сарајево);
 - 17) Бењамин Пинто, уредник »Јеврејског Гласа« (Сарајево);
 - 18) Аврам Меворах, почасни претседник сефар. Општине (Загреб);
 - 19) Хајим Анђело, претставник Јеврејске Општине (Скопље);
 - 20) Аврам Буки Гаон и Мордохај Салом, у име сефардске студ. орг. »Есперанса« (Загреб).
-

**Записник прве седнице
Балканске Конференције Сефардских Јевреја,
одржане 28. маја 1930. год.**

Конференцију отвара свечаним говором, у 17 часова, Г. *Лазар Б. Аврамовић*.

Поштоване Госпође и Господо, Драга Браћо и Сестре,
За нас сефардске Јевреје 1925. година је врло значајна. Први пут откако је јеврејски народ ушао у нов период своје историје, први пут од времена како је, под вођством славних јеврејских мислилаца и родољуба, отпочео своју ренесансу, први пут 1925. године сефардски Јевреји стварају базу за рад на своме интелектуалном, културном и националном уздизању и за ефикасну сарадњу на обнови Палестине.

Конференција Сефардских Јевреја, која је одржана у Бечу, од 15. до 19. августа 1925. године, није се задовољила да прокламује само вољу сефарада да постану пуноправни сарадници душевне ренесансе јеврејског народа и обнове Ерец-Израела, већ је на тој конференцији закључено оснивање једног централног организма, у коме ће се концентрисати иницијативе за рад сефардских маса.

Тај централни организам — Светска Организација Сефардских Јевреја — постоји. То је центар за рад на просвећивању и уздизању сефардских маса; на њему лежи и иницијатива за координацију напора појединих локалних организација ради постигнућа заједничких циљева.

Као логична последица постојања једног централног организма дошла је потреба да се са времена на време делегати појединих организација састају, да се упознају међусобно и са методама рада и постигнутим резултатима, ради доношења заједничких закључака за даљи рад, како би се постигли што бољи резултати.

Кратко време по оснивању светске организације сефардских јевреја, београдски сефарди под вођством једног великог родољуба, одличног Јеврејина и човека ретких особина, сада већ покојника, Др. Соломона Алкалаја, кога је неумитна судбина, у његовим најбољим годинама и у пуном јеку његове делатности, истргла из наше средине, приступили су оснивању своје месне организације, која од свога почетка улаже највећи труд да одговори задацима које су сефарди себи поставили.

Београдска организација Сефардских Јевреја, сматрала је да је Београд по многобројности своје сефардске колоније, по своме централном положају, а и са обзиром на свој велики број јавних раденика које су београдски сефарди дали свима јеврејским покретима последњих деценија, врло подесна средина, да се ту одржи поновни — III састанак сефардских Јевреја.

Велики број угледних делегата који су данас на овој конференцији присутни, доказује да се у нашој нади нисмо преварили и ја сматрам да могу рећи у име свих београдских Јевреја, сефарада и ешкеназа, да смо сретни што нам је указана част, да се у нашој средини одржи једна значајна конференција делегата свих сефардских Јевреја.

Госпође и Господо, у овом озбиљном часу, када су сви напори нашега народа управљени нашој душевној обнови и раду за Ерец-Израел, отварам ову конференцију балканских сефарада и све вас најсрдачније поздрављам. Поздрављам вас искрено као претставнике сефарада славних у својој прошлости, као изасланике од којих сви Јевреји много очекују. Поздрављам вас братски као вођа наших сефардских маса које су спремне да у обнови нашега народа као прави јеврејски синови учествују.

На нама је да се на овој конференцији посаветујемо како ћемо најбоље то учешће остварити и како ћемо сефардске масе препородити, да их по угледу на наше претке, некадање носиоце јеврејске културе, пренемо и учинимо способним за овај напор који су оне дужне поднети у стварању Ерец-Израела.

То су дакле наши задаци. Сазивачи ове конференције уверени су, да ће наша организација те задатке испунити. Овај сјајни скуп, састављен од вођа сефарада, најбоља је гаранција за то.

У то име, ја Вас драги моји пријатељи, још једном поздрављам и желим вам добродошлицу.

Уверен сам да ћу погодити вашу жељу, да сви, окупљени на овоме месту, дамо израза нашег поштовања, верности и лојалности према узвишеној и заслужној Личности Његовог Величанства Краља Југославије Александра I., да пожелимо дуг и срећан живот Њему и Његовом Краљевском Дому.

Предлажем да се Њ. В. Краљу упути поздравни телеграм ове садржине:

*Његовом Величанству Краљу
Александру Првом*

Сефардске Организације Јевреја Југославије којима је циљ да удруже своје снаге за свој културни и просветни напредак, са данашње конференције у којој учествују и изасланици осталих балканских држава, подносе Вашем Величанству израз своје оданости, са најискренијим жељама за напредак узвишеног Краљевског Дома и процват Краљевине Југославије.

Претседник
Београдске Сефардске Организације
ЛАЗАР Б. АВРАМОВИЋ

(Конференција једнодушно прима и бурно поздравља Њ. В. Краља).

Затим се прима и предложени поздравни телеграм Претседнику Владе г. Генералу Петру Живковићу, који гласи:

*Господину Генералу Петру Живковићу
Претседнику Владе*

Београд.

Сефардска Организација Јевреја Југославије, којој је циљ да удружи своје снаге за свој културни и просветни напредак, са данашње своје конференције, у којој учествују и изасланици осталих балканских држава, поздравља Вас и изражава искрене жеље даљег успеха у Вашој делатности за унапређење наше земље.

Претседник
Београдске Сефардске Организације
ЛАЗАР Б. АВРАМОВИЋ

Најзад примљени су и поздравни телеграми г. г. Др. Вајцману и Др. Соколову, који гласе:

*Др. Вајцман, Претседник Ционистичке Организације,
Лондон Ционбиро.*

Балканска конференција сефардских Јевреја, која се је састала у Београду у циљу побољшања стања Јевреја Сефарада и сарадње на напретку и остварењу палестинског идеала, шаље Вам срдачне поздраве и искрене жеље за здравље и успех на остварењу у целости наших заједничких циљева.

Претседник
ЛАЗАР АВРАМОВИЋ

*Др. Соколов, Претседник Ционистичке Егзекутиве
Лондон Ционбиро.*

Балканска Конференција Јевреја Сефарада у Београду свесна Ваше огромне делатности у прошлости, шаље Вам искрене поздраве и срдачне жеље нових успеха на потпуном остварењу свих општих циљева у Палестини не сумњајући да ће Ваша неуморна делатност ускоро допринети остварењу снова свих Јевреја.

Претседник
ЛАЗАР АВРАМОВИЋ

Поздрављам Врховног рабина г. Др. Исака Алкалаја, који ће поднети свој значајни реферат; затим надрабина г. Др. Овадију из Париза, надрабина г. Игњата Шланга и надрабина г. Др. Морица Леви из Сарајева, г. Др. Фридриха Попса, претседника

ешкенаске општине и потпретседника Савеза Јеврејских Општина Југославије из Београда, г. Шемају Демаја, председника сефардске општине, из Београда, г. Пинкаса Јосифа, делегата из Букурешта, г. Др. Леона Коена, делегата из Софије, г. Аврама Алтараца, из Сарајева, г. Ментеша Колонемоса, из Битоља, г. Аврама Мевораха, почасног претседника сефардске општине из Загреба, као и претставнике сефардске омладине и учеснике на Конференцији, из Београда и околине.

Оглашујем да је конференција отворена.

Затим се приступа избору часништва. На предлог потпретседника Беогр. Орган. Сефар. Јевреја, Г. Др. Раф. Маргулиса изабрано је ово часништво:

Почасни претседник: Г. М. Д. де Пичото,

Претседник: Г. Лазар Б. Аврамовић,

Потпретседници: 1) Г. Ј. М. Пинкас (Букурешт),

2) Г. Давид Флорентин (Солун),

3) Г. Аврам Мајер Алтарац (Сарајево),

Почасни секретари: Г. Др. Брацо Пољокан (Сарајево) и Г. Др. Јакир Бехар (Милано),

Секретари: Г. Давид Пијаде и Г. Др. Шалом Захарија.

Г. Лазар Б. Аврамовић заузима претседничко место и даје реч Г. *Шемају де Мајо* који поздравља конференцију као претседник Београдске Црквено-Школске Јеврејске Општине. Он је између осталог рекао: »Сефардска Организација у Београду може свима онима, који се још двоуме и питају: шта ће нам тај покрет и да ли он не води подвајању и слабљењу наших снага, послужити као маркантан пример да сефардске организације нису сепаратистичке, већ да је њихов циљ да све сефардске Јевреје организују и поведу на рад за постигнуће оног идеала, на чијој изградњи сарађују данас Јевреји целог света. — Ви, браћо, затичете у Београду све Јевреје и Сефарде и Ешкеназе, у пуној, ничим не помућеној братској сарадњи на свима нашим општим стварима. Основана од нашег неумрлог Д-ра Соломона Алкалаја, и вођена од људи чија је љубав према Јеврејству и опште-јеврејским идеалима осведочена, Сефардска је организација својим досадањим радом показала да постоји потреба за сефардским организацијама и да оне и у срединама где има много Ешкеназа, као што је Београд, доприноси јачању националне свести и интензивнијем активирању свих наших снага за добро Јеврејства и обнову јеврејске државе«. Свој поздрав Г. де Мајо је завршио ускликом »Хедад« (Живели!)

Г. Давид Флорентин сматра за дужност и част да као претставник Сефар. Јевреја Грчке и као претставник Солунске Сефар. Општине, поздрави ову конференцију и сматра да Сефарди, поштујући своје светле историјске моменте, треба да

продуже пут препорода и да активно узму учешћа у ционистичком покрету. Истиче да у сефардском покрету има и таквих потреба, које једино могу бити добро решене организовањем Сефарада. Износи да Јевреји Грчке, мада се налазе у великој економској депресији, ипак врло активно учествују у раду на обнови Палестине, а у потпуној хармонији са Ционистичком Егзекутивом. Сматра да сефардске организације, без икаквог сепаратистичког смера, треба да инаугуришу нову еру на интензивирању великих сефардских маса.

Поздравни говор г. Јосифа Пинкаса, Букурешт.

Господине Врховни Рабинеру, Господине Претседниче, Госпође и Господо, од стране Сефарада Румуније, доносим срдачни поздрав овој Конференцији, од које очекујемо велики резултат.

Благосиљам и захваљујем Богу, који нам је дао да видимо почетак наше солидарности, почетак рада ради спасавања наших обреда, који се данас налазе у великом опадању.

Стари људи их не гаје у оној мери у којој су били гајени у прошлости; млади једва знају језик и традиције наших предака, једва могу да прочитају наше молитве. У више места други обреди нас прогутају и за кратко време ми ћемо се изгубити, или на сваки начин вредећемо веома мало, ако се не пробудимо.

Упућујем молитву Свемоћном да наши напори, који данас овде почињу, буду дугог века и крунисани успехом за добро нашег обреда.

Честитам господи из Београда, честитам им лепу иницијативу, која је нама у Румунији толико драга, да већ од пре годину дана, први Потпредседник нашег Централног Одбора, г. Др. Галимир, један изврстан Јеврејин и Сефард душом и срцем, пропагира идеју сазива Конгреса ради уједињења Сефарада целога света, у циљу подизања нашег обреда.

Жалим, што му његови послови нису дозволили да присуствује почетку остварења његовог идеала, и сматрам за дужност да споменем његово име овде, на првом конгресу.

Нека би дао Бог, да се тај идеал оствари што пре и потпуно. Ово је срдачна жеља свију Сефарада из Румуније.

Г. Др. Нисим Овадија доноси поздраве 60—70 хиљада Сефарада из Париза који нису организовани. У Париској сефар. Општини има врло хетерогених екемената. Уложио је све силе да их прикупи. Несефарди више цене и познају вредност Сефарада него ми сами. Истиче потребу да златно доба сефардско оживимо, јер би се иначе Јеврејство изгубило. Треба Јеврејство пробудити и показати му нове путове и спречити декаденцију и фатализам (кмет) у који су велики део Сефарада запали. Износи као један од најглавнијих разлога декаденције дезорганизованост сефардских маса. Као један од најглавнијих задатака Сефард. организација сматра бригу о културном подизању сефар. елемента. Премда га његови познаници сматрају сањалицом, он налази да за народ који већ две хиљаде година лута и са

највећим напорима успева да се до данас одржи — не постоје тешкоће које се не би дале пребродити; само треба активирати латентне енергије.

Рад на организовању Сефарада није сепаратизам, већ је насушна потреба тог дела јеврејског народа, што у осталом и сами Ционисти признају. Истиче да су Сефарди још данас у себи сачували најчистије све традиције. Сефарди нису правили реформе. Они су конзервирани и сачували Јеврејство. Инспирисани јеврејским идеалима, Сефарди самим тим гаје жељу за обновом Палестине. Пледира да делегат Бугарске одбаци своју ускогрудост и да нашим интенцијама за организовање Сефарада не припише сепаратизам. — Самим јачањем јеврејских осећања и религије, биће појачана и сарадња сефар. елемента на обнови Ерец-Израела.

Поздравни говор г. Др. Јакира Бехара.

У смислу традиција, три јеврејске свечаности неће бити напуштене, чак ни кад Месија буде дошао. То су: Пурим, који је већ прошао; Шавоут, који ћемо светковати ових дана, и Кипур. Узрок овог јесте, што је приликом тих празника било проглашено и потврђено схватање јеврејске вере, које је изложено у десет заповеди.

Песме наших истакнутих Сефарада потсетиће нас из Шавоут-а на следеће речи: *»Лехакил Оулхарил«* т.ј. чувајте и усавршавајте. А која је главна етичка идеја дана Кипур-а? — То је мисао: *»Оулоде Веозев Јерохали«* т.ј. да ли се може опростити грех ономе који призна и поправи своју погрешку?

Ако у току ове конференције дођемо до свести, у каквом се опадању налазимо, у току последњих 400 година, што нисмо у довољној мери, као што су друге групе чиниле, потпомагали јеврејски народ, и ако постигнемо да напустимо нашу равнодушност, нашу апатију, наш мањак интереса за све што је важно за наш народ, онда ћемо моћи рећи, да је већи део овог посла свршен.

Болно је констатовати, да ми не знамо богатства литературе, поезије, филозофије и науке наших бесмртних предака, као што су: Мајмонид, Јеуда Алеви, Габирол и други и да смо обуставили овај чудесни рад за напредак Јеврејства. Треба проучавати и пронаћи начине који су најзгоднији, како би се покриле празнине, и сарађивати са нашом браћом у потпуној хармонији на вишим интересима Израела, како би сачували и усавршили славно наслеђе наших предака.

Г. Аврам Мајер Алтарац, као претседник Сарајевске Сефардске Општине, поздравља конференцију и сматра да сви осећамо задовољство што смо се овде скупили, да би разбуктали оне буктиње културне светлости и националног осећања које су још наши прадедови за Јеврејство ужегли. Жели од срца да конференција има пун успех и да се коначно реализују сви они идеали ради којих смо се овде скупили. Сматра да треба одмах

приступити организацији, која је до данас сефардима недостајала, како се не би догодило да код наредног конгреса будемо на истој тачки где смо и данас.

Г. Др. Фридрих Попс, потпредседник Савеза Јевреј. Општина Југославије и претседник Ешкенаске Општине у Београду, поздравља конференцију и жели јој потпуни успех. Сматра да је организовање од користи не само за Сефарде, већ и за целокупно Јеврејство. Сефарди постоје као једна моћна група Јеврејског Народа. Треба замерити свима онима који сматрају ту организацију као сепаратистичку. Наводи сложну колаборацију у свим јавним радима између Сефарада и Ешкеназа у Београду, где до данас није било ни трага подвојености. Свој говор завршава пожелевши најлепши успех конференцији, што ће за целокупно Јеврејство бити од користи.

Г. Игњат Шланг, рабин Ешкенаске Општине, срећан је што му се даје прилика, да, као рабин Ешкенаске Општине у Београду, може поздравити овај отмени сефардски скуп. Истиче своју радост да једна грана Јеврејског народа сматра да од данас треба више да ради за добро целокупног јеврејског народа. Истиче велику културну прошлост Сефарада на Пиринејском Полуострву, где су многи знаменити филозофи и државници обогатили историју јеврејског народа великим бесмртним делима: философским, поетским и правничким. Помиње славна имена: Риби Јуда Халеви, Габирол, Ибн Езра, Риби Моше бен Мајмон, Риби Лицхак Абрабанел и т. д. Ти су људи пред целокупним човечанством осветлали образ јеврејског народа. Поздравља иницијаторе и сазиваче овога конгреса и жели да и даље буду духовне вође и предводници на томе путу. Свој говор завршава речима: »Живела Конференција«.

Г. Директор Иван Кон, претседник Ложе »Бене Берит«, изражава своје пријатно узбуђење што се састаје данас у Београду Прва Конференција Балканских Јевреја са највиђенијим и најодабранијим претставницима сефардског дела јеврејског народа. Потсећа на највећу трагедију јеврејског народа, када су Сефарди, у највећем напону своје стваралачке моћи и знања, морали пред инквизицијом да напуштају своју земљу и домове и да преко мора траже себи нову земљу и нова огњишта. Ако се тражи од Јевреја патриотизам за земљу у којој живе — Сефарди су први о томе дали доказа. Ако треба показати рад и вољу за обновом и да над њиховим огњиштима засија сунце, — они су и ту били први. Као претседник Ложе — тог скупа људи који стреме ка моралном и етичком савршенству човечанства, он поздравља ову конференцију у чијем раду види исти циљ за јеврејски народ. Необично је радостан да је конференција сазвата иницијативом наших највиђенијих људи, који ће дати темељ новом сјају и поносу у смислу великих дела сефардских предака. Жели од срца успех у свим правцима. »Нека живи конференција и њени претставници!«

Г. Др. Давид Алкалај, као претседник ционистичке организације у Југославији, поздравља Балканску Конференцију Сефардских Јевреја. Износи да је он још 1912 год. узимао активног учешћа за организовање сефардског елемента, када су први пут измењане мисли о организовању сефардског елемента. И на конгрес 1925. год. у Бечу био је позван и узимао је учешћа као делегат у одбору за правила. Истиче да је тада Конференција Сефардских Јевреја себи ставила два главна задатка:

1) Рад на културном и националном подизању сефардског елемента и

2) Рад на уједињењу и организовању сефардских јеврејских снага за обнову Ерец-Израела. — Види да као репрезентанти те моћне организације функционирају врло енергични људи и он сматра то као највеће јемство да та организација има добру подлогу. Пледира да се другом главном задатку Конференције Сефардских Јевреја, т. ј. реактивирању сефардских снага за обнову Палестине, посвети највећа пажња. Помињући тешкоће које има да преброди ционистичка установа на изградњи Палестине, сматра да целокупно јеврејство данас са двоструком активношћу и у највећој хармонији и сагласности треба да се баци на посао, и да, како Сефарди, тако и Ешкенази, допринесу остварењу »Геулат Хаарец«. Поздравља конференцију и делегате.

Г. Аврам Б. Гаон. — Студентски Сефардски Клуб »Есперанса« Универзитета у Загребу, који имамо част да заступамо у овом сјајном друштву, узима учешћа у Конгресу са одушевљењем и великим задовољством. »Ла Есперанса« сматра овај Конгрес, који је сазван по иницијативи истакнутих јавних радника наше престонице, за историјски датум, кад ће се извршити путевија сефардског покрета све до данас, те ће се тражити путеви за напредак и успех у будуће. »Ла Есперанса«, која се поносно придржава сефардске идеологије, постоји већ шест година и ради неуморно за напредак, у културном и националном погледу, сефардске гране наше Краљевине. Она води пропаганду, одржава своја предавања о историји и култури Сефарада, као и измене мисли о прошлости Сефарада на Балкану, тежи и труди се за одржавање и препород јеврејско-шпањолског наречја, ради на томе да се код подмлатка развије менталитет који одговара сефарадском схватању, јер све то улази у програм »Есперансе« чије генерације ранијих чланова, као и садашњи састав, могу констатовати остварење великог успеха у раду који је вршен све од почетка њеног постојања. Може се рећи без претеривања, да је Клуб сефардских студената увек био и јесте огњиште, где се концентришу синтезе свих планова и идеала, које је донео савремени сефардски покрет. Срећни смо да на овом данашњем конгресу можемо осетити и подвући са узбуђењем, да су наша разумевања сефардске идеологије потпуно савремена и констатовати, да нам је ментална револуција коју је тај покрет донео у сефардску идеологију, учинила само добро и дала добре резултате.

Много поштована господо Делегати,

Ми, делегати Клуба »Есперанса«, имамо поруку да предамо Конгресу Балканских Сефарада његове изразе дубоког поштовања и срдачни поздрав и да подвучемо чињенице, које су горе изнете.

Академци »Есперансе« гаје у својим срцима жељу, да резултати овог конгреса буду огромни и плодни за нашу будућност по историјској вредности.

Загребачка »Есперанса« која сакупља више присталица покрета и која има за циљ препород сефардског елемента, нада се да ће у Галуту, а шта више и у »Ерец—Израелу«, играти улогу сличну оној коју је играла у Јеврејству, у доба Арамбам и Јеуда Алеви.

Дакле, нека Бог благослови рад овог конгреса и напоре Сефарадске Светске Конфедерације са њеним уваженим и сјајним Претседником г. Пичотом на челу.

Академци »Есперанса«, као гарда младих сефарада, спремни су да приме ваша наређења, поштована господо, и да се боре за идеале који претстављају основу Светске Сефарадске Конфедерације.

Делегат Организације подмлатка у Југославији, г. *Мордехај Салом* поздравља идеју Сефардске Организације у Београду, да сазове ову Конференцију, а нарочито иницијативу г. Лазара Б. Аврамовића.

Затим говори о оснивању организације, коју он заступа, и њеној идеологији. У неколико речи он износи рад ове организације и констатује, да је једини разлог што није она могла бити толико плодна колико се од ње очекивало тај, што нема довољно материјалних средстава.

Он се нада и жели, да ова Конференција заврши свој рад са добрим плодом за будућност и за културни и национални напредак Сефарада.

Секретар г. Давид Пијаде чита приспеле телеграме.

Из Лондона: *Врховни Рабин Алкалај, Београд.*

Срдачне захвалности и жеље конференцији. Надам се да ће њен рад допринети побољшању ситуације балканских Сефарада и напретку делатности Палестине. Остварење нашег историјског циља тражи више него икад груписање свих енергија, солидарност и национално уједињење. *Вајцман.*

Из Јерусалима: *Аврамовић Трговачка 1 Београд.*

Желимо потпун успех. Сефарди који трпе у Палестини очекују практичне одлуке: реорганизацију Конфедерације; проширење Банке *Асхраи*; сазив Конгреса; репрезентацију у Јеврејској Агенцији. *Др. Леви.*

Из Јерусалима: *Кересод Фор Конгрес Сефарадим Београд.*

Егзекутива Агенције и ционистичке администрације поздравља конференцију Сефардских Јевреја и жели постигнуће важних одлука. Конференција се сазива у тешкоме часу за обнову земље, часу, који тражи од свих Јевреја света да се уједине како би са успехом одбили сваки напад на Ционизим. Дирекција ционистичка је оценила и оцењује како треба савладати тешкоће сефардског живља и она се нада да ће Ваша конференција дати енергично изражаје осећајима уједињења и поверења

Ционикон

Из Јерусалима: *Керен Хајесод Београд.*

Поздрављамо конференцију сефардске организације. Нека пред Вашим очима буду задаци садашњег тешког часа и наоружајте Ваше најбоље снаге за Керен Хајесод, за фонд усељавања и колонизације.

Директоријум Керен Хајесода

Из Беча: *Организацион Сефарадим Београд.*

На жалост долазак немогућ. Поздрављам конференцеју. Желим успех.

Леон Хајим:

Из Софије: *Сефардска Организација Београд.*

Немогуће примити Ваше услове. Остајемо при нашем првом предлогу.

Централни Консистиоријум

Из Софије: *Лазар Аврамовић Београд.*

Поздрављамо сефардску конференцију. Искрено желимо уједињење и сарадњу свих сефардских снага у циљу нашег културног напретка у Дијаспори и Палестини. *Захарија Алкалај, Др. Мезан, Жак Елијас, Др. Фархи, Хенрелиас Израел Шелитов, Село Авравалоф, Узиел Пизанти, Ешкенази Финци, Нис. Алкалај.*

Из Рушчука: *Лазар Аврамовић Београд.*

Жалимо што је немогуће присуствовати конференцији. Желимо добар успех.

Сефардска Општина

Из Темишвара: *Лазар Аврамовић Београд.*

Најсеверније острво балканских сефардских Јевреја поздравља први конгрес и жели најбољи успех.

*Сефардска Општина Јевреја у Темишвару,
Председник Рудолф Фархи.*

Из Загреба: *Лазар Аврамовић Београд.*

Позив на конференцију примили данас по подне. Претседник Доктор Алкалај замољен да испред савеза Циониста поздрави конференцију којој ми желимо успешан рад на добру Сефарада и целога Јеврејства у братској сурадњи.

Савез Циониста Југославије

Из Битоља: *Сефардски Конгрес Београд.*

Наши делегати изненада у немогућности доласка тамо због непредвиђених приватних послова, што врло жалимо. Поздрављамо конференцију желећи одличан успех за препород нашег Ерец-Израела и нашег елемента. »Хедад Хазак вимас«.

Јеврејска Битољска Општина

Из Сарајева: *Конференција Балканских Сефарада, Београд
Краља Петра улици Јеврејски Дол.*

Беневоленција, културно удружење за наставу Јевреја у Сарајеву, која има за собом 30 година историје на пољу рада и моралног напретка Сефарада, поздравља конференцију честићајући одважним иницијаторима овог лепог дела, које доказује да сефардски живаљ живи и има вољу да иде напред и да докаже да Сефарадски геније још није изрекао своју последњу реч. Желећи Вам истински успех, Беневоленција уверава Конференцију да ће бити једна добра сарадница у свему што се односи на обнову и напредак сефардског Јеврејства.

Потпретседници: Леон Финци Др. Салуел Пинто.

Реферат Г. Д-ра Исака Алкалаја, Врховног Рабина.

Поштована Господо и Госпође,

Пре свега дозвољавам себи, као верски и умни поглавар Јевреја ове земље, да се придружим изразима добродошлице господина Претседника свима високим гостима, који се нису плашили никаквог напора, никакве жртве, да дођу из близа и из далека на ову конференцију, која је веома важна. Сматрам за дужност да им упутим један срдачни „Барух аба“ (Добро нам дошли!), да им пожелим пријатан боравак у нашој средини и да рад, због кога су дошли овамо, буде користан за наш јеврејски народ.

Мени је на овој конференцији додељена веома почасна улога да поднесем извештај о културном и социјалном стању сефардског елемента у нашој земљи. Морам признати, да што се дубље улази у ову тему, тим она постаје све већа, шира и разгранатија, тако да не би било могуће исцрпсти је у овом кратком извештају од неколико десетина минута. Стога мислим да се задржим само на општим линијама и онима, које су, по моме мишљењу, најважније, и то само у културном погледу.

Јевреј-Сефард-Шпањолац, изгнаник из Шпаније, донео је собом у место свог новог настањивања (Балканско Полуострво) толико богатства, у погледу моралном и умном, да је тиме сачувао снагу да се одупре утицају средине не само у отоманском царству (како се не би асимиловао, већ и да сачува своју индивидуалност), него и у другим балканским државама, које су наследиле царство од Турака. Шта више он је својом огромном културом, коју је у себи носио, постигао да убрзо нагна Јевреје-Ешкеназе или еленобизантине, које је сусрео у овим земљама, да преузму његове обичаје, његов начин живота, и да их асимилира својој природи и своме менталитету.

Тако је он створио један унифициран тип Јевреја на Балкану, у свима пределима. Пошто се је настанио на великим путевима, који вежу полуострво са Западном Европом (од Цариграда за Солун и Београд и одавде за Црно Море с једне стране и за Средоземно Море с друге стране), он је успео да се користи својим способностима и да се прихвати трговине, обезбеђујући себи на тај начин опстанак и постајући користан за државу у којој је живео.

Праведан у својим делањима и идејама, племенит у свом карактеру, ватрен присталица своје вере, за коју је у напуштеној земљи толико жртвовало и крви и имања, пријатан у говору и опхођењу, ево укратко карактеристике шпањолског Јеврејина, нашег претка.

У првој половини прошлог столећа догодила се једна велика промена у животу шпањолских Јевреја на Балкану. Балканске су се државе дигле, збацили иго Турака, ослободиле су се, те су постепено постале потпуно независне. Наши претци, који су дотада живели у истим приликама политичким и економским, сада су се поделили, долазећи у разне државе и у различите области. Јевреји Сефарди Југославије саставили су једну засебну групу, која је, благодарећи политичком развоју балканских држава, била приморана да се сама уједини и иде кроз живот независно од браће у осталим деловима полуострва. Али ни Југословенски Сефаради, као што је познато, не претстављају једну целину са истим приликама културним и верским. Овде ми такође разликујемо три групе, према земљама у којима су живели и политичким приликама, у којима су се налазили. Прву групу чине Јевреји Северне Србије, другу, Јевреји Јужне Србије и трећу, Јевреји у Босни и Херцеговини и мала група у Загребу.

Јевреји из Северне Србије имали су у току полустолећа да прођу кроз велике тешкоће, да воде огорчену борбу, да манифестују циновску моралну снагу, да не би били побеђени од стране нових прилика у младој српској држави. Пошто их Срби, који су постали победници, нису добро познавали, већ су их сматрали као ниже од себе, шпањолски су Јевреји учинили велике напоре да докажу новим вођама, да су они један користан елеменат, а да нису паразити, како су их поједини сматрали. Они су научили државни језик, како би могли упознати Србе

са чистоћом својих намера и са племенитошћу својих особина према држави која их штити. Они су се потрудили да докажу оно што јесу: родољубљиви и одани добру и напретку нове државе.

Процес прилагођавања новим приликама и напору да се прихвати нови ред у држави, трајали су више од једне целе генерације. Сви извори којима располажемо за ових пет деценија средином прошлог столећа, т. ј. од 1830—1880. год., показују нам ове велике тешкоће Шпањолских Јевреја, да науче језик, да упознају средину у којој живе, да њу упознају са собом и да створе прилике које одговарају њиховом животу. Ово полустолеће претставља у исто време најсјајнију епоху Јевреја северне Србије, или боље речено Београдских Јевреја. Константујемо, да наши претци нису у тој борби нимало напустили своју верску свест; напротив они су показали у то доба један високи степен културе и јеврејског осећања. Остављам на страну оне културне и верске установе, које су цветале у то доба, као Јешиве, где су учили разна Библијска питања из Мидраша и Талмуда; нећу да се осврћем ни на разна друштва, хуманитарна, верска и социјална, која су постајала у то доба, већ ћу да изнесем само два три дела наших предака, којима би се могла поносити њихова деца, ако би их очувала.

Једно од њих јесте постојање једне Јудео-шпањолске штампарије у то доба. Уколико ми је познато, ова је штампарија била једина на Балкану, сем великих центара у Солуну и Цариграду. Због те штампарије Београд је постао место, где су се сакупљали сви „Шпањолци“ са целог Балкана, пријатељи књиге и писмености, који су долазили са свију стране ради издавања својих књига у Београду. Не само што нас факат оснивања штампарије испуњава дивљењем и заносом, већ се дивимо и тим жртвама, које су биле поднете ради одржавања овог културног дела. Замислите, да је штампарија издала скоро сто књига, од којих је већина, сем малих изузетака, била издата од стране самих издавача. Сами ти претставници културе, верски службеници који су основали штампарију, исту су издржавали, потпомажући ову свету акцију. Ова штампарија својим плодноним радом, претворила је нашу варош у један првокласни центар културе и цивилизације за све Балканске земље.

Друга културна појава од велике важности јесте оснивање семинара у циљу спремања и васпитања рабина и других верских чиновника. Ова установа налази се под управом Друштва »Шокаре Тошиа«, које је издржава; она је много допринела *тјме да познавања Јеврејства постану јача и да се распростиру међу становницима целе земље.* Али нашем дивљењу нема краја, кад помислимо, разматрајући ту епоху, да је иста дала две личности, које су не само понос својих верских једномишљеника, већ и целе земље и државе, где су се родили. Један од њих је написао више литерарних дела на српском језику, песник патријархалног живота Јевреја те епохе, Хајим Давичо, а други, уметник, који је читавим низом својих слика проширио славу

joш мало познате срpske уметности у великим европским центрима, а то је Леон Коен.

Скоро је непојмљиво, како је једна мала група, која броји једва 4000 душа, могла да да двоје своје деце толико генијалне и од таквог значаја, да се они сматрају као претходници културног живота не само њиховог доба, него и данашњег. Ово је сјајни доказ способности наше расе да се прилагоди ономе друштво у чију је средину судбина баца и да буде корисна тамо, где се налази.

Такво је било културно стање наших предака у Србији. Садашњица нам је донела велике промене и створила нове изгледе у нашем духовном животу. Већ пре више од десет година, како је наша Српска Држава постала Југославија, те је обухватила у својим границама и друге групе Јудео-шпањолоца, и то једну из Јужне Србије, која је пре припадала Турској, и другу из Босне, која је пре Светског Рата сачињавала део Аустро-Угарског Царства. Прва група пролази периоду нове ориентације према новим приликама, упознавајући државни језик на исти начин, како су то чинила њихова браћа у Северној Србији за време прошле генерације. Међутим друга група из Босне и Херцеговине ушла је у ово уједињење снабдевена јаком јеврејском културом. Ови Јевреји су имали велико преимућство према другим групама, које се састоји у томе, да су с једне стране могли развијати своје васпитање и просвећивање, користећи се аустријским режимом, и с друге стране живели су међу конзервативним елементом муслиманским, тако да су могли у тој средини одржати празник Шабат, као и задржати све особине, верске и духовне.

Бацајући један летимичан поглед на данашње стање јеврејске културе у Југославији, морамо да констатујемо, да је исто мање сјајно, но што је било у прошлој епоси за Српске Јевреје. Пре свега приморани смо били да жртвујемо наш велики стуб Јеврејства — Шабат (Субота). Пошто смо изгубили ову верску светињу празника Шабат, која је карактеристична за наш живот, изгубили смо тиме и више културних вредности, које су чиниле наш живот срећним и задовољним. Стога оно, што можемо данас приказати од Јеврејске културе, слаби је одјек чистог и срећног живота наших предака прошлог доба. Наша културна дела чине нам се маленим, према оним великим постизавањима наших дедова. Ипак без излишне скромности морамо констатовати, да наш живот није празан у погледу духовне концепције. Мада број Сефарада у Југославији чини само једну трећину од целокупног јеврејског становништва од 70.000 Јевреја (Сефарада има 22—24.000), ипак су Сефарди успели да не само задрже своје положаје, већ и да дају стил и колорит социјалном и културном животу целокупног Јеврејства у земљи.

На првом месту морам споменути, да у двема првокласним културним установама, које имамо у Југославији, мада исте нису чисто шпанолско-јеврејске, ипак Сефарди имају највећег учешћа. Те две установе су: Семинар у Сарајеву и Ложа Бене

Берит. Семинар у Сарајеву основао је и њиме управља Савез Јеврејских Општина, т. ј. и Сефарди и Ешкенази, али је поникао по иницијативи генија нашег претседника Конференције г. Лазара Б. Аврамовића. Он је потстрекао све чланове Савеза и пронашао средства за остварење ове идеје. Од осамнаест студената, који посећују Семинар, шеснаест их је Сефарда. Овај је Семинар уређен на веома солидној бази и предавање се врши у њему на модерни начин. Зато се надамо, да ће он допринети много за културни развитак Сефарада наше земље у блиској будућности, јер ће нам дати службенике, који су достојни своје мисије и који су на висини потреба данашњег доба.

Ложа Бене Берит у Београду јесте језгро свега што је најплеменитије и најидеалније у јавном животу Јеврејства наше земље. Она се састоји такође од Сефарада и Ешкеназа, али морамо подвући, да се ова установа попела на ону висину на којој се данас налази тек кад су јој на чело дошла два сефардска Претседника, од којих једног још оплакујемо: пок. Др. Соломон Алкалај, потпретседник светске Сефардске Организације, а други наш истакнути пријатељ и сарадник у свима културним радовима наше земље, г. Др. Букић Пијаде. Исто можемо да кажемо и за Савез Општина, где сарађују Сафарди и Ешкенази, и где се налази на челу, у својства потпретседника, претседник Сефардске Општине у Београду, бивши посланик, адвокат г. Шемаја де Мајо, који такође узима учешћа у свима јеврејским културним радовима Сефарада. Прелазим преко појединих друштава хуманог обележја у разним варошима наше земље, која су много допринела културном и социјалном напретку Сефардског елемента, као на пример Певачка Друштва у Београду, Сарајеву, Нишу итд., друштва за потпомагање студената виших школа, као што је »Потпора« у Београду и »Беневоленција« у Сарајеву. Даље друштва са хуманим и добротворним циљевима, нарочито женска друштва у разним местима државе и друштва за унапређење спорта и гимнастике. Свако од тих друштава ради у својој сфери, дајући својим члановима све најбоље што може, забављајући их и намећући им племените идеје, које су од користи општини.

Нећу да оставим занемарена још три споменика данашњег доба, који ће нашој деци служити као доказ, да код нас увек гори пламен одушевљења према јеврејском духу, који ми нисмо изгубили, као и према нашој култури. Ова три споменика јеврејске сефардске културе су ови: споменик војницима палим у рату, на Београдском гробљу; овај лепо Дом, где се састајемо да би се разговарали о нашој бољој будућности; и најзад нова Синагога, која се сад отвара у Сарајеву.

Најзад, неколико речи о најосетљивијем и најделикатнијем питању, које се најтеже даје решити, о питању предавања. Наилазимо на тешке препреке у том погледу. Времена су веома неповољна за успех у питању васпитања у верском и јеврејском духу, тако да нам се чини, да су се све видљиве и невидљиве снаге окупиле против њега. Прошла је већ цела гене-

рација, откад чинимо покушаје и тражимо сва средства да обезбедимо нашој деци један минимум, како би она постала свесна своје нације и своје вере. Ми имамо да решимо два велика задатка у погледу предавања, како би исто донело свој плод у нашој земљи и то: прво што морамо постићи јесте, да доведемо у хармонију и сагласност наше идеале, наше традиције и наша јеврејска национална осећања са редом и законима Државе и да их прилагодимо духу времена и могућностима, које произилазе из прилика нашег живота. Други је задатак, да се трудимо, како данашње доба, које преставља прелаз од старе епохе, која је прошла, к новој, која ће доћи после нас, не би проузроковало извесне неповољне резултате. Не смемо заборавити, да се још налазимо у периоду развијања из т. зв. патриархалног доба у доба модерно. Стога морамо да прилагођавамо предавање у нашим школама модерним методима, са свима изумима и средствима које је донела савремена педагогија. За решавање тих задатака, потребни су нам наставници, професори и научне књиге. И ако наши напори у погледу културе и васпитања буду постигле само ове резултате, ми ћемо бити задовољни.

Ево, Господо и Госпође, питање, на којем је потребна широка сарадња свију група, многобројних снага које представљају Сефарди у Југославији. Не сумњамо, да ће идеја културног напретка, коју носе сви Сефарди који се сакупљају да раде за бољу будућност јеврејског народа, ова уједињена снага дати свој резултат.

Констатујемо, да сефардски елеменат има још данас у свима земљама, где се налази, иста својства, исту традицију, која нас позива да се ујединимо, у циљу развијања свих наших вредности до извесне границе савршенства. Ко зна можда ће од једног таквог састанка, од заједничког рада, једног дана изићи из наше средине геније, који ће послужити као помоћник и као спаситељ не само нашег Сефардског елемента, не само нашег народа Израиља, већ такође целокупног човечанства.

Реферат Г. М. Д. де Пичота, председника Светске Сефардске Организације.

Господо!

За мене је особита част што се налазим на овој трибини и што држим говор у својству Претседника Светске Конфедерације Сефардских Јевреја, као и у својству делегата свију општина источних Јевреја у Палестини.

Моје су ми колеге, из Конфедерације, поручили да се претставим овом часном скупу заступника балканског Јеврејства и да им донесем срдачан поздрав од њихове браће из Свете Земље. Срећан сам потсетити овом приликом, и то са узбуђењем и захвалношћу, да је висока Влада Његовог Величанства Краља Југославије била једна од првих сила које су ратифицирале Балфурову Декларацију и признала наша историјска права на Палестину.

Престављајући вам се данас, чини ми се да вас све познајем по мисли, ма да нас велика удаљеност одваја од Палестине.

Познајем вас по важном практичном делу, које је било извршено у Палестини, захваљујући вашој ефикасној помоћи, у свима правцима цијонистичке делатности. Напомињем, између осталог, пољопривредну фарму *Бет Каравин у Једи* и нарочито шуму која је тек посађена у *Генигеру*, ради овековечења успомене на Краља Петра.

Частан скуп који се састаје данас и који садржи најистакнутије заступнике свију Балканских општина симболизира жељу која нас анимира, да будемо уједињени и да сви радимо на националном делу, свака група према своме менталитету и стању свога духа.

Што се тиче циљева *Светске Конфедерације Јевреја Сефарадима*, сматрам, да су вам исти добро познати из њених огласа и делатности у току пет година њеног постојања.

Имали смо у овој земљи једног верног сарадника који је са пуно оданости и неуморности у току дугог времена проповедао за наш покрет, у коме је видео спас, те се је трудио да врбује за исти присталице међу нашом браћом у Југославији и суседним земљама. Овај човек од елите, који је на жалост прерано преминуо, јесте др. Соломон Алкалај, коме вас молим да одате част устајањем. Тумачећи поруку *Сефардске Конфедерације*, изражавам вам њено саучешће поводом смрти овог активног сарадника. Изражавам га породици покојниковој, као и Јеврејима Југославије и нашој браћи са целог Балкана.

Господо, мислим да неће бити сувишно ако вам у кратко изложим историјат *Конфедерације Сефардских Јевреја* у чијем су стварању наши једномишљеници из балканских држава узели велико учешће.

После пропалог покушаја приликом XI. конгреса Цијониста у Бечу од стране неколико делегата, који су пројектовали једну светску конференцију Јевреја Сефарада, идеја је била поново истакнута у Палестини у 1920. год. Вође Сефарада у Палестини онда су осетили да се догађа нешто важно и да је њихова дужност да учествује такође у том великом делу. Сефардска Федерација, која је била основана, узела је учешће у том раду у току 1 1/2 године, али се и он аизгубила у општој јеврејској организацији.

1923. год., приликом III. конгреса Цијониста у *Карлсбаду*, неколико сефардских делегата из Палестине одржали су један састанак са својим колегама из других земаља, те су изабрали један *Управни Одбор*. Тако је био положен темељ једног националног тела Сефарада, у циљу потпоре организације *Халуци Хамизеах*; основан је један Припремни биро без икакве помоћи са стране. После две године Припремни биро је сазвао једну Светску конференцију у Бечу, која је, као што знате, одржана у августа 1925. године. Одлуке ове конференције престављају устав наше *Конфедерације*.

Овом приликом хтео бих да наведем два фактора, који су

били разлог наших тешкоћа, са којима смо се имали борити у току целокупног нашег рада.

1. Финансијска помоћ, која је била обећана од стране делегата конференције, није била достављена, чак ни десети део одређене суме. Сем две три општине, Јевреји Балкана нису нас скоро нимало помогли материјално. Ово нас је приморало, да сузимо наш рад, до крајних грџница.

Питање издржавања Бироа Средишног одбора Конфедерације у Палестини јесте једна болна страна, на којој се треба задржати. Да би се обезбедио опстанак тог Бироа и омогућио његов користан рад, нама је потребно годишње најмање Лст. 1.000. Обећано нам је из разних извора Лст. 400, и ми се надамо, да ће се та реч одржати, док остатак од 600 фунти треба да прикупе наша браћа из Диаспоре. Без овога износа продужење рада би постало немогуће.

Овај износ мора да нам се добава, јер од тога зависи опстанак започете акције.

У том циљу би требало да се утврди један систем котизација које треба да плати свака општина или организација на Балкану. На овај начин чланови средишног одбора у Јерусалиму биће ослобођени сталне бриге да траже средства за издржавање бироа и да расипају своју енергију искључиво у том циљу. Ово нас питање увек забавља и смета нам да посветимо наш рад животним стварима са потребном озбиљношћу.

Пошто сам дотакао ово питање, хоћу да кажем неколико речи о оснивању филијала *Конфедерације* у земљама Диаспоре, што претставља једно од наших најживотнијих питања. Требало би да свака филијала регрутује чланове који би платили утрђену чланарину сваке године, у сразмери са монетном јединицом у земљи, што би потпомогло унутрашњој консолидацији групе и спојном појачању *Конфедерације*. Али ово није једини разлог. Ми желимо да знамо којом снагом располажемо и у чије име говоримо, а ово се да постићи само помоћу чланарине. Ово би била једна врста цензуре наших снага од чега бисмо имали велике користи.

Из разлога, који нам нису познати, одбор у Диаспори, који је био именован на конференцији 1925. год., изгубио је вољу за рад готово чим је био изабран, тако да нисмо на њега могли рачунати, ма да су поједини чланови и даље одржавали везе са нама, али појединачно.

После вишегодишњег искуства у раду, дошли смо до закључка, да не можемо, ако желимо да наша акција напредује и успе, да рачунамо само на оне снаге које имамо у Палестини, него морамо да имамо такође један други моћни Централни одбор у некој великој вароши Европе, која поседује једну бројну и утицајну Сефардску Општину, као на пример *Париж*. Такав један одбор био би подеснији и имао би више утицаја, него Палестински одбор, за управљање нашим покретом. Без моралне и материјалне помоћи Сефарада из Диаспоре успех наше акције није могућ. Међутим, лакше је добити ову сарадњу преко

једног одбора овлашћених и утицајних претставника Сефарада у Диаспори. Као пр. може да нам послужи *Организација Цијониста*, која има своје седиште у Лондону, ма да је њен главни циљ васпостављење Палестине.

Потребно је, дакле, да се центар нашег покрета пренесе у Европу, најбоље у *Париз*.

На конференцији у Бечу била су додуше изабрана два средишна одбора, од којих се један морао налазити у Палестини, а други у *Солуну*. Међутим одбор у Солуну, као што сам вам већ рекао, нажалост, није дао ни трага од своје делатности. Он се није ниједанпут састао, нити одговорио на наша многобројна писма, која смо му послали, тако да се може тврдити, да је он престао да постоји одмах по закључењу конференције на којој је био изабрат. Можда је за то било каквог разлога, који ми не познајемо, али се може тврдити са сигурношћу, да је водећа улога *Солуна*, као центра Јеврејства на Балкану, јако попустила, захваљујући растурању снага ове општине. Париз, напротив, узима маха и постаје важан за нас, пошто веома јако расте његова *Јудео-Сефардска општина*. Зато ова варош изгледа веома подесном за наш Средишни одбор који би на тај начин могао бити у близини Балкана, свију осталих Европских земаља, као и Африке, где се налазе наша браћа.

Док нам је досада недостајала помоћ колективна, појединци су нас подржавали, те су нас потстицали за продужење напора, у очекивању дана када ћемо моћи предати заставу у јаке и верне руке, и поверити је људима који ће продужити рад са већом енергијом. Од састанка Бечке конференције ми смо увек у очекивању подесног тренутка за сазивање друге светске Конференције, која би се бавила питањима, која су проузроковала стварање Сефардске конфедерације и којима се она бави сада. Форма и састав Конфедерације били су утврђени у Бечу на конференцији, а њене статуте израдили су Палестински делегати, по директивама из Беча. Према правилнику, ове статуте може мењати само конференција делегата Сефарада из целог света. Стога Конференција балканских Јевреја, која се данас састаје, буди у нама добру наду, да ће послужити као претеча сазиву Светског конгреса, који се толико очекује, и који ће, надамо се, бити што пре одржан у *Паризу*.

Следствено, наша ће данашња конференција отворити у неколико пут нашем даљем раду и послужити, својим закључцима, предлозима и одлукама као претходница за Париски Конгрес.

У колико Бечка конференција није била «Светска», у правом смислу ове речи, назив *Конфедерација Сефарада* није такођер потпуно «Светски». Треба тежити да Конгрес у *Паризу* буде стварно светски, како би се наша позиција учврстила. Ово захтева припремне радове којима би се један Одбор требао да бави од почетка. По нашем мишљењу циљ Конгреса у *Паризу* мора бити тај да се измени Правилник, односно Статути Конфедерације, и да се исти прилагоде оном задатку који смо себи поставили, тачно одређујући круг делатности Средишног одбора

у Диаспори. Због тога ми треба већ одсада да се припремамо и пажљиво испитамо наш рад у прошлости, како би из тога црпели директиве о начину вођења рада у будућности, у сагласности са циљем конфедерације и према нашим могућностима и способностима.

После свега досада реченог, ја желим енергично да побием оптужбу сепаратизма, коју нам приписују извесни злобни кругови. Далеко од тога да буде штетан цијонизму, наш покрет се труди да га потпомаже, борећи се за једно правично решење сефардског питања.

Наш циљ је да учинимо да престану неправде, чије су жртве Сефарди у Палестини, и да радимо у исто време на уједињењу свих синова Израиља у обновљеној Палестини. Интерес цијонизма захтева, да разлика која данас постоји између сефарада и ешкеназа нестане и да *Јудео-Оријентални Елемент* игра улогу посредника између Арабљана из Палестине и Јеврејских досељеника, који су дошли из различитих земаља Европе.

Борећи се за права Сефарада и за триумф нашег покрета, Конфедерација Сефарада чини једно дело националне правде и доприноси у исто време остварењу идеала националног уједињења.

Пошто сам Вам дао горња обавештења, прелазим на питања са којима, по поруци мојих колега из Палестине, имам да вас упознам, како бисте добили одређену идеју о томе, чиме се бави наша Конфедерација.

Имиграција. — У циљу да се да конкретна форма декларацији Балфура, Ционистичка организација се труди, да васпостави Палестину и да доведе тамо имигранте из свију земаља. Међу истим налази се велики број Јевреја родом са истока. Сефардски елемент има потребне каквоће за покрет националног препорода и остварење ционистичког идеала.

Стога смо узели иницијативу да пронађемо ове снаге, да приберемо и организујемо ове људе који су способни да сарађују физички или финансијски за општу ствар.

Не смемо заборавити да се шпанско-источно Јеврејство разликује у великој мери од других делова народа, и то у погледу карактера и својстава. Оно има једну моћну органску способност, али је на жалост растурено и расипано. Дело васпостављења Палестине налаже дужности, али даје и права. Јевреји Сефаради мораће дакле да испуне те дужности, како би могли стећи права која из тих дужности потичу. Ето зашто смо нашли за потребно да оснујемо једну званичну установу, која би заступала сефардске Јевреје, те би била овлашћена да говори у име свих група сефарада на Леванту и која би интервенисала сваком приликом код ционистичких установа, као носилац идеја њених мандатора. Мислећи да ће једна таква установа подићи углед сефардског Јеврејства, примили смо на себе тешки задатак да остваримо тај пројекат. Наш пројекат за организацију наишао је на пуно одобрење и потпору свих шефова ционистичке организације, чије су изјаве и охрабрења, која су нам

они давали, вама добро познати, тако да не треба исте да понављам.

Навешћу вам само један извадак из писма господина Усишкина, упућеног Цинонистичкој организацији 4. Кислева 5685. год.

„Мислим“, пише он, „да сефарди претстављају један здрави и животни елеменат способан за национални препород. Они имају својства која их чине способнијим за национални препород него ешкенази. Они су још примитивни њиховом снагом. Сефардски елеменат је далеко од крајњег фанатизма који убија све што живи. Он је чист и скроман, доброг спољашњег изгледа и модеран. Главне мане су код њега: апатија, немарност и недостатак енергије и мало увиђавности за потребу једног колективног организовазног напора. Он је сувише затворен у своме огњишту, заузет својим материјалним интересима. Ово је резултат више векова живота међу народима слабе културе, једног мирног живота без тежње, без полета к моћи. Мора се признати, да смо ми, ешкенази, донекле криви према томе елементу. Ми се нисмо на њега обазирали у нашем покрету за препород, нисмо се за њега интересовали, нисмо се с њим понашали као са браћом, већ смо га сматрали као једну незнатну величину. Ово је једна велика грешка; треба сада пронаћи начин, како да се подигне ниво сефарада у свима земљама, како да их умешамо у колективни интерес целокупног народа, како да их ослободимо из њиховог данашњег положаја, који их држи далеко од културног света. На првом би месту требало да се створи једна светска организација сефардских Јевреја. Нека се сваки део те нације уједини засебно, након чега ће се они ујединити сви у један блок, у један народ.“

Такво је гледиште нашег пријатеља господина Усишкина, који је у току свог пута по Балккну 1924. год. пропагирао ову идеју међу сефардским општинама. Са овим се мишљењем слажу и остале вође цијонистичког покрета.

Наравно нисмо сагласни са њим у свим тачкама, али његове идеје воде истом циљу, као и наше.

Дозволите да анализирам стање сефарада и источних општина у Палестини, како бих вам дао идеју о њиховим приликама. Јеврејско насеље Палестине, које броји више од 160.000 глава, може да се подели на два дела: ешкенази и сефарди. Први су већином родом из средње и источне Европе, као и из Сједињених Америчких Држава. Други, чији број достиже једну трећину целокупног јеврејског насеља, потомци су исељеника из Шпаније, који су се настанили у средоземним земљама. Сем тога има Јевреја који су пореклом из Јемена, из Марока, Кавказа, Бухаре, Персије; Курдистана, Месопотамије и Сирије. Ове задње категорије личе по свом начину живота и обредима на сефарде и, према томе, сматрају се за такве.

Додуше онај идеализам, који се манифестује код ешкенаских имиграната у Палестину за последњих двадесет година, код источних сународника скоро не постоји у истим формама, сем малих изузетака. Има зато више разлога, који проистичу из социјалних и културних прилика оних земаља у којима су наша браћа живела вековима.

Ипак тешко је тврдити, да су сви имигранти ешкенази, који су се настанили у току последњих четрдесет година у Палестини, били вођени у томе искључиво њиховом љубављу према Цијону. Један део је свакако био приморан да тражи заштиту у Палестини, пошто је био прогањан у земљама Диаспоре. Иста је појава имала места, када су Јевреји Истока почели да страдају у Јемену, Персији, Грчкој, Турској итд. Они су се у великом броју упутили у Палестину, како би избегли прогањања.

Постоји једна врло важна појединост: док су ешкенази имигранти у већини (нарочито они који спадају у Халуцима) били организовани у нарочите групе, још пре њиховог поласка у Палестину, и спремљени за пољопривреду и занате, што им је дозволило да се одмах снађу, чим су дошли у земљу, Источни Јевреји нису били ни мало организовани. Spreмање ешкенаских Халуцима је потпомогнуто од стране Цијонистичке Организације. У сваком имигрантском центру постоји један биро који се бави свима Халуцима, потпомаже их, даје им олакшице за пут, материјална средства, итд. Ништа слично не постоји у земљама Истока, откуд имиграција иде без сваке организације, без реда, без претходног спремања, без олакшица за пут и без материјалних средстава. Морамо рећи у корист наших имиграната, да се они упућују у Палестину већином са намером, да се тамо за увек настане, те воде своје породице собом. Велики број од њих инсталира се на један основан начин, као мали трговци, занатлије итд., али ипак један део тежи к пољском животу, јер су се пре бавили пољопривредом у земљи из које су пореклом. Али они наилазе на једну препреку. Прво, кад дођу у Палестину, а пошто нису под заштитом Цијонистичке Организације, иста не показује никаквог интереса према њима, јер изјављује да није позвана за то. Што је још горе, они нису организовани, те према томе рекламације појединаца не узимају се у обзир. Онда интервенише *Конфедерација Сефарадима*, која чини потребне кораке код Цијонистичких Власти, како не би ови људи били напуштени, те да се не би изгубили у беспослици и очајању.

Сефарди који су били први пионири насељавању Палестине Јеврејима, осећају се сада увређени, што Цијонистичка Организација не води рачуна о њиховим рекламацијама. Откад је дошла енглеска окупација, уложено је преко десет милиона фунти штерлинга у Палестину, и то пола од стране Установе, а пола од приватних, што чини просечно један милион фунти годишње. Овај износ је расподељен на овај начин: три и по милиона за куповину земљишта, један милион за приправљење терена, пет милиона су издати за грађевине, плантације и радове за поли-

вања, пола милиона је дато појединим индустријама. Део капитала уложеног у Палестину, а који проистиче од приватних лица Источних Јевреја, више мање је познат, док онај део, који су у њихову корист дале Цијонистичке Установе, није никако одговарајући.

Национални Фондови:

Од 1920. године, када је био основан Керен Хајесод, до септембра 1929. г., исти је сакупио Лст. 4,373.365.— у целом свету. У овај је износ урачунат, и приход од уписа Керен Хагеула. Међутим примања Керен Кајемета од године његовог оснивања (1902.) до септембра 1929. г. претставља своту од Лст. 2,385.169,—

Треба да се примети, да су наша Сефардска браћа из свију земаља узели учешћа у уписима, према могућности.

Овом приликом морам да споменем једног Јеврејина из Басоре, који је оставио, по тестаменту, своје имање које се ценило на 140.000.— Лст, и другог Јеврејина из Багдада, који је поклонио Керен Кајемету 36.000,— Лст ради оснивања једне колоније која би носила име његовог покојног брата. Са овим новцем је купљено земљиште, на којем се сада диже Кепхар Јехескел. Трећи сефарадим филантроп Радоури, оставио је по тестаменту износ од 100.000. Лст. ради оснивања једне пољопривредне школе у Палестини. Четврти Сефарадим, Јеврејин из Шангаја, уписао је Лст. 1.000.— за Керен Кајемет, ради подизања једне успомене у име његове пок. жене. Један Јеврејин из Јањине оставио је Керен Кајемету, по тестаменту, Лст. 2.000.— Један Сефарад из Лисабона дао је 2.500.— фунти као помоћ за Јеврејски Универзитет у Јерусалиму. А има и других.

И да се не упуштамо у детаље, можемо тврдити, да је учешће Сефарада у фондовима Цијониста неоспорно и да су они увек чинили своју дужност у том погледу. Најбољи доказ је то, што Управни Одбор Керен Хајесода у Југославији има 9 чланова. Исти однос у Грчкој, у Бугарској и можда у још неким земљама.

Сматрајући уопште, констатујемо, да помоћ оних земаља, где су центри Сефарадима, није никако безначајна. Иста је слика у земљама где има Сефарада и Ешкеназа.

Према различитим статистикама, број Јевреја Сефарада и Источних, у целом свету достиже 1,500.000.— Према томе, ако њихова помоћ Цијонистичким Фондовима, износи 9 од⁰/₁₀₀ целокупног примања, може се тврдити, да су они поднели исте жртве, као и друга браћа. Поред тога, пошто скоро ни у једној источној земљи није била вршена никаква цијонистичка пропаганда, као таква, и с обзиром на то, да један велики део наших сумишљеника, који живе у тим земљама немају ни појма о Цијонистичком покрету, и о раду извршеном у Палестини, излази да је учешће Сефарадима у цијонистичким фондовима релативно веће, него код других Јевреја у другим земљама, где је вођена јака пропаганда помоћу посета, сваке године, вођа и делегата Цијонистичке Организације, док на истоку, сем незнатних изу-

зетака, била су досада само два делегата, који познају језик и обичаје месног живља. Мислимо да има међу нама људи, који би били спремни да воде пропаганду у тим земљама. Претпостављајући, да таквих људи нема, дужност је Организације да их створи што пре.

С друге стране, делатност Цијонистичке Организације шири се у тим земљама, где се може прикупити новац за васпостављање Палестине.

Али, по нашем мишљењу, не би требало запостављати удаљене и изоловане јеврејске општине, и ако нема изгледа, да се може одмах постићи резултат рада који води цијонистичка организација.

Из овог што је речено, излази да нису Јевреји Сефарадими мање даражљиви, него наша браћа ешкенази, у погледу цијонистичких фондова. *При свем том они се тим фондовима не користе у оној мери као други*, ма да има стотине породица које пате и чекају годинама да буду намештене као колониисти, или да приме помоћ, како би се могле кренути за Палестину итд. Сефардска Конфедерација је већ више пута дигла свој глас на конгресима и пред Цијонистичком Екзекутивом, у циљу да се ово стање промени, али, поред свију одлука и обећања, ништа није урађено до данас, како би нам било дато задовољење. Стога она сматра за дужност да о томе обавести све сефарде, цео Јеврејски Народ, који уписује новац за све Јевреје у Палестини, без обзира општина и странака.

Сви наши напори, да се помогне том стању ствари, пропали су, те морамо да употребимо једино сретство, које нам остаје, т. ј. побуђивати да се дарежљиво помажу Цијонистички Фондови, али под јасним условом, да наши дарови иду искључиво у корист наше браће Сефарада у Палестини. Ако не будемо употребили ово средство спаса, никад нећемо побољшати судбину наше источне браће у Палестини, чије се стање из дана у дан погоршава. Цијонистичка Екзекутива ће и на даље запостављати овај део Јеврејства, чије је смештање ипак потребно из више разлога, економских и политичких.

Треба, дакле, да наш протест буде у довољној мери енергичан, како би Цијонистичка Екзекутива најзад поправила ову неопростиву грешку.

Морам додати да су Јевреји из Румуније и других земаља усвојили овај систем са успехом. Најбоље се то може утврдити посетивши колонију Кипхар Барнах, која је настањена у једном делу *Сефарадима*, а у другом Румунима. Ови последњи располажу са лепо уређеним фармама; док су друге фарме слабо снабдевене. Ево у детаљу, између хиљаду других, начин на који Цијонистичка Екзекутива поступа са Сефарадима.

Политика.

Д-р Вајцман је, на тринаестом Цијонистичком Конгресу изјавио ово:

»Просветити јавно мишљење Арабљана, ето то су посао и:

дужност којима ми треба да посветимо нарочиту пажњу и поклонио велики део наших напора и енергије. Зато би требало да Сефарди сарађују озбиљније, него што су то досада чинили. Резултати ове сарадње би се убрзо осетили, тако да би могли постепено доћи до узајамне слоге са нашим суседима Арабљанима, корисне за оба народа». Ове изјаве послужиће ми као увод овоме што ћу рећи.

Једну од најглавнијих тачака на коју инститирамо и што мислимо да имамо права да подвучемо, то је побољшање односа са нашим суседима Арабљанима. Сефарди и Оријентални Јевреји су вековима живели у једној арапској средини и научили су да познају менталитет арапски и начин опхођења са њима. Ми налазимо у аналима јеврејског становништва Палестине места која су гора него ова која ми данас пролазимо, у погледу односа са Арабљанима. Споменимо између осталих доба Ибнфарукха, затим Дарвикхеса итд. Дакле чак и у тој барбарској епохи, пре од прилике три века, Сефарди су могли да победе опасност и да нађу начина да се одрже. Јеврејско становништво Палестине, које данас броји више од 60.000 душа, већим делом је састављено од Јевреја пореклом из Сирије, Курдистана, Месопотамије, Марока, Алжира, Триполиса, Туниса, Јемена итд. и од Сефарада урођеника. Сви знају језик и према томе су ближе домаку Арабљана. Има међу њима писаца и научника арапског језика, који су много цењени од наших суседа. При свем том, шефови Цијонистичке Организације не налазе за потребно да им се приближе и да се с њима посаветују о питањима која се односе на наше везе са Арабљанима. Треба да се зна да ми то желимо, не само зато да би задовољили наше самољубје, већ да је то у самом интересу егзистенције и одржавања јеврејског становништва Палестине. Није дозвољено да се ова функција поверава само дисидентима, који немају никаквог додира са Арабљанима и који не познају ни њихов језик ни менталитет.

Колонизација.

За ових десет година постојања Керен Хајесода је потрошио у Палестини 1,200.000 фунти за варошку колонизацију и 207.991 фунти за административне трошкове. Део којим су се Сефарди користили, од свих ових издатака, је скоро никакав. С друге стране Керен Кајемет је досада у поседу 285.000 дунума варошке земље. Дакле ова установа, која располаже од прилике са 300.000 дунума националне земље, намењене целом јеврејском народу, није дала сефардским Јеврејима више од 1.700 дунума, у долини Језреела, где је подигнута колонија Кипхар Барух, једина пољопривредна насеобина Сефарада. У њој се налазе Бугари, Кавкасци, Турци и насељеници са Крима. Овај пример јасно показује два мерила постојања, т. ј. према томе да ли се ради о Сефардима или Ешкеназима. Као што је горе напоменуто, Оријентални Јевреји чине везу јеврејског становништва Палестине. Дакле, има у тој земљи шездесет пољопривредних насеобина основаних од цијонистичких администрација

на једној површини од дунума 144.828'—, без необрађене земље, чији простор достиже дунума 150.000'—.

Самостални покушаји учињени од Сефарада у области агркултуре нису успели, услед слабе управе и помоћи. Исто се то догодило солунским рибарима, који су се настанили у Акри.

Да се вратимо колонији Кипхар Барух. Цијонистичка Организација је обећала да у њој настани 44 породице, од којих су до сада свега седамнаест смештених. Па чак и ове породице живе у врло оскудним приликама. Ми се трудимо колико је могуће да побољшамо њихову судбину, али се сукобљавамо са непомирљивошћу цијонистичких установа у Палестини. Тамо има само 78 Сефарада или Оријенталних Јевреја, оних из Кипхар Барух, не рачунајући неколико стотина Јеменита, чија се колонизација обавља на много нижем ступњу него код осталих.

Укратко, Керен Кајемет је уступио Сефарадима и Јеменитима само 4.324 дунума, на површини од 144.828, а и ово је било постигнуто после једне огорчене борбе с наше стране, као и са стране наше браће Јеменита.

Р а д.

Биро-и за распоред радника, који треба да врше поделу рада за рачун националних установа, не употребљују скоро никако Сефардима, јер исти не припадају политичким групама, које контролишу делатност тих Биро-а. Поред тога, у смислу једне одлуке 15. цијонистичког конгреса, националне установе морају поверавати своје радове искључиво синдицираним радницима. Из овог излази, да су Сефардими, који нису синдицирани и одбијају да приступе политичким странкама, запостављени и у овом погледу. Ако се неколико Сефарадима ипак упише у те Биро-е, њихов ред никад не долази, или се они употребљују за споредне радове.

Услед такве ситуације, број незапослених радника Сефарада, стално расте. Немање једног неутралног биро-а за расподелу радова има за последицу, да наши радници остају без посла. Морамо настојавати на стварању неутралних биро-а, како бисмо обезбедили запослење радницима источних општина, који из добро познатих разлога одбију да се придруже застави Федерације Јеврејских Радника у Палестини.

Наша је конфедерација покушала у 1928. год. да створи један биро за рад за раднике источних општина, што је стајало великог новца, али због препрека, које су биле учињене од стране разних заинтересованих фактора, то предузеће није могло да продужи свој рад.

Споразум са цијонистичким установама.

Као резултат дугих преговора, вођених у јулу 1928. год., између цијонистичких установа и нашег *одбора*, постигнут је био изванредан споразум, који су цијонисти одмах отштампали у новинама. Овим споразумом, утврђени су односи између одговарајућих страна т. ј. између Цијонистичке Екзекутиве и Керен.

Хајесода с једне стране и наше Конфедерације с друге стране, те је ограничен круг делатности сваке од горњих установа. На жалост цијонистичка организација никад не примењује тачке тога споразума. Сваки пут, кад се сетимо овог жалосног догађаја, ми осећамо бол и негодовање.

Општа Имиграција у Палестину 5680-5686
(1920-1926)

Година	Ешкенази	Источни Јевреји	Укупно
5680	5663	1502	6865
5681	7133	1372	8507
5682	7868	1419	9287
5683	8011	1993	10004
5684	20607	5222	17279
5685	12057	3582	38743
5686	34161	2542	23147
УКУПНО	95200	17634	112832

Наша слабост се састоји у томе, што немамо наших претставника у цијонистичким установама, које имају задатак да извршују одлуке конгреса. Следећи пример вам доказује, колико је потребно, да попунимо ову празнину. Директори Керен Кајемета се бирају према јачини странака, које узимају учешћа у цијонистичком покрету. Он се састоји од два члана Мизрахи, од два члана радничке странке, од једног претставника колониста и једног заступника независних цијониста, који је претседник. У таквим приликама, како можемо рачунати, да ће се узети у обзир наше рекламације?

Исто стање ствари ствара се и у другим цијонистичким установама, као Цијонистичка Екзекутива, Керен Хајесод, Јеврејски Универзитет, Национална Библиотека, Фонд за помоћ, Електрично друштво, Друштво Мртвог Мора и т. д. — као и друге установе које од њих зависе: Хипотекарна Банка, Централна Банка, Каса за зајмове, Банка Мизрахи (чији су већи део акционера Сефарадими), Радничка Банка и т. д. Сефарадими се удаљују из свих установа, у којима се налазе стотине чиновника, међу којима ни један Сефарадим. Да будемо праведни, треба рећи да има један Сефарад у Цијонистичкој Екзекутиви, један други у Керен Кајемету, и неколико послужитеља у појединим установама. Међутим више наших младих људи узалуд траже запослење у овим установама, ма да су веома спремни и перфектно познају језике. Чим се они убеди да неће наћи зараде у Палестини, они напуштају земљу и емигрирају у Америку. Ми

се бојимо, да ће и Јеврејска Агенција усвојити исти систем издавања, те ће се правити глумом према нашим жељама, ако не будемо учинили потребне кораке, и то одмах, ради обезбеђења јаке позиције у овој установи.

Ми знамо, да наша браћа у Диаспори не могу лако да схвате озбиљност наших жалби, јер они нису добро упознати са стањем у Палестини. Можда нам зато ускраћују своју потпору. Чак нам појединци праве и сметње, свакако без рђаве намере. Да би се разумела ситуација Сефарада у Палестини, треба да се иста проучи на лицу места и да се изблиза проучава овај део Јеврејства, шарен и подељен на ситне делове.

Улога Сефарадима у унутрашњој организацији Палестинског Јеврејства.

Поред свега тога Сефардски Јевреји узимају великог учешћа у унутрашњој организацији Јеврејске заједнице у Земљи. Никаква организација не да се замислити без њиховог активног учешћа. Ако данас постоје Општински Савети, Национални Јеврејски Савети, Збор Заступника итд., све је резултат рада Сефарада, јер су они много допринели оснивању тих установа.

Примећујемо са задовољством, да све ове установе признају услуге учињене од Сефарада, услед чега Сефарди уживају извесна преимућства, која су чак званично потврђена од Владе.

Догађаји у Августу.

Сада долазимо до најболнијег чина, јада Сефардских Јевреја, као и Источних Јевреја у Палестини, који су проузроковани трагичним догађајима у августу прошле 1929. године. Констатујем са тугом, да су главне жртве нереди били чланови Сефардских Источних Општина. Значајне Општине Сефардске биле су разрушене, а доцније се није ништа учинило да се оне понова васпоставе. Ево имена тих општина: Хебрах, Јерусалем, Сафед, Акре, Хаифа, Беисан и Артуф. 85% пострадалих били су Сефардими и Источни Јевреји. Био је сакупљен фонд од Лст. 520 000 у целој земљи, за помоћ пострадалим и, наравно, да су и Сефаради узели учешћа и испунили своју дужност. Међутим, поред свих њихових јада, Сефарадими нису били у довољној мери потпомогнути од стране овог Фонда. Људи из Еброна, са једним сефарадиским рабином, који је преживео догађаје, лутају по Јерусалиму без посла и без наде, не знајући шта им се може догодити. Помоћни Фонд избрисао је варош наших предака из поља своје делатности, из финансијских разлога. Вође Фонда, који су већином странци овој земљи, неће ништа да чују у том погледу. Општина Сафед је била разрушена, те су и овде већином пострадали Сефаради. Што се пак тиче колоније Артуф, била би велика грешка да се иста једностранно васпостави, а да се не помисли на њено утврђивање и повећање њеног насеља. Али, нико се тим на бави. Ова колонија, која је са свију страна опкољена Арабљанима, била је основана пре једно 40 година од стране бугарских Сефарада, њиховим личним

средствима. Ако се не повећа површина и насеље, то ће бити исто као да се ови јадни људи оставе на вулкану.

Допустите ми, господо, да брзо цитирам поједине радове, који су извршени од стране Конфедерације, од Бечке конференције па до данас.

Неколико месеци пре Бечке конференције одржан је у Јерусалиму збор сефардских делегата Палестине, који је припремио терен за овај скуп.

Набавили смо у Палестини и ван ње потребна сретства за рад и издржавање биро-а Конфедерације. Један велики део тих средстава био је жртвован за пропаганду. Послали смо далегате у Египат, Сирију и Јужну Америку, не само ради прикупљања новца, већ и у главном циљу прибављања присталица за нашу идеју. У току целог тог периода били смо у вези за Цијон. Екзекутивом Палестине, на коју смо наваљивали у циљу задовољења наших тражња у погледу имиграције источних Јевреја, употребе сефардских радника итд. Били смо тумачи оних, који су се на нас обраћали у нади да ћемо им помоћи да се инсталирају било у вароши било на селу. Учинили смо све, што је било могуће према нашим slabим средствима, да их потпомогнемо.

Свесни да би једна финансијска институција, која би нам искључиво припадала, могла да буде од велике користи за сефардску браћу, основали смо Банку *Купат Ашрад Ерец-Израел* т. ј. Кредитна Штедионица Палестине, са Капиталом од 10.000 енгл. фунти, подељено на акције, свака по једну енгл. фунту. Ова Банка претставља једно Акционарско Друштво прописно протоколирано и признато од стране Палестинске Владе, под чијом контролом ради. Ради консолидације ове установе и проширења њеног капитала обратили смо се нашим пријатељима у Палестини и суседним земљама, који су се одазвали на наш апел. Наравно да је то предузеће недовољно проширено, али се надамо да ће се круг његове делатности развити, само ако нам наша браћа из Диаспоре пруже потпору и помогну нам пласирати наше акције. Задовољни смо што смо успели да већ пласирамо 2411 акција, али, пошто је овај износ релативно мали, можемо за сада да дајемо само мање зајмове и не можемо се одазвати свима тражњама. За сада не можемо давати зајмове веће од фуната 10. Али мислимо, да ћемо успети да пласирамо све акције (10.000) и онда ћемо моћи давати зајмове од по 50 фуната, обављати друге банкарске послове, давати дивиденду нашим акционарима, итд. Надамо се да ће нас наша браћа на Балкану помоћи у том погледу.

Овде је у питању једна финансијска операција која ће нам, ако буде методично организована, дозволити да из ове банке створимо једну установу којом ће се сефарди поносити, установу, која ће потпомоћи економском подизању милиона породице наше источне браће. Треба да ова конференција стави у дужност свима својим члановима да нам помогну у пласирању банчаних акција и да тиме ефикасно помогну нашу браћу која су се ангажовала у раду за васпостављање Палестине.

Надам се да ће нас наша браћа на Балкану помоћи у том погледу. Може се поуздано тврдити, да је ово предузеће ремек дело Конфедерације. Установа је од велике користи за сваког који се обраћа, нарочито за нашу источну браћу. Као доказ да она представља једну потребу за источно-јеврејски свет, служи факат, да су је све истакнуте личности тих општина потпомогле.

Желим да вам поднесем ред чињеница и детаље који ће истаћи напредовање банке, од њеног оснивања па до данас, и то захваљујући енергији и оданости оних који њом управљају.

19. октобра 1926. год. друштво је представљено код Палестинске Владе, 17. децембра 1926. год. издато је овлашћење за почетак рада, 31. истог месеца прве акције су биле пласиране између оснивача друштва, као и међу њиховим пријатељима и познаницима у земљи и иностранству. Рад на пласирању био је вођен са наглом делатношћу, у току десет месеци.

1. Нов. 1927. год. банка почиње да ради, пошто се организовала служба по давању зајмова у малим износима, на основу боље гаранције или залог. А би се банка обезбедила од евентуалних губитака, сва добивена зарада, све до данас, уношена је у резервни фонд. Сем тога је одређен нарочити фонд за покриће несигурних потраживања. Год. 1928. била је периода банчних операција вођених у мери одговарајућој нормалном почетку. Одељењу зајмова додато је одељење за есконт меница. Упоредо с тим радом продужено је пласирање акција. У току 1928. год. дат је 231 зајам, на укупну суму од лп. 2698.500. — 1928 год. рад је продужен, али у ширем замаху. Операције есконта су се повећале, као и број датих зајмова.

У току прва четири месеца 1930. год. одељење есконта је повећано стварањем нових бранша, а да то ипак не буде на штету зајмова. Данашњи резултати показују за време постојања банке 656 датих зајмова, на укупну суму од Лп. 6982.

Овим су се зајмовима у главном користили: занатлије, учитељи, чиновници, ситни трговци и пољопривредници. У почетку ове године банка је отворила одељење за депозите, на на рок и текуће рачуне. Она има сада депозите на 1.000 фуната и 200 фуната на текућим рачунима.

У колико средства банке расту, повећава се и рад у свим браншама. У току три год. рада константован је нормални и сигурни напредак. Интересантно је приметити да је износ званичних претходних издатака био потпуно амортизован, тако да актива банке представља једну апсолутно реалну и стварну вредност, без икаквог фиктивног елемента.

Ради консолидације материјалног стања банке и смањивања расхода, конфедерација јој је ставила на расположење свој биро и своје чиновнике бесплатно, тако да банка дуже времена није морала да троши ни један сантим за кирију, намештај, плате и т. д.

Чланови управног одбора Банке посвећују јој свој рад и своје време сасвим бесплатно и одушевљени су жељом да пове-

ћају и прошире ово предузеће, како би оно zauzelo једно почасно место међу сличним установама и могло платити дивиденду својим члановима акционарима.

Мојим цељеним колегама ове конференције стоји на расположењу целокупан детаљан преглед ситуације и активности наше Банке и бићу срећан ако будем могао да им пружим свако накнадно усмено обавештење.

Ја мислим да су вам познати остали радови Конфедерације из билтена и извештаја, које ми издајемо с времена на време, и из обавештања датих преко штампе. Ја потсећам овде да смо ми упутили последњем цијонистичком конгресу један меморандум у коме смо изнели наша политичка тражења. Ми смо се увек трудили да пошаљемо на цијонистичке конгресе макар једног Палестинског делегата.

Вама је сигурно познато да смо ми после много напора успели да се за чланове Јеврејске Агенције бирају и палестински Сефаради. У тој Агенцији је Палестина претстављена са шест делегата. Два су претставника присуствовала скупштини Јеврејске Агенције у Цириху. Оно што ми сада желимо то је да у Екзекутиви Јеврејске Агенције буде претстављен макар један сефардски члан, преко кога ће се штитити права Сефарада, у самом интересу народа и земље. Ми треба да се боримо у истом смислу, јер ће, у противном, ситуација Сефарада у Палестини бити и сувише критична.

Наше филијале у иностранству нас нису обавештавале, пре конграса, о ситуацији у њиховим земљама, тако да се наше наде које смо полагали у ове конгресе нису оствариле. Ми желимо да сви Сефардски делегати на цијонистичким конгресима сачињавају једну специјалну групу. Са једном репрезентативном снагом која зна шта жели и спремна је за тражење, ми се надамо да добијемо оно што желимо. Ми смо један засебан део народа, и ми желимо да се разумемо између нас, како би нас и други могли разумети. Ми радимо за народ и боримо се као часни цијонисти за наша законита права. Ми смо убеђани да ће наша праведна ствар најзад победити.

Моји закључци су следећи:

1) Ми треба да радимо енергично, како би привукли пањњу Цијонистичке Екзекутиве и јеврејске публике, о значају Сефарада за обнову Палестине, као и за одржавање односа са Арабљанима;

2) Ми треба да се трудимо да повећамо број лица која скупљају цијонистички шекељ, чиме ми можемо повећати своју снагу на Конгресима;

3) Ми морамо тражити и постићи једну сразмерну репрезентацију у Управи Централних Цијонистичких Установа. Тек ћемо онда моћи да обезбедимо Сефарадима, да им не би права била повређена. На тај ћемо начин потпомоћи побољшању економских прилика источних Јевреја у Палестини.

4) Морамо тражити да у цијонистичким установама буде

и сефардских чиновника свих степена, сразмерно броју становника у земљи;

5) Сматрајући да ће се Јевреји спасти моралног ропства преко пољопривреде, тражимо оснивање пољопривредних објеката за источне Јевреје, као и консолидацију оних који постоје: Кипхар Барух, Артуф, Беер, Јакоб, и т. д. Ово се тражење упућује с једне стране Керен Кајемету, да би он дао земљиште, а с друге стране Керен Хајесоду, ради одобравања потребних фондова за колонизацију;

6) Морамо такође тражити неутрални Биро рада;

7) Морамо тражити од Цијористичке Екзекутиве, да не чини препреке имиграцији Источних Јевреја у Палестину и да им издаје дозволе за улазак;

8) Морамо настојавати да Екзекутива шаље своје емисаре у све земље Истока, ради пропаганде цијонистичке доктрине међу браћом која тамо живе;

9) Треба активно да радимо на томе да добијемо репрезентацију у Екзекутиви и Јеврејској Агенцији, јер ако будемо занемарили сада ова питања, онда ћемо се јако кајати доцније, када неће бити више могућности да се помогне;

10) Нека са ове трибине буде подигнут глас негодовања и протеста пред целокупним Јевреством противу става, који је фонд за помоћ (Керен Хаезра) према историјским општинама Сефарада у Палестини заузео, а које су биле жртва изгреда прошли године.

Треба тражити од вођа тог фонда и од целокупног Јеврејског света:

а) да буде општина Хеброн васпостављена; и

б) да варош Сафед буде поново подигнута, јер су то два важна стуба Свете Земље.

11) Морамо пласирати све акције Банке Ашрај, како би она могла чинити све услуге, које од ње очекују наша браћа у Палестини;

12) Треба основати Филијале Конфедерације у свима деловима света, које би нам пружиле помоћ у нашем раду и шириле пропаганду наших идеја, а такођа сарађивале у остварању наших жеља;

13) Треба израдати буџет расхода Биро а Централног Одбора у Јерусалиму и редовно га снабдевати потребним фондовима, како би он могао радити достојанствено и мирно; и

14) Најзад, што је главно и животно питање, треба мислити на припреме Светског Конгреса Сефардских Јевреја, који ће се сасати у Паризу, утврдити пограм његова рада, дневни ред и датум сазива.

Пре но што зааршим, осећам потребу и пријатну дужност, да изразим братске жеље овом часном скупу и свима који овде присуствају. Нека мир и хармонија влудају у нашим идејама, делима и нашим дискусијама. Да изађемо са овога састанка учвршћени, боље организовани и јаче уједињени, него што

смо пре били, кад смо ушли, са задовољеном савешћу, да смо испунили своју дужност према Сефарадима, према народу, религији и према Земљи Јисраела.

ДОДАТАК РЕФЕРАТУ Г. ПИЧОТА.

Јевреји Египта.

Ма да је малобројна, Египатска Општина заузима једно угледно место, толико по своме добром економском стању, колико по утицају који има и гласу који ужива у својој земљи и иностранству. Она се састоји од 80.000 глава, међу којима су чисто египатски Јевреји у мањини, док је већина Јевреја из Сирије, Марока и Шпаније.

Главне општине су Каиро, са око 40.000 глава, и Александрија, са око 25.000 глава. Затим долазе другоразредне општине Порт-Саида, Тантах и Мансоурах. Општина Александрије је најбоље организована, најбогатија и има главне установе. Општина Каиро је међутим мање европска, него Александрија, била је до сада лоше организована, али се сада уређује на најмодернији начин.

Египатски Јевреји се баве у главном трговином и банкарским пословима, али постоји један мањи део, који су занатлије у ручним занатима. Више њих раде слободне послове и доста их заузимају завидне положаје. Влада Египта, нарочито Краљ Фуад, показују велику симпатију према нашим египатским сународницима, који уживају и потпуну истоветност у грађанским правима са осталим насељем. Међу њима има два члана Египатског Сената, а у задње доба један Министар Финансија био је Египатски Јеврејин.

Јеврејски подмладак у Египту скоро је потпуно асимилиран, јер се учи у главном у нејеврејским школама. Досада није се могло стати на пут овој веома жалосној појави. Њихов културни ниво, ма да је задовољавајући, има много мана с јеврејског гледишта. Ова општина од велике важности, која се налази у непосредној близини Палестине, те би могла играти важну улогу у Палестинском препороду, а нарочито доприносити зближавању Јевреја и Арабљана у Палестини, не показује скоро никаквог интереса за Палестински покрет. Учешће које он узима с времена на време у том покрету, више је филантропског карактера, те није никако у складу са тежњама савременог Јеврејства. Да би се помогло овом стању потпуне апатије, требало би да се привуче Египатско Јеврејство на сарадњу у Палестини и то путем наименовања једног од вођа за члана Палестинске Екзекутиве и Јеврејске Агенције.

Ово би сигурно имало за последицу, да би се наша браћа заинтересовала за животна питања Јевреја у Палестини и послужила за наше зближавање са Арабљанима, који јако поштују и цене поједине личности Египатског Јеврејства, које стране имају велики утицај на Арабљане, чији језик, обичаје и менталитет они веома добро познају.

Караитес. — Пре завршетка овог извештаја, не треба да заборавим поменути да у Општини Каиро постоји неколико породица караита, који претстављају остатак бивше Караитске Општине Каира, која је некад играла једну водећу улогу у историји Египатског Јеврејства. Ово неколико породица, којих има око педесет, живе у потпуној хармонији са осталим Јеврејима—Караитима. Међу њима има више веома добро ситуираних људи, који се баве трговином скупоценим металима и драгим камењем.

Јевреји Сирије.

Сиријских Јевреја има свега око 25.000 глава. Они се концентришу у варошима Дамас и Алеп, чије општине датирају од доба другог храма, као и у вароши Бејрут, где се налазе релативно од скора. Поред ове три најважније вароши, има још мањих варошица, као што су: Саида, Антиохија, Александрета, Аинтаб и Килис. Два задња места налазе се у турској зони Сирије, где има само мањих општина. Пре извесног времена Сиријске општине биле су знатно многобројније, али су се смањиле у току задњих 40 година, услед сталне емиграције у Египат и обе Америке.

Од трију већих општина Сирије, општина Алеп је најважнија, како по својој бројности, тако и по значају, економском стању и упливу. После ње долази Дамас, по броју чланова, али у погледу материјалном и моралном јако је уназађен. Сиријски Јевреји се баве у главном трговином на велико и на мало. Има међу њима и занатлија, те само у Дамасу има приличан број радника ткача и фарбара, као и запослених на обради дрва и изради дамаскиних ствари.

Сиријске општине су све добро уређене, имају свака свој Одбор признат од стране власти, као и различите установе и то рабинске и добротворне, на пример: Јешивот, болнице, Талмуд-Тора, склоништа за сироте и т. д. Међутим од тих трију великих општина, Бејрутска је најбоље организована и то на модеран начин.

Интелектуални и културни ниво Сиријских Јевреја је посве задовољавајући. Деца се васпитавају скоро свуда у школама Светског Израелитског Савеза, који је тамо спровео и спроводи сада једну одличну акцију. Целокупна нова генерација Сиријског Јеврејства његово је дело.

Сиријски Јевреји уживају потпуну равноправност у грађанским правима и Мандатна Влада признаје им потпуну равноправност са свима осталим становницима. Они живе у најбољим односима са својим суграђанима Арабљанима, који их веома поштују. Сви говоре арапски као матерњи језик, а више њих знају француски. Мало њих познају јеврејски језик, ма да су у већини ортодоксни Јевреји, који употребљују јеврејски језик као верски.

У погледу Цијонизма, Сиријски Јевреји присталице су националних осећања, али често су приморани да симулишу обратном и да та осећања скривају, бојећи се фанатизма њихових

арапских суграђана, који се солидаришу у том погледу са Арабљанима Палестине. Ипак искоришћују сваку прилику да манифестују своју оданост Ерец-Израелу и своја национална осећања.

Један знатан број Јевреја из Алепа емигрирао је у Јерусалим пре 50 година, састављајући тамо једну општину од око 1500 чланова, која је аутономна и чији се чланови баве у главном трговином. Има међу њима више рабина-Кабалиста, који имају нарочиту Јех ова, дату тестаментом једног побожног багатског Јевреја, и снабдевену довољним приходима за издржавање. Ова установа личи на Јерусалимски Порат Јосеф. Ма да се је емиграција у Јерусалим продужила и после рата, а постоји и сада, и ако у слабом облику, Алепски Јевреји представљају један апатични елеменат, и ако су добро ситуирани, те не узимају учешћа у новом Палестинском животу, нити у акцији Јеврејског препорода.

Јевреји Персије.

Јевреји у Персији броје око 80.000 душа, углавном у главним варошима Испахан, Цхирас, Техеран, Хамадан, Кермашах, као и у персијском Курдистану. Већина су од њих трговци, па се може рећи, да су они монополисти за целу трговину Персије, тако да су неке Банке у појединим варошима затворене суботом, т. ј. у исто време кад Јевреји затварају радње.

Један мали део претстављају државне чиновнике Персије. Пре извесног времена њихов политички положај био је веома тежак, али су се прилике у задње доба нагло побољшале. Али антисемитизам постоји у Персији стално и никако се не смањује.

Њихово економско стање је задовољавајуће. Сви раде и зарађују за живот, али број богатих међу њима није велики.

Што се тиче васпитања и културе, они су потпуно у зависности од Светског Израелитског Савеза, који их је понешто просветио, те је подигао њихов културни ниво.

У Палестини има сада око 8.000 Персијских Јевреја, од којих скоро 7.000 станују у Јерусалиму. Имиграција је отпочела од пре 70 год. без икакве организације и помоћи, те су имигранти већином сиромаси, без посла, а живе у главном као просјаци у веома тешком стању.

Више од њих познају занат израде злата и сребра, као и ткање ћилима. Сем тога баве се такође занатима обућара, зидара, кројача, као и другим тешким физичким радовима.

Многобројни су Персијски Јевреји који би хтели да обрађују Палестинско земљиште, али нико се не интересује за њихове тежње. Један мали део је успео да се инсталира својим властитим средствима, као пољопривредници, у околини Петах-Тиквах.

Палестински Јевреји из Персије организовани су у једну општину са Одбором на челу, који је признат од стране Палестинске Владе. Ова је општина удружена са Општом Сефардском Општином.

У Јерусалиму постоје око 50 породица из Вароши Шехд

у Персији, где се налазе такође око 400 породица Јевреја, који обављају у тајности Јеврејске обреде.

Персијска Општина у Палестини учествује у Светској Конфедерацији Јевреја Сефарада, код које има свог званичног представника у Извршеном Одбору. Сада ову дужност обавља Рабин Менахем Леви.

Јевреји Јемена.

Број Јевреја Јемена, који се налазе у ропству Имана Ибн Ибија, достиже око 60 000 глава, које у главном станују у варошима Санаа, Саада, Танаам, Дамар, Алсада и Манакха.

Јеменски Јевреји се баве свима занатима: зидарским, ковачким, обућарским, лимарским, седларским, кројачким, израдама од злата и сребра, носачким, па и трговином. У неким местима баве се такође и пољопривредом.

Јеменитски Јевреји никако се не мешају у јавни и политички живот своје земље, пошто им се не допушта ступање на дужности јавне и политичке. У овом погледу њихово је стање веома тешко. Оно је такође очајно и у погледу економском.

Њихово духовно стање, са верског гледишта, показује све особине Јеврејског конзерватизма, једноставног и чистог. Пошто живе међу полудивљим народом, недостаје им просвета и модерна култура.

Број Јевреја Јеменита у Палестини достиже 12.000 душа. Под турском владом њихова емиграција била је знатно олакшана, пошто су били отомански поданици. До пред рат њихов број у Палестини није премашао 7—8.000.

Већина Јеменских Јевреја у Палестини су радници. Један део се настанио околу Јеврејских Колонија, те се добро прилагодио пољопривредном животу. Штета је што им недостаје замљиште, те су према томе приморани да раде као радници код других Јеврејских сељака. Јеменити, који станују у варошима, занимају се зидарством, обрадом камена, експлоатацијом мајдана и свима грађевинским пословима. Они су спремни за све физичке радове до најтежих, а нарочито за пољопривредну експлоатацију.

Усељавање Јеменских Јевреја у Палестину увек је наилазило на велике тешкоће, нарочито услед отказа Цијонистичке Екзекутиве у Палестини да им набави потребан број одобрење за улазак у Ерец-Ираел.

Јеменска Конфедерација и Сефардска Конфедерација у Палестини стално су настојавале на потреби да се оснује један биро за емиграцију у Порту Адену за Јемените, те после дужих преговора решено је било да се такав биро отвори. Два делегата су послана у Аден, од којих један од стране Јеменита, а други од Цијонистичке Екзекутиве, ради организације Биро-а.

Један закон који налаже принудно ропство Јевреја Јемена, изазива свеопште негодовање и привлачи пажњу целокупног светског Јеврејства. Овај закон прописује, да сваки сиротан има да буде стављен под туторство владајуће религије (муслиманске).

Услед тога већи број јеврејских сиротана налази се сада у ропству јеменске владе све до њиховог пунолетства. Више њих побегли су у Порт Аден и лутају у његовој околини, где се излажу опасности и болести, којима обилује ова рђава и негостопримљива клима. Таква је њихова судбина.

Јеменски Јевреји у Палестини добро су организовани у једну Конфедерацију, на челу које стоје одане и енергичне вође, који се стално боре за права Јеменских Јевреја.

Јеменска Конфедерација сарађује у више питања и прилика са Сефардском Конфедерацијом.

Овим је прва седница завршена.

Друга седница

оржана 29. маја 1930. год. у 9¹/₂ час. пре подне.

Претседник Г. Лазар Б. Аврамовић отвара сееницу.

Г. Давид Пијаде, секретар Сефардске Организације у Београду, чита поздравне телеграме:

Из Сарајева: *Конференција Балканских Сефарада Београд. Краља Петра улица Јеврејски Дом.*

Дубоко жалим што нисам имао срећу да присуствујем овој првој манифестацији Јеврејства балканских сефарада. Овај мали и толико очекивани конгрес био је сан сефарада ових крајева и генерација сакупљених у академском друштву Есперанса, у којој сам ја увек имао активног учешћа, од оне генерације која је за све време без умора веровала у конструктивне снаге сефардског елемента, у његов напредак, у његов препород и славну будућност. Убеђен да ће ово веровање инспирирати целу ову поштовану конференцију, желим јој добре резултате и дивећи се њеном позитивном духу, поздрављам њене славне чланове са једним срдачним »хедад«.

Др. Вита Кајон

Из Сарајева: *Председништву Конференције Сефардских Јевреја, Београд, Јеврејски Дом.*

Желимо да рад конференције буде крунисан успехом.

Сосиетад де Вижитар Долјентес.

Из Сарајева: *Лазар Аврамовић Београд.*

Много жалим што не могу присуствовати конференцији. Желим успех за добро целокупног сефардског јеврејства.

Алберто Атијас Зекић.

Из Ниша : *Лазар Аврамовић Београд.*

Захваљујући на позиву на конференцију балканских сефарада, жалим што сам спречен присуствовати. Желим успеха у раду и поздрављам. *Др. Бераха.*

Из Скопља: *Београдска Организација Сефардских Јевреја, Јеврејски Дом, Београд.*

Спречен, искрено жалим своје одсуство. Молим да ме извините. Желим бриљантан успех. *Леон Левић.*

Из Скопља: *Балканској Конференцији Сефарада, Јеврејски Дом, Београд.*

Са најлепшим жељама поздрављам ову конференцију. Нека би буђење ово осетно утицало делањем у свима правцима на скоро и повољно решење јеврејског питања. Нека би оно донело препород нације. *Леон Левић.*

Из Штипа: *Балканска Сефардска Конференција, Јеврејски Дом, Београд.*

Срдечно честитамо отварање балканске сефардске конференције и желимо успех у раду. У име Јевреја општине.

Претседник Давид Сион.

Из Врњаца: *Конференција Сефардских Јевреја, Јеврејски Дом, Београд.*

Топло поздрављам конференцију и желим сретан рад за добро Сефарада и целог Јеврејства. *Др. Давид Албала.*

Из Шапца: *Балканска Конференција Сефардских Јевреја, Јеврејски Дом, Београд.*

Шабачки Јевреји сефардског обреда поздрављају и желе вам успех у вашем раду за општу ствар.

Председник Албахари.

Затим чита свој реферат:

Драге сестре и браћо, мили гости,

Мислим да смо сви сагласни у томе да овај дан преставља датум у историји Јевреја-Сефарада на Балкану.

Интелектуални претставници наше браће у Румунији, Бугарској и Грчкој састали су се данас овде са нама, Сефардима у Југославији, и са високим вођама нашега покрета у свету, да братски једни другима стегнемо руке, да се отворено погледамо у очи, да измењамо своје мисли и донесемо одлуке, које ће за наш живаљ на Балкану значити почетак новог живота, нових прегнућа, нових стремљења.

Живећи вековима под истим поднебљем, готово под истим кровом, познали смо скоро исте радости, исте патње и стрепње,

тајимо данас исту жудњу и очи су наше управљене истом циљу. Па ипак, морамо бити искрени и признати, да се поред свега тога недовољно познајемо и да смо врло мало до данас радили на нашем зближењу. Цео рад до данас био је више мање интерни, подвојен; рад иза зидова и граница гета, рад на обезбеђењу наше егзистенције у појединим земљама, рад на очувању наше индивидуалности међу другим народима. Данас смо се сакупили овде, да порушимо те зидове, да збришемо границе, које су нас раздвајале, да манифестујемо своје сефардско јединство, као претеча јединства свих Јевреја у свету, звали се они Сефаради или Ешкенази.

Што су прошле генерације пропустиле да ураде, јер нису могле, јер ствар није била сазрела, не смемо пропустити ми. Данас када је цео свет у врењу, када се руше стари идеали и постављају нови, морамо се и ми Сефарди пробудити из нашег дубоког сна, да нас време не прегази и не пређе.

Узимајући данас на себе један велики и светао задатак, узимамо на себе једну велику одговорност. Наш задатак је тежак, јер је двострук. Ми имамо обавеза и светих дужности према земљама у којима живимо, према народима са којима нас је судбина везала тананим везама љубави, са којима смо делили и делимо братски добро и зло. Наше дужности према њима не смеју бити олабављене, напротив морају бити ојачане, присније; наша помоћ браћи других вера мора бити искрена и свесрдна, и ми морамо свим снагама помагати јачање и ренесансу тих народа.

Други део нашег задатка много је тежи. Масе наших Јевреја Сефарада, расејане по целом Балкану, заостале су у своје духовном развоју и економском напретку далеко иза своје браће на западу. Оне данас животаре, вегетирају, обузете још увек оним тешким источњачким дремежом који умртвљује и убија. Њих слабо интересује велики етички и национални проблем данашњице, велика ренесанса јеврејскога духа, обнова материнске груде и Јеврејске домовине. Наш је задатак да те масе пробудимо, да их заинтересујемо за велику утакмицу у сарадњи на културној и материјалној обнови Ерец-Израела.

Признаћете да овај задатак није лак. Зато је Балканска Конференција само једна етапа на великом светлом путу који нам тек предстоји.

Драга Браћо,

Ми београдски Сефарди срећни смо што вам можемо саопштити, да смо један прилично важан део нашег заједничког задатка свршили код своје куће. Ми ступамо данас пред вас организовани и компактни. Одмах после Светске Сефардске Конференције одржане у Бечу 1925. год. наш први претседник, велики покојник Др. Соломон Алкалај, са једном групом сарадника, која га је свесрдно до смрти помагала, основао је у Београду Сефардску Организацију, која је за време од пет година дала видне и позитивне резултате, међу којима сматрамо да је

најзначајнији: данашња конференција. Што је наша организација могла тако лако да буде остварена, што је од београдског сефардског живља тако одушевљено прихваћена и потпомогнута, има се захвалити нашој живој историјској прошлости и данашњици. Београдска сефардска Општина додуше није била никад квантитативно велика, али је увек бројала у својој средини велики број значајних личности великих етичких и интелектуалних квалитета, личности од вредности и утицаја. Та средина дала је велики број знаменитих рабина и учитеља, велики број истакнутих јавних радника, угледних лекара и правника, дала је даровитих новинара, књижевника и уметника, ретког *Хајила Давича*, писца и критичара, и једног великог генија, којим ће се наша заједница поносити док постоји, *Леона Коена*.

Благодарећи тој својој живој историјској прошлости, сефардској заједници није било тешко да одржава своје везе искреног пријатељства и братства са нашим суграђанима Србима, да задобије њихово потпуно поверење, да стекне једно угледно место у заједничкој држави.

Благодарећи тој истој живој историјској прошлости, наша је заједница могла мирно да цвета и да се развија, и да дође до просперитета и угледа који данас ужива. Наша општина је могла да развије свој рад у пуној мери, и последица тога рада је: велики број хуманих, културних и националних друштава у нашој средини, која делају не само у корист наше заједнице, него врло успешно и на откупљивању нашег освештеног тла и обнови наше државе у Ерец-Израелу.

Драга Браћо,

Ми смо порушили зидове, који су нас раздвајали од наших суграђана, и место зависти и неповерења, завладало је поверење и пријатељство. Ми смо збрисали међе у нашим срцима и пружи́ли искрено руке својој браћи Ешкеназима, са којима данас искрено сарађујемо, раме уз раме, на заједничком националном делу.

Драга Браћо,

Ми нисмо још задовољни. Наше су очи упрте у вас, а преко вас на Сефарде целог света. Ми вам пружамо и примите поруку наших срца: да заједнички прионемо на рад на остварењу не једног великог сна, него једне велике стварности. Да не нађемо врата затворена када пођемо у Цијон. Испитајмо своје снаге и сјединимо своје моћи. Пробудимо оне који спавају, и бодримо оне који очајавају, да се ниједан Јеврејин не нађе усамљен у Галуту. Заузмимо наша места која нам је усуд одредио.

Како? Показаће нам данашња конференција.

Ми нисмо песимисте, господо!

Не верујемо да су тешкоће несавладљиве, да је јаз непрестив, ако је само добра воља ту. Не верујемо из врло простог разлога, јер постоје врло јаке везе које нас спајају, и преко којих неће бити тешко да изведемо наше потпуно духовно уједињење. Те су везе истоветне традиције и један језик.

Додуше традиције су почеле да слабе и заједнички језик да се губи, али ћемо ми учинити све да наше лепе традиције оживе и да шпањолски језик понова дође до своје важности. Сефард мора разумети Сефарда ма на којем крају света живео, као што је то било раније. Оживљавањем заједничког језика и заједничких традиција створићемо предуслов за потпуно духовно спајање, за стварање једне заједничке литературе, за процват духовни и физички свих сефарада. А дванаести је час да тај процват већ наступи, да отпочне интелектуална ренесанса тога огранка јеврејскога народа, који је у средњем веку дао човечанству толико великана, толико сјајних манифестација богате јеврејске душе и дубоког неисцрпног јеврејског духа. Ја нећу да вам ређам сада сва она велика имена мудрих лекара, државника и научника, песника и филозофа, астронома и талмудиста, који су били и остају понос целог сефардства.

Довољно је само ако поменем Соломона Габриола, Јуду Халеви, Мајмонидеса, Барух Спинозу, та светла имена која данас припадају човечанству.

Данас се елита јеврејскога духа налази на другој пољу код наше браће Ешкеназа. Ми то признајемо без зависти и са радошћу, јер смо сви ми браћа и деца једнога те истог народа. Ми не одузимамо ништа њиховој величини, ако данас манифестујемо жељу, да и ми кренемо у прве редове, да станемо раме уз раме с њима и узмемо учешћа у великој утакмици на духовном препоруку свеукупног човечанства. На то нам даје право не само наша ввлика историјска прошлост, него и данашњица.

Нови извори се већ изливају, нови се видици већ назире. Појава једнога Леона Коена у нашој средини није једна случајност. Његова је генијална стваралачка рука оваплотила само оно што се већ изливало из душа свију нас. Леон Коен је наш светионик, опомена и путоказ. Јеврејство није имало свог великог сликара; оно га данас има, и он је сефард.

Поносимо се њиме, и учинимо све што је до нас да он не буде »Изузетак«. Нека се хиљаде такви на свима пољима људскога духа.

Браћо,

Нама није потребна само формална органиација, него потпуна реорганизација, реорганизација целокупног нашег живота. Други дух треба да веје кроз наше домове. На солидној етичкој подлози треба да почива наш брак и наша породица. Васпитање и образовање наше деце треба изменити из основа. Другојачије мора да мисли и осећа наша омладина. Она треба да буде наш понос, а не наш стид и срамота. Ми морамо омладину заинтересовати за наше проблеме, за наше циљеве, да их велики дани не нађу неспремне. Некада је сав живот наших сефарада био сконцентрисан у нашим домовима. Данас су домови празни, кафане пуне. Вратимо се својим домовима, својим традицијама. Нека јеврејска духовитост дође до свога процвата, нека опет оживи јеврејско гостопримство и дружељубље.

Господо,

Позивајући Вас на ову конференцију, Београдска Сефардска Организација није ни за часак посумњала у позитиван њен исход. Она је тврдо уверена да ће одлуке које буду биле донесене бити од великог значаја за даљи развитак и просперитет целокупног сефардства на Балкану. У тој нади ја вас, у име свих сазивача, најтоплије поздрављам.

Делегати билканских Земаља,

Вечерас ће се завршити наша конференција која је јуче онако свечано отворена. Завршиће се и ми ћемо се разићи својим домовима.

Не заборавите при томе оно што је најважније, да ова конференција није сазвата ради вођења једне јалове дискусије о овим или оним тачкама, или само ради једног кратког буђења из наше вишегодишње летаргије. Нека вам стално лебде пред очима циљеви ове конференције.

Прво, ова је конференција сазвата ради стварања сефардских организација у местима где њих нема;

Друго, ради стварања што тешњих међусобних веза између тих организација; и

Треће, да се преко тих организација ради интензивно сведок не постигнемо да Сефарди буду сразмерно заступљени у Цијонистичкој Егзикутиви, ради што праведнијег учешћа сефардских маса на изградњи Ерец-Израела.

Г. Јосиф Корнеа, потпредседник сефардске Општине Букурешт, чита свој реферат.

Господо,

Савез Јеврејских Општина Шпањолског Обреда Румуније има велико задовољство да овом приликом поздрави сазив првог Конгреса Сефарада и понуди у име свију удружених Општина искрену сарадњу акцији која претставља предмет овог конгреса.

Лепа иницијатива, којом се може поносити Београдска Организација, да сазове овај скуп у циљу учвршћења веза међу Јеврејима Сефарадима, подизање њиховог моралног и културног ниво-а, и одржавања код њих поноса својом расом и љубави према прецима, нама је нарочито драго, те јој прилазимо од свег срца, желећи овоме Конгресу најсјајнији успех.

У данашње доба, кад се повећавају потребе екзистенције, а нове тежње интернационализму слабе идеју националног груписања, кад је верски осећај у опадању, кад попуштају везе које уједињују оне који припадају истој вери, налазимо, да је нарочито потребно постојање једне светске организације Сефарада.

С обзиром на очајно растурање наше заједнице и пропадања наших обреда, као последице горе наведених чињеница, сматрамо да циљ који је Конгрес себи поставио не само да је велик и значајан, већ и неопходно потребан.

Потсетити оне, који славе истог Бога, у чијим жилама тече

иста крв, који поштују успомену истих предака и гаје исте традиције, оне који су вековима имали исте наде и исте патње, који славе у исто време верске и националне празнике, говоре исти језик, потсетити их да их вежу исте обавезе према онима који су им оставили у аманет ову дужност, јесте једна света и племенита мисија. Наши наследници не би нам опростили, ако би смо умањили народну заоставштину, која ствара основу нашег опстанка.

Ово су разлози из којих се Сефарди Румуније, путем овлашћеног Средишног Одбора Савеза Општина, потпуно слажу са идејом: што ближе саставити редове свих Сефарада у целом свету.

Узимамо слободу да ставимо једну примедбу. Ми желимо ујединити сву нашу снагу са снагом наше браће из других земаља, али уз потпуно одржање наше верности лојалних грађана наше драге отаџбине Румуније, признајући исте осећаје, у погледу њихових отаџбина, свима учесницима нашег светског Уједињења. Молимо Конгрес да узме у обзир нашу горњу примедбу.

Господо,

Закон о верским организацијама у Румунији, признао је легално и независно постојање нашег обреда у земљи. На позив Букурешке Општине, све су општине послале своје делегате на Конгрес, који је био одржан у Букурешту од 25. до 27. децембра 1928. год. и на којем је, уз свеопште одушевљење, оглашено оснивање Савеза Општина.

Савез се састоји из 12 општина, наиме Букурешт, Крајова, Плоешти, Констанца, Турн-Северин, Силистрија, Ђурђево, Базарџак, Калафат, Коробија, Калараси и Темишвар.

Трудећемо се да васпоставимо што пре стару општину у Алба-Јулији, која постоји од пре толико столећа.

Ради унификације правила по којим би се удружене општине имале да управљају, нарочити одбор правника и администратора израдио је један тип правилника, који је био затим примљен од стране свију општина.

Све наше општине посећују синагоге, у којима се редовно читају наша света писмена; скоро у свима постоје националне школе: Талмуд и Тора.

Сем општине у Букурешту, чији годишњи извештај прилажемо, све остале имају дефицитни буџет, те су потребни заиста велики прилози и велике материјалне жртве од стране имућних чланова, како би се ти дефицити могли покривати. Ово је доказ, да Сефарди у нашој земљи, ма да су марљиви и честити, нису уопште добро ситуирани. Ма да су јако везани за идеју општине, они немају стварне могућности да попуњавају потребне фондове, и то не услед немања добре воље, већ услед економске кризе која се јако развила, да је смањила зараде до степена кад се могу задовољити само насушне потребе. Међутим они од нас, који су више мање независни у материјалном погледу, увек потпомажу општину било даровима било заоставштинама. Милосрђе је још увек живо међу нашим члановима.

Државна годишња потпора, која нам је у начелу одобрена, кад се дода добровљним прилозима, дозволиће нам да продужимо издржавање наших општинских, верских, васпитних и добротворних установа.

Хоћемо да наведемо овде једно зло, од кога трпе скоро све наше општине, а то је недостатак Рабинера и недовољна спрема Хазанима. Ово нам задаје озбиљну бригу, да ће се променити наши верски обреди, што сматрамо за врло важно, те је неопходно да се помисли на што скорије уклањање овог зла и можда ће требати да се унесе у програм Сефардског Савеза проучавање наших традиционалних обреда од стране једне Комисије Рабинера и њихова кристализација у једној молитвеној књизи.

Господо,

Са социјалног гледишта, имамо задовољство да констатујемо, да званичне установе наше земље и наши суграђани признају наш значај. Поједини чланови наших општина учествују у вишим одборима Трговачких Комора, Варошких Општина и Законодавног Савета.

Бројимо међу нашим члановима више познатих лекара, истакнутих адвоката, инжењера, професора, шефова трговачких установа, као и индустријских и кредитних, али се већина састоји од малих трговаца и занатлија.

Ми још немамо тачне статистике, али се баш бавимо изградом једне, по могућству, задовољавајуће статистике.

Надамо се, да антисемитски покрети, који су додуше изоловани, али који су избили скоро у нашој земљи, као испади несавесних елемената, престаће коначно услед мера, које је наша влада предузела.

Господо, завршујући овај наш први извештај, узимамо слободу да се придружимо иницијаторима Конгреса, у циљу појачања апела на све Сефарде, и изражавања наше братске љубави која мора учврстити наше везе.

Извештач: ФЕРИ ФРОИМЕСКУ

Секретар: ЈОЗЕ АЛМОСЛИНО

Претседник: И. М. ПИНКАС

Г-ђа Јелена де Мајо, претседница Јеврејског Женско Друштва, чита свој реферат.

Културни напредак Сефардске жене у нашој земљи.

После изгнанства из Шпаније, где је наш народ био на врло високом културном ступњу, у земљи у којој и данас има трагова наше величине и нашег учешћа у свима правцима који су од великог значаја по напредак једног народа, после дугог лутања ка Истоку, доселили смо се у једну примитивну средину. Природно је да је она имала огромног утицаја на наш живот. Нараштаји који су долазили на свет били су лишени напретка, јер у борби за опстанак о томе се није могло мислити. Па ипак поновни напредак, и ако споро, морао је доћи.

И ако је сефардска жена, посматрана са европског гледишта,

у потпуно културном смислу те речи, у много чему била заостала, она је ипак брже културно напредовала, него што је то било код народа који су имали постепенији и мирнији развитак. Ипак посматрана према модерној жени, у данашњем смислу те речи, наша сефардскиња је каткада симпатичнија и способнија да као супруга и мати одговара своме високом позиву. Напредак је очигледан. Сефардскиња из патријархалних домова, школована и васпитана у духу наше традиције, које прате све културне појаве наше средине, образована је и напредна.

Где год су Сефарди били насељени, били су увек у заједници. Сефарди у Београду били су насељени на Јалији, поред Дунава. У тим кућама живело се просто, побожно и патријархално. Девојке су васпитаване за домаћице и супруге. Традиције су нарочито чуване и биле светиња. Жена и мати, васпитана у вери и традицијама, имала је начина, да својој деци улије љубав и загреје их за све што је везано са вером, кућом и јеврејским обичајима.

Спољни нови живот почео је постепено да пробија зидове Гета, ушао је у јеврејска дворишта и јеврејске куће, и допринео да се ранији живот све више и више измени, у тежњи ка културнијем животу.

Културни развитак Сефарда на истоку и Јевреја на западу уопште се битно разликују. Док су се ови други развијали у западној култури и у свом развоју дали писце, научнике и јавне раднике на свима пољима, дотле су сефарди на истоку заостали. Они су се бринули у прво време, у погледу школовања, само о мушкој деци. Интересантно је и похвално да су наше жене схватиле значај и вредност школе, јер се, при упису мушког детета у школу, приређивала мала свечаност у родитељском дому. Упису детета у школу присуствовала је мајка и најближа родбина, а после тога одлазило се кући на честитање. 1864. године, на молбу сефарада, држава ствара прву основну школу за женску децу на Јалији. У почетку је број женске деце био сразмерно мали, али је убрзо расла жеља за знањем и напретком, жеља да се не заостане за новим временом и потребним знањем. За нова схватања и културне тежње пут је био прокрчен, ишло се напред стално и непрекидно.

Природно је да је културни развитак учинио да побожност код жена мало попусти, управо она побожност примитивних жена, у којој је било и страха и сујеверја. Истинска побожност остала је, јер кад тога не би било, културни напредак био би скупо плаћен. Традиције наше остале су увек јаке, нарочито у ширим масама народним, које су се одржале до данашњег дана.

Највеће чуварке традиција су наше жене које су у том духу васпитавале децу и створиле њихове карактере. Највиша улога сефардскиње као мајке и прве васпитачице детета, остала је и данас у јеврејској средини на висини.

Културни развитак данашње сефардске девојке иде напредо са њеним другарицама. Данас виђамо сефардску девојку не

само у гимназијама, већ и на универзитетима. Сем учитељица, чиновница, имамо лекара, правника, техничара и т. д. На свим тим пољима сефардкиња је савесна и озбиљна радница, која високо схата свој позив. Она својим преданим радом, као користан члан друштва, достојно претставља заједницу из које потиче.

Као верно огледало постепеног културног развоја служе нам јеврејска женска друштва. Карактеристично је, да су се у нашој земљи прво организовале сефардкиње. У Београду је основано 1874. год. Јеврејско Женско Друштво, и не само у нашој вароши, него и у свима другим местима где су Сефарди живели у мало већем броју. Видимо како се сефардске жене удружују да потпомогну заједницу и тако буду од користи своје ближњему и свом народу. У Сарајеву, Скопљу, Нишу, Шапцу, Битољу оне оснивају своја удружења и раде са напретком и енергијом и по другим мањим местима где су сефарди настањени у мањем броју. Све те женске сефардске организације раде у хумано-културном и националном правцу. Старе и слабе подупиру, децу и омладину дижу и оспособљавају за рад и живот. Ни једна акција националног рада за Ерец-Израел није била од сефардских жена одбачена, већ је била прихваћена и са највећим идеалима изведена. Код сефардске жене појам Јеврејства и цијонизма је нераздвојан.

Има симпатичних појава наших сефардкиња које дубоко дирају и у којима се огледа њихова велика душа. Има места где живе само неколико породица, те кад се с времена на време сакупе њих десетак жена, оне мисле на своје ближње и своју домовину Палестину. Сакупљени новац шаљу нама као Централни за хумане циљеве и Националном фонду у корист Ерец-Израела. То су суме добивене од сефардских жена из Крагујевца и Шапца. Љуби ближњег свога као самог себе, љуби домовину своју више од себе, то велико гесло свију вера и народа највише се огледа у души сефардкиње.

Сефардкиња је давно изашла из Гета и довољно из предрасуда. Између школованих и начитаних и оних без виших школа постоји несумњиво и код нас већа разлика и подвојеност но што би то требало да буде. Нека интелигентне и напредне жене не забораве да су то постале захваљујући својим идеалним мајкама. Нека упуте, поуче и помогну оне које иду за њима, и тиме документују да им на срцу лежи добро наше заједнице, обнова Ерец-Израела и постигнуће старе славе и величине.

Г. Др. Наполеон Арие, потпретседник Савеза Јевреј. Општина, Букурешт, чита свој реферат.

Делатност на пољу цијонизма и Јеврејске Агенције Сефардских Јевреја у Румунији.

Јеврејске Сефардске Општине Румуније биле су увек јако прожете јеврејским осећањем.

До краја задњег столећа закони Мојсија управљали су верским животом до најмањих ситница, са необоривим ауторитетом,

и то како у погледу појединаца, тако и у погледу груписаних Сефарада. Ни најмањег попуштања у тачним прописима Закона.

Сваки Јеврејин, од рођења па до смрти, под кровом свог породичног огњишта, за трpezом, у крилу своје породице, или у друштву странаца, у вршењу своје дужности, као и у обављању својих права, пред Светим, или молећи се Богу — Сефардском »Баал—Хабаит« — увек је био поносан, племенит и независтан.

Али његово Јеврејство није било претерано национално, као што је сада случај.

Живећи у добронамерној средини, не познајући оштрине страховитог по њега антисемитизма, наш се је Сефард задовољавао да буде само дубоко религиозан.

Настањен у хришћанској средини, са којом је одржавао добре суседне односе, он је увек волео од свег срца румунску гостопримљиву земљу.

Јеврејско питање није се још истицало у његовој свести, те није ни мислио на једно национално огњиште у Ерец-Израелу.

Његова општина, са синагогом, његова Јешива, његова обредска бања и његово гробље, љубоморно чувани од сваког напада или омаловажења, били су једине установе, које су за њега симболизиле изгубљену Отаџбину.

Живећи мирним и строгим животом, он је по примеру својих предака манифестовао своју приврженост народима Антанте, следећући у томе традицијама својих предака.

Милосрђе и правоверност биле су једине тежње његовог националног осећања. И ако, понекад, с времена на време, сјајни и слободни Цијон блисташе пред његовим очима, ово се дешавало само онда, кад је његова машта, пошто је седео на прагу свога храма, испод платана у тихој сенци, под утицајем литургиских традиција и светих писмена, допуштала стварање таквих снова.

Време је пролазило. Приликом пропасти Московског Царства наша јадна браћа постала су плен људске жестине; на Западу сектарски и фанатички креликализам узбунио се против Јевреја. Свуда у целом свету стални ударци научног скептицизма који се проширивао у масама уз напредак цивилизације, — постигли су да уздрмају основе религије, чак и наше мојсијеве вере. Израел је био угрожен. Требало је да се реагира. Дошао је Херцл са својом новом религијом, замислио је да спасе Јеврејство у опасности.

Док се Јеврејство у Европи кретало без крмила, код нас у Румунији рат за независност и економски либерализам истакли су једно дотада непознато материјално задовољство, које је привукло у наше вароши стотине хиљада Јевреја других обреда, који су тежили бољем животу.

Овај притицај новог елемента, удруженог и огорченог, услед тешкоћа модерног живота, изазвао је антисемитизам.

Пре светског рата Сефардски Јевреји Румуније, пошто су сматрали Цијон неостварљивим и противним традицији, налазили

су, да је најбољи начин да се сузбије антисенитизам и његове зле појаве, одржавање верских општина и њихово учвршћење, и то подизањем јеврејских душа наших сумишљеника, (које су биле неправедно увређене) помоћу милосрђа и знања.

После рата остварило се чудо. Бог је допустио да Ерец— Израел постане правно национално огњиште.

Да се потпомогне остварању ове могућности, на коју се пре није ни мислило, Сефардски Јевреји Румуније учинили су све што су могли.

Преко Керен Хајесод и Керен Кајемет послате су замашне суме новца у Палестину, где су биле основане чисто сефардске колоније, као Кфар Барух. Сем тога у свима местима Румуније, утицајни »јахидими« (чланови) наших општина радили су за велику ствар, било својом племенитошћу, било својом активношћу у различитим комисијама, било неуморном пропагандом.

Имена где има Ирме Хеским, г. Морица Атиаса, г. Хенри Презента и адвоката г. Л. Мизраки, међу другима, су најбоља. Такође неће се никад заборавити Јосиф Коен-Ланарул, бивши Потпретседник Букурешке Сефардске Општине, који је оставио тестаментом целу своју имовину Керен Хајесоду.

Још у 1929. год. Савез Јеврејских Сефардских Општина Румуније послао је своје чланове, свега три, као делегате у савет Јеврејске Агенције и Керен Хајесода, као претставнике Сефарада наше земље.

То су: г. Самуел Алмослино, потпредседник Општине Букурешт, који је сарађивао у стварању Јеврејске Агенције у Цириху, г. Наполеон Б. Арие, потпретседник исте Општине, који се труди, својом речју и пером, да придобије нове присталице за дело васпостављања Палестине, и г. Габриел Пап, уважени претседник Сефардске Општине у Плоешти.

На тај начин цијонизам је нашао јаку потпору међу члановима наших Општина.

Болно дирнути неправдама које су учињене у Палестини сефардским Јеврејима, а чији је одјек стигао до нас, придружимо наш глас гласовима других сефардских општина, да би тражили од оних, који управљају и одговарају за национални препород, да јеврејска солидарност не буде више једна празна реч, када је у питању признање наших скромних захтева. Налазимо да би било право и оправдано, ако би се поклањало више пажње Сефардима у Палестини, с обзиром на наше напоре.

Известилац: НАПОЛЕОН Б. АРИЕ.

Претседник: И. М. ПИНКАС.

Секретар: ЈОСЕ АЛМОСЛИНО.

Г. Др. Јакир Бехар, делегат сефардских Општина Милана и Родеса, чита свој реферат.

Дуго пре великог и незаборавног изгнанства, налазило се језгро Јевреја у држави Ломбарда, у Милану, Павији и Кремони. Јосиф Хакохем говори о њима у својем делу: »Полина Суза«. 1492. год. један мали број наших великих изгнанника нашао је

тамо скониште уз пристанак шпанског владара. 1600. године сви Јевреји, без изузетка, били су протерани из Ломбардије, те су били позвати да се врате тек крајем XVII столећа. Али су сви они који су били од почетка у изгнанству, као и они који су скоро дошли, одбили позив, што је значајно. Међутим Јевреји су се вратили у Милано за време аустријске владе и то они који су били пореклом из Млетака (већим делом западни сефаради), као и они пореклом из Аустрије (централни ешкенази). У почетку 1800. год. њихов број није био велик. 1857. год. он је процењен са 500. Овај се број повећао од тада, захваљујући имиграцији из свију италијанских области и из иностранства.

* * *

Колико нас има у Милану?

Супротно другим општинама појединих вароши полуострва, које су хомогене, Миланска општина карактеристична је својом разновршношћу јеврејског састава. Не постоје статистичких података на данашњи дан или нарочитих проверавања, којима бисмо могли да се послужимо у овој прилици. Говорећи емпирички, можемо да проценимо број чланова општине, одн. број Јевреја у Милану, са 7 до 10 хиљада, који се деле по њиховом пореклу на ове три велике групе:

а) Јеврејско насеље пореклом из појединих области Италије (Јевреји италијанског порекла, сефарди и ешкенази);

б) Јеврејска насеља пореклом из појединих ешкенаских центара Средње Европе; и

в) Јеврејско насеље пореклом из земаља Ближњег Истока и балканских држава.

Ова задња група јесте она, која највише интересује ову Конференцију, међу саставним деловима Миланске Јеврејске Општине.

Источни Сефарди су почели да долазе у Милано одмах после великог растурања. Додуше, вође ове фракције настаниле су се у Милану пре једно 30 до 40 година; чак и више. Али никад, као што је било у току задње деценије, није било у престоници Ломбардије толико источних Јевреја.

2—3000 источних Сефарада могу се надаље груписати у ове три категорије:

а) Јевреји који говоре арапски (Сирија, Египат);

б) Јевреји који говоре грчки (Стара Грчка, Крф); и

в) Јевреји који говоре Јудео-Шпањолски језик (Мала Азија, Родос, Евр. Турска, Бугарска, Југославија).

Међу Јеврејима ове групе, налазе се израелити пореклом из свију већих вароши, као и других места средоземне области и Балкана. Већина је сачувала своју националност; понеки су италијански поданици.

Посматрана у целини, Сефардска група у Милану развија делатност у трговини, која се високо цени у меродавним круговима. Већи број Источних Сефарада бави се извозом предива

и тканина од памука, вуне, праве и вештачке свиле итд. Понеки заузима завидни положај у увозу ћилима, крзна, чарапа и свилених кокона. Имамо такође поједине Сефарде, који су отворили велике предионице, други су инсталирали фабрике чарапа, обуће итд., лепо уређене и снабдевене. Поједини су се заинтересовали у хотелској индустрији, као и у изради белих сирева. Има и трговаца који раде на велико, има и уличних продаваца, има бојација, оправљача ћилимова, а има и беспосличара.

У другим браншама економског и професионалног рада, да наведемо око 15 лица, која су банкари и банкарски чиновници, три лекара, један адвокат, један учитељ, један инжињер, један Вице-Консул, неколико студената. Једина бабица, која је члан Миланске општине, Сефардка је из Софије.

Због овог порекла, захваљујући иницијативи и лакоћи са којом они стварају везе у трговачком и финансијском свету, наши Сефарди су у сталним односима са Ближњим Истоком, са најглавнијим центрима Европе и са обема Америкама.

Како су организовани наши Сефарди у Милану?

Пре неких десет година створена је међу источним Јеврејима једна заједница, у циљу груписања извозника и увозника ради преговарања о питањима трговине, у којима су стекли искуство. У почетку је ова установа лепо процветала, али доцније, кад су се повукли први утемељачи, а пошто силом околности њен програм није био тачно опредељен и примењен, она се претворила у један прави клуб за разоноду, без амбиција и без сваког социјалног програма. Постоји чак намера, да се она затвори.

»Социета ди Бенефициенца дел Леванте« заслужује да се овде спомене. Она је имала своју историју, а сада је, пре три месеца, престала да постоји.

Кад су поједине алтруистичне личности запазиле источне изгнанике, решено је било, да се оснује међу Сефарадима једно друштво са специјалним циљем потпомагања Јевреја пореклом из источних земаља, које су горе означене. Његова делатност је била разграната и добротворна. Ревизија »Хаменора« и Лист »Ел Тиempo« у Цариграду, »Јудио« у Софији, као и »Израел« у Флоренцији, подвлачили су са задовољством програм, заиста филантропски и јеврејски, кога се ово Друштво држало и који је примењивало у току пет година свога постојања. Оно је затворено из осећања солидарности и слоге ради удружења са великом Општином Милана, у очи прогласа новог закона о организацији Јеврејских Општина у Италији. Пре завршетка своје делатности, оно је конституисало један одбор у корист Школе Рабинера на Родосу.

Овај Одбор се састоји од највиђенијих личности сефардске источне заједнице у Милану; он је себи ставио за циљ исти програм, као и други слични Одбори основани на истоку, који су признали и утврдили потребу ове Рабинске установе и њену корист за целокупно средоземно Јеврејство.

Наши Сефаради узимају учешће у свима верским устано-

вама, као добротворним и просветним, и у установи за Васпостављење Палестине код Миланске Израелитске Општине, која је, после општине у Риму, најзначајнија у Италији.

Колунита Израелитика. — Израелити у Милану су организовани у једно слободно Удружење које постоји под називом »Колунита Израелитика ди Милано«. Сагласно с правилником, по коме се исто Друштво управља, оно мора да задовољава верске, филантропске и културне потребе Миланске јеврејске заједнице, и да узима учешће у општој верској и социјалној делатности Јеврејства. Његова је дужност да управља и да надгледа Централни храм и Гробље, као и Секцију за добротворства, »Кура марина е климатика«, и Школску Секцију.

Број чланова био је на дан 5. маја 1930. год. — 484, од којих су 120 Сефарди са Истока т.ј. 24.79⁰/₀. Услед придружења Друштва на Леванту Општини и захваљујући значајном претварању Општине у обавезно Удружење, број чланова свију фракција сигурно ће се знатно повећати.

Управни Одбор, који се састоји од најбољих Сефардских елемената, броји међу члановима двојицу делегата из Сефардске заједнице и једног делегата од Ешкеназа. Ево то је случај да се каже: Милано доцет.

Опера дел Темпио. — Садашњи велики Храм, строгог стила и величанственог изгледа, отворен је 1892. год. Обреди су талијански слични онима који су били примљени од стране првих Јевреја, који су се настанили у Риму, у доба римских императора, и који су се с правом сматрали као најстарија Јеврејска Општина у целом свету. Храм се веома често посећује од стране наших Сефарада, који у задње време, а нарочито на позив *Леванте*, организују за *Јалин Нораил* једну службу сефардског обреда, којој присуствују такође италијански Јевреји из Ливорна. У будуће ову ће службу одржавати, одн. приређивати, Одбор за Школу Рабина у Родосу.

Израелитска гробља. — Од 1870. год. постоји нарочита секција на гробљу *Монументала* у Милану, док од 1895. Општина има једно поље у Мусоко, близу Милана.

Социета Израелита ди бенефинценца. — Овај отсек Општине, који се бави искључиво добротворством, скоро је био појачан додељивањем тројице претставника Сефардске заједнице.

Пододбор жена има такође у своме саставу источне даме, које прате делатност означене Секције и суделују у њој.

Комитато пер ла кура марина е климатика. — Овај Одбор, чији је циљ да задовољава потребе деце за време ферија, има међу својим члановима две даме источног порекла. Од 42 деце која су била збринута од стране Дама добротворки, 7 су источног порекла, од којих 3 дечка и 4 девојке. Од 10 кревета поклоњених Одбору, један претставља дар једне Сефардске источне породице. Наши Сефарди потпомажу такође ову установу.

Институтто Израелитико. — Школска Установа Миланских

Јевреја има једно склониште и једну начелну школу са Талмуд-Тора. Ова установа постоји више од 30 година. Пре неколико месеци она је добила једну одличну зграду у најбољем рејону вароши, која је стајала 900.000— Лира. За време од 30 година свог рада, Школска Израелитска Установа је постигла веома добре успехе. Данас је ова установа добро уређена, добро се њом управља. Она има једно склониште (метода Монтесори) и пет разреда, који одговарају разредима начелне грађанске школе у Милану.

Довољан број часова посвећен је изучавању јеврејског језика, овог неопходног алата за читање и интерпретацију литеарних и верских извора, као и литургијских песама, које представљају основни део наше Књиге Молитава. Управник школе, који сноси главну одговорност за предавања, потпуно одговара својој дужности.

Школски Одбор броји међу својим члановима двојицу из Сефардске заједнице. Годишњи буџет за 1928/9 годину изнашао је Лира 150.000. У партији дарова, приноси Сефардског елемента претстављају једну петину. Укупни број ученика у свих 6 разреда износи 112, од којих су 41 источног порекла т. ј. 36.60%.

Ова школска установа чији се дидатички програм састоји у томе, да се деци обојега пола да морално и јеврејско-верско васпитање, као и предавање по програму званичних школа, заслужује пуно признање и достојна је да буде боље оцењена и потпомогнута од стране источних Сефарада.

Кесе за студије. — Пре но што пређемо на друге социјалне установе, треба се сетити, да је један истакнути члан Општине Солунске, утврдио једну кесу за усавршавање у наукама у Милану и Миланској Политехничкој Школи, за успомену на његовог сина јединца, који је преминуо у младим годинама. Капитал ове кесе износи Лира 200.000.—

Конвегно Ебраико. — Ова установа навршила је 12. маја прву год. свог живота. Почасни Секретар је Сефард. Од 172 члана, 42 (т. ј. 24%) припадају Сефардској заједници.

Ово је једна веома корисна установа у свима општинама, а нарочито у таквом Јеврејском центру мешовитог састава, као што је Милано. Она приређује веома интересантне програме (предавања, концерте, јеврејске празнике, спорт итд.). Она игра улогу једног Јеврејског Клуба и има да буде од велике користи за све фракције Јеврејства у овој великој вароши Ломбардије.

Два члана — сефарди одржали су у току ове године ова предавања: Први, који станује у Милану, одржао је комеморативни говор Луиђи-у Лузати, затим је саопштио своје утиске с пута за Ерец-Израел и изложио је данашње стање источног Јеврејства; други, који живи у Флоренцији, говорио је о јеврејској колонизацији у Палестини и причао је о Јосифу Твумпелдору, јунаку Тел—Хаи.

На конгресу у Млецима, који је био одржан од стране свих друштвених и научних јеврејских група Италије, у јулу 1928. год., делегат сефардске заједнице поднео је један исцрпан извештај, чији су главни предлози били после извршени.

А. Д. Е. И. — Удружење Јеврејских Дама у Италији, основано 1926. год., има за циљ: социјалну потпору Јевреја у Италији и Палестини. Ради тога оно потпомаже развитак палестинских установа у корист материнства и за заштиту деце, сарађују са месним јеврејским установама, а такође пружа помоћ оним јеврејским женама, које би хтеле да се посвете раду у Ерец-Израелу. Оно се такође труди да шири јеврејску културу међу женама и децом у Италији и узима учешћа у покрету јеврејског препорода.

Ова установа има већ 12 секција у Италији, са 709 чланова. У централном Одбору у Милану налазимо 3 сефардске даме од целокупан броја 15, које ефикасно сарађују са њиховим сестрама. Целокупан број Миланске секције износи 180 чланица, од којих су 40 дама источног порекла т. ј. 22,22%.

Откад је коначно конституисано, (1927. г.), ово Удружење је упутило у Ерец-Израел (В. И. З. О.) износ од Лст. 550, сем новца послатог нашим сумишљеницима у Триполи и Либији, и сем каса за одело и рубље, која се праве у кројачкој секцији (претседница је сефардска дама) и шаљу се за Тел Авив и Триполи.

А. Д. Е. И. много је учинила за Јевреје у Италији, за релативно кратак рок свог постојања. Она има да игра лепу улогу у социјалном животу, те већ сада ужива пуну симпатију целокупног Јеврејства Италије.

Групо Сионистико Миланезе. — Ова Миланска група Цијониста претставља саставни део Италијанске Цијонистичке Федерације, која има своје седиште у Риму. Она броји 253 члана, од којих су 40 источни Јевреји т. ј. 15,18%. Већина су општи цијонисти, док су други ревизионисти. У Одбору Миланске групе, која је најјача у Италији, има само један Сефард.

На Цијонистичкој Конференцији и Цијонистичком Конгресу, који су одржани у Милану, у јуну 1927. и новембру 1928. год., учествовали су два Сефарда, од којих је један милански обичан цијониста, док други, из Флоренције, истакнути ревизиониста.

Сефардска заједница у Милану послала је у Јерусалим као прилог, било директно био преко Федерације, износ од Лст. 300, у корист пострадалих од догађаја у августу 1929. год.

27. априла ов. г. примећено је присуство више источних сефарада у Централном храму у Милану, приликом свечане церемоније, приређене за успомену на великог пријатеља Израела — Лорда Балфура.

Керен Кајемет Леисраел. — Од 350 дрвета, која су била посађена од стране Миланске Комисије, 114 припадају сефардским оријенталским породицама т. ј. 32,57%.

1928. год. био је уписан Претседник, а 1929. год. Доброворно Источно Друштво, у Сефер Хазаав.

Источни Јевреји потпомажу увек годишњи празник Керен Кајемета.

Керен Хајесод Лтд. — Централна Комисија (Флоренција — Милано) броји два члана Сефарда, који станују у Милану. Прилози источних Сефарада у току 3 задње године били су следећи:

Година	Сефарди	Укупно	Процент
1927	Л. 13.300	Л. 88.500	15.25%
1928	Л. 13.820	Л. 100.950	13.79%
1929	Л. 14.700	Л. 94.700	15.52%

Укупан број уписника у Милану износи отприлике 120, међу којима је 16 Сефарада, т. ј. 12.50%. Две трећине приноса од Сефарада спадају на Бугарске Јевреје.

Овај скроман извештај не садржи никаквог предлога. Он само приказује, у главним потезима, садашње стање источне Сефардске Заједнице у Милану. Својим учешћем у развијењу помоћних акција, у подизању општинског морала (око 25%), као и њихову помоћ у Васпостављењу Палестине, и то више у филантропском смислу (око 21%), наши сефарди у Милану имају право да буду узети у обзир. Не треба заборавити, да су они сем тога пружали скоро непрекидно потпору општинама откуд су пореклом; а с друге стране, да више њих немају сталног боравка, већ путују према потреби.

Наравно да поред ове заједнице, Италијанско Јеврејство интересантно је са гледишта Сефарада. Нагласимо одмах, да целокупно јеврејско становништво Италије износи са Колонијама 80.000 глава, од којих 20.000 говоре арапски (Триполи 13.000, Бенгази 5 000, Дерна 2.000), док 10.000 употребљују јудејско-шпански језик (Родос 5.000, Милано 3.000, Трст, Неапољ, Млеци итд. 2 000). 50.000 душа које састављају језгро италијанских Јевреја, смештених у сто вароши Италије, престављају једну појаву веома високе квалификације. Италијанско Јеврејство би могло евентуално усвојити питање Сефардских Јевреја преко Савеза Израелитских Општина у Риму и преко Одбора у корист Јеврејских емиграната у Трсту-Млецима (чији Управни Одбори немају ниједног источног Сефарда), потпомажући њихову организацију и утврђујући постојеће међу њима везе солидарности, чиме би им се пружила могућност, да употребе своју интелигенцију и своју добру вољу за решавање палестинских питања.

Једини који се трудио да успостави ову везу, пошто је разумео сав значај источног Јеврејства у односима италијанског Јеврејства и Ерец-Израела, био је пуковник Ангело Леви Бианкини. На жалост изгубили смо га баш у очи дана, кад је требало да се остваре његове идеје замашног значаја. Египатске, Палестинске и Сиријске Општине никад неће да забораве племениту личност овог Талијана, Јеврејског војника, који је полагао многу наде у сарадњу Сефарада, пошто је знао да код њих

увек тиња под пепелом пламен, и да су они јако одушевљени великом идејом препорода Јеврејства.

Завршујући овај извештај, морамо се такође осврнути на име Мозеса Монтефиоре, пореклом из Млетака, који се први од Сефарада у овом столећу заинтересовао, на један реалан начин, за систем Шехунот у земљи наших предака.

Нека ова два имена изазову код нас одушевљење и покажу нам пут којим се имамо кренути ради остварења нашег програма и тежње за подизање Сефардске заједнице и сарадње за васпостављење Ерец-Израела, у потпуној хармонији са вишим интересима Јеврејства уједињеног и солидарног.

Др. Јакир Бехар.

Г-ђа Сока Б. Јосиф, чита свој реферат.

Сефаради, иако бројно представљају само једну десетину Јеврејског народа, они својим душевним способностима, својим патријархалним животом, својом љубављу према вери и традицији, претстављају једну велику духовну снагу.

То признање имају сефаради у прошлости и у садашњости од најмеродавнијих личности.

Сефаради су онај део јеврејског народа, који је најмање наклоњен асимилацији. Они живе и дишу чистим јеврејским животом. У њиховим је душама прирастао осећај љубави и наклоности за све што је јеврејско.

Они по души и срцу осећају за цијонизам. За њих је цијонизам једини пут ка препорођају и ка сретном решењу јеврејског проблема. За њих је цијонизам природна последица верскога учења.

По појмовима Сефарада, религија и цијонизам претстављају једну нераздвојну целину. Бити добар Јевријин, значи бити добар цијониста, и то осетити цијонизам у дубини своје душе, поносити се својим јеврејским именом и истрајати у чувању религије и традиције.

Сефаради осећају цијонизам и раде на цијонизму, не као сефаради, већ као добри Јевреји. Они у том раду не желе да се као Сефаради нарочито истакну. Они за љубав цијонизма запостављају своје сефардско порекло.

Баш у томе лежи и лепота и идеално схватање њихове јеврејске дужности. Али оно што појединци не желе, не може да остане необележено. Историја тражи своје. Златна страница у јеврејској историји, то је сефардска свест и сефардско схватање и делање на пољу цијонизма.

Сефардски Јевреји испунили су велику трагичну епопеју у јеврејској историји прошлости. Данас сефардски Јевреји својим радом на подизању сефардске свести и сефардског поноса желе, да отпочну са новом и ведријом историјом.

Данашње сефардске организације желе, да отпочну својим учешћем у евима редовима на побољшању јеврејских прилика и да припомогну да се јеврејски проблем што повољније и што брже реши.

Омладина сефардска, где год је има, ради. Она пером и живом речју буди јеврејску свест.

Ми се њоме поносимо и уздамо се у њу. Тамо где омладина својим чврстим и идеалним схватањем узме крму у своје руке, успех је осигуран.

Ево мало статистичких података и мало цифара о раду сефарада на пољу цијонизма:

Целокупан број Јевреја у Југославији је укупно 73.368 душа, од којих сефарада има 26.747.

За Керен Кајемет прикупљено је у 1929. год. преко 1,000.000 динара, од којих 380.000.— пада на Сефарде.

За Керен Хајесод прикупљено је 1920. до 1930. год. динара 5,963.941.—, од које суме на Сефарде пада 1,985.952.—.

Из горњих цифара може се закључити да Сефарди не заостају у својим материјалним дужностима. Ако се има учинити какав прекор, треба га учинити свима Јеврејима Југославије.

Мало се даје и тешко се даје.

Истина је да постоје многе тешкоће. Криза, скуп живот, обавезе локалног значаја, дужности и према нејеврејским институцијама, те остаје врло мало за остале сврхе.

Са мало добре воље, са мало више племенитости и издашности, ове би са цифре могле осетно повисити. Јевреји Југославије дали су за ових 10 година по 8 динара од главе за Керен Кајемет. Па може ли се обновити Палестина са 8 динара годишње или 7 пени од човека? Да ли су наши приватни буџети отежани оваквим годишњим издатком? Није ли могуће повисити суму, па и ако не можемо достићи богате Американце, не смемо дозволити, да нам се ико смеје и подсмева.

Тешко је код нас што сваки не даје. Сви ти издаци и све те цифре у свакој вароши даје само један малени круг људи. Кад би сваки дао, мали и велики, сиромах и богат, ми бисмо могли удесетостружити наш принос за обнову Палестине, те би била цифра 59 милиона, у место 5,900.000.—

Пошто постоји чињеница, да у свима нашим сефардским срцима постоји велика љубав и дубоки осећај за све што је јеврејско, то је дужност свију нас, кад се одавде разиђемо кућама, да те племените осећаје према цијонизму, као јеврејском стићенику, и јеврејском поносу, пресадимо у душу сваког Јеврејина. И кад сви будемо једнако мислили и сваки према својим приликама давао, ми ћемо се одужити савести и имаћемо право ступити у ред осталих, који су за ту велику идеју већ много дали душе и новаца.

Не заборавимо, да само критиком и само осећањем бола за неправде које се с времена на време чине јеврејском народу, ми нисмо учинили све, већ све можемо избећи ако своје материјалне дужности мало озбиљније схватимо.

Г. Давид Флорентин, из Солуна, претставник Грчких Јевреја, изнаша у свом културном реферату да у Грчкој данас

популација Јевреја износи око 110.000 душа, са највећим бројем настањених у Солуну.

Сви Јевреји, па и надлежне установе, највећу бригу посвећују просветном проблему, односно Јеврејској Школи, чинећи највеће напоре. Може се рећи да су у Галуту данас јеврејске школе у Солуну најбоље организоване. Постоји осам школа са 70 разреда и 3700 ученика основних школа. Учитељи су готово сви из Палестине и све предмете професори предају на јеврејском језику. Постоје две школе у рангу лицеја са 1500 ученика. У Солуну излази шест дневних листова и један недељни, а различите повремене публикације издају се врло често поводом празника.

Омладина је врло интензивна и врло организована. Постоје десет цијонистичких удружења омладине, два Макабејска Друштва са 400 чланова и Удружење јеврејских трговаца. За све то има се нарочито захвалити благотворном раду Ложе „Бене Берит“.

Г. Др. Леон Коен, претседник Јеврејске Општине, Софија, у свом културном реферату о стању сефардских Јевреја у Бугарској, специјално у Софији, износи да Јеврејство већ тридесет година врло активно узима учешћа у раду на цијонистичком пољу. Они као такви признају Светску Цијонистичку Организацију и у њој сарађују најинтензивније. Врло је развијен и верски живот Јевреја у Бугарској. Све су Јеврејске Општине организоване у Консистирију Јеврејских Општина, која има своје седиште у Софији. Конгрес Консистирије одржава се сваке друге године. У Бугарској има око 50.000 Јевреја Сефарада и око 5.600 Еткеназа. Софијска Општина броји 25.000 Сефарада. Брига о верској настави спада у делокруг Консистирије која има да издржава потребне школе. Готово у свакој организованој Општини постоје јеврејске основне школе, а у већим општинама и први разред гимназије. У свима тим школама предаје се и учи искључиво на јеврејском језику.

И поред велике економске кризе и депресије, Јевреји у Бугарској чине највеће напоре за издржавање својих верских заједница. Од буџета Консистирије који износи 20.000.000 лева, 8.000.000 лева утрошено је за просветне сврхе. Све су школе најбоље организоване и у њима се предаје по најновијим испробаним методама. Свугде постоје Рабинати и Вате Диним (Духовни Судови). Више од 45 милиона лева троши се за социјалне и хумане сврхе. Износи да је већи број Јевреја у Бугарској сиромашног стања и да већина плаћа испод 1.000 — лева пореза, а само врло мали број плаћа преко 1.000 лева.

Истиче да се у Бугарској са великим ентузиазмом спроводе сабиране акције за Шекел и друге фондове, и да целокупно Јеврејство са плаво-белим заставама манифестује своју националну приврженост. То већ спада у рад националног смера Јеврејских Јевреја.

Бугарски Јевреји су до недавна за сврхе Керен Хајесод

давали годишње 2,000.000 лева. Због финансијске кризе тај је износ опао на 500.000 лева. Сва јеврејска омладина организована је по цијонистичким удружењима. Постоје друштва: Макаби, „Шомер, Ацаир, Хехалуц са својом сопственом фармом за спрему халуца.

Организована је кредитна политика Јевреја у Бугарској. Постоји „Кооператива де ескопо де кредитос“ где Јевреји улажу своју уштеду. Износ улога данас достиже око 8,500.000 лева, а улагача има око 2.500. Јеврејство у Софији има монументални храм и школу.

Г. Др. Нисим Овадија, Рабин из Париза, у своје реферату наводи да у Паризу има маса од 60—70.000 Сефарада. Веома хетерогени елементи су тамо сакупљени. Немају још ни кеила (синагога) ни Општину. Труди се да их организује и сакупи, да се Сефарди тамо не би изгубили сасвим и апелује да се овај Конгрес позабави тим проблемом, јер је то један од актуелних сефардских проблема.

Г. Др. Рафаило Маргулис, потпретседник Београдске Сефардске Организације, чита свој реферат.

Пре но што пређем на тему коју сам себи поставио, императивна дужност ми налаже да се сетим великана који је био један од највећих поборника за подизање сефардског култа и који би се највише радовао састанку данашње конференције. То је био наш неумрли бивши претседник Др. Соломон Алкалај. Са овог места ја му одајем највећу хвалу за његов рад у сефардском покрету, јер је његов нестанак осетан губитак за сефардску конференцију. Слава му!

Мере које треба предузети ради учвршћивања везе између свих Сефарада у нашој земљи и у земљама на Балкану представљају веома смео подухват, али држим да је стигао дванаести час, кад се и ми Сефарди морамо пробудити из летаргије; и радити већ једном мушки да иступимо као једна духовна целина, и да агилно и чујно ступимо са нашом браћом Ешкеназима на светски подијум за изградњу наше домовине Ерец-Израела.

Мислим да ћемо сигурно задовољити наше вође: Др. Н. Соколова, Усишкина, па и самог нашег врховног вођу светског покрета Др. Вајцмана, ако се сви ми балкански Сефарди удружимо у једну многобројну снажну конфедерацију и у свакој већој вароши где живе Сефаради отворимо организације, а такође и у осталим државама дамо потстрека да се и они организују. Верујте ми, драга браћо, да ће таква једна конфедерација састављена од великог броја оргинизација у свету, престаљати један утицајан и моћан фактор у нашем јеврејском покрету.

Нама свима је познато да наше јеврејско питање, није више питање само за нас, већ је то светско питање, јер све велике силе прате будним оком наш покрет, пошто Палестина није обична колонија Велике Британије, већ је то земља где су јако ангажовани интереси двеју великих вера: муслиманске и

хришћанске. Свака вера има своје светиње које припаднициштују и чувају као идеални симбол своје вере. Али и ми имамо своје праоце сарађене тамо, и ми имамо своје историјске и верске светиње које у нама изазивају онај исти осећај пијетета и духовну пожртвованост, ако не у већој мери, а оно у истој мери као нашој браћи хришћанске и мухамеданске вере.

Арапи нам оспоравају првенство на нашу историјску домовину, и то документују својим боравком од више векова у светој земљи. Ипак им морамо и ми одвратити истим аргументом, да и ми имамо тамо своје староседеоце од више векова, а то су данашњи Сефарди који се налазе у Палестини, осим оног факта који је познат целом свету, да је Палестина наша историјска колевка, и да се ми већ 2000 година потуцамо по галуту очекујући признање и обнову наше државе.

Балфурова декларација, као и оснивање Јеврејске Агенције, налажу да сваки Јеврејин напругне све своје снаге, моралне и пекунијаране да би могли оправдати пред целим светом, да смо у стању из властитих извора обновити нашу стару домовину. Да, тако то стоји, али морамо се запитати како ћемо то извршити и кад ће се то испунити? Одговор је једноставан: то зависи од нас Јевреја. Задатак је огроман, и он се мора решити, јер треба се сетити речи нашег неумрлог вође Др. Теодора Херцла; „Ако ви хоћете, цијонизам није бајка“. Стога, ми Сефарди морамо се угледати на нашу браћу Ешкеназе, и поћи њиховим стопама и пружити им сарадњу са самопрегоревањем. Сетимо се оне велелепне вечери ерев шабата у 1925. години, када је наш претседник егзекутиве Нахум Соколов у Бечу у сефардском храму, пре састанка Сефардске конференције, одржао леп говор и рекао ово: „Ми стојимо пред цијонистичким конгресом. Вама је, драга браћо, сигурно познато да наш крајњи циљ није постигнут, да имамо и многе задатке и послове да посвршавамо, а за све то је потребна енергија, неуморна ваша сарадња и много новчаних средства. Зато ја срдечно поздрављам сву скупљену браћу Сефараде и желим им напредак и успех у новооснованој светској конфедерацији. Држим и мислим да ако се сви Сефарди организују и њихове организације сложнораде, депринеће знатно светској Цијонистичкој Организацији, да иста има велике користи на обнови Ерец-Израела“. Ево овакви мужеви који и дању и ноћу раде на нашој светој ствари, нашли су се побуђени да нам даду полета, да се ми, здружени и организовани, пробудимо из легарије и да пођемо оним правцем, којим иду наша браћа Ешкенази. Наше организације требале су бити у што већем броју створене, да у свакој земљи или општини где живе у већем броју Сефаради, створе своју организацију која би имала двоструки задатак: један да ради на општем цијонистичко-националном пољу, да ради интензивније за Керен. Хајесод и Керен Кајемет и у свима институцијама за обнову наше домовине; други пак задатак био би, да ради на подизању сефардско-јеврејског култа, да га подиже у социјалном и економском духу, да га упозна и доведе у контакт са целим

сефардским живљем. Намере су биле идеалне, и да је урађено онако, како се замишљало пре пет година на Сефардској Конференцији у Бечу, данас би била та светска Сефардска Конфедерација са својим многобројним организацијама од велике користи нама и нашој Егзекутиви, јер један део бриге око имиграције и уселјавања халуца Сефарада примила би Сефардска Конфедерација, она би имала властите новчане изворе, она би имала откупљено земљиште, имала би пољопривредне справе, стоку, и све што је потребно за конолизирање. Али шта видимо ми од тога? Ништа. Остало је све по старом. Делегати враћајући се у своје домовине, нису основали организације, нису пришли идеји стварања светске конфедерације, само је наша Београдска Сефардска Организација инкарнирана у лицу пок. Др. Соломона Алкалаја радила и била у контакту са Јерусалимом.

Драга Браћо, зато је наша света дужност, да се данас поразговарамо које мере треба предузети, да би се створила веза између нас Сефарада у нашој домовини, на Балкану и другим земљама, шта треба учинити да се наш национални култ подигне у што већем степену, како би се национална свест пробудила интезивније, да би и наши Сефарди били моћни пионири при обнови Ерец-Израела. Сефарди су имали сјајну прошлост и велике људе.

Ми морамо бити горди на наше великане који су служили на част нама Сефардима и целом човечанству. Сетимо се само нашег великог филозофа Спинозе који је у 17. веку дао два велика дела која су изазвала пажњу целог света, а то су: „Етика“ и „Расправа Философска и Политичка“. Па наши песници Јехуда Халеви и Соломон Риби Габриол, који су певали химне и оде Богу, први, чију песму певају сви Јевреји: „Лехадоди“, а други који је био још већи песник, чувен са његовом песмом „Царска Круна“. Па затим још песници Аврам и Моша Риби Езра. После ових били су још велики Браћа Камхи који су први писали модерну граматику јеврејску и протумачили на јеврејском језику свето писмо, нарочито пророке наше.

Имали смо још велике мужеве који су били велики политичари и државници на дворовима, и својим положајем код владајућих краљева побољшавали стање Јевреја и били виђени у целом свету. Такав је Хаздеј Шифрон и Дон Исак Абраванел. Први је био први министар за време силног маварског краља Абдурахмана, а други је за време прогона Јевреја, био на Шпанском двору код краља Фердинанда. Био је финансијски саветник, често вршећи важне мисије. Писао је астрономска дела и писао тумачење торе. А на крају да не заборавимо Мозеса бен Мајмонидеса, чија су дела вековима служила као извор мудрости. Његово чувено дело и данас је због тога, драга и поштована браћо, неоцењиво благо јеврејско. То су „Вођа заблуделих“ и „Море Небухим“. Трудимо се да привучемо на себе пажњу у данашњем националном смислу, и да пружимо доказе да се старамо за бољу будућност.

Драга Браћо! Сада долазим до најважнијег и најделикатнијег

питања: шта треба учинити, које мере треба предузети да створимо везу прво између наше браће у нашој земљи, а затим са браћом сефарадима из осталих суседних земаља.

Ако ми дозволите, ја бих предложио ово: У свакој већој или мањој општини треба створити омладинске сефардске организације, а према финансиским могућностима, треба оснивати и библиотеке. Библиотеке треба да имају дневне листове и часописе, јеврејске и стране, из којих би се увек могло обавестити о садашњим питањима јеврејским. У истим установама могли би се држати говори, поучни и научни, о прошлости сефардских Јевреја и упознавати их са њиховим обичајима и њиховом књижевношћу.

Друго, да се у истим држе земаљски и који страни јеврејски листови из којих ће бити стално обавештавани о јеврејским актуелним питањима. У истим организацијама треба још да се држе поучна предавања, а тако исто и да се дају саопштења о сефардском покрету и раду Светске Сефардске Конфедерације.

Паралелно с тим омладинским организацијама треба имати увек и месне сефардске организације које би имале за задатак да с времена на време духовно утичу на омладинску организацију. У свакој месној сефардској организацији има се интезивно радити на јачању јеврејске националне свести, затим да сваки Сефард плаћа свој шекел, и тако би имали што већи број шекеллиста, да својим великим бројем делегата једном претендујемо да имамо заступника код Егзекутиве, који би имао код саме врховне управе настојавати да и Сефарди у Палестини буду тако исто потпомагани и третирани као и друга браћа.

Затим да се акција за Керен Хајесод што више потенцира, да се месна организација потруди да не отвори само душу и срце наших сефарада, већ да се стара да им пробуди осећај дарежљивости.

А такође да свака месна организација стави себи у задатак још и то, да у свакој прилици има се радити и даље за Керен Кајемет. Јер без ова два наша народна фонда, цела наша акција постаје бесциљна.

Важно је још да свака месна организација стави себи у задатак да има духовне везе са свима организацијама у земљи, по могућству у свакој земљи да се створи Савез Сефардских организација, који ће бити у сталном контакту са светском конфедерацијом.

Господо, ако ова наша конференција сада буде успешна и вративши се својим домовима збиља организујемо месне организације, онда је наша света дужност да ступимо у везу и да створимо један Савез, који ћемо понова назвати Светском Конфедерацијом и који ће управљати целом нашом ствари, а она ће да ступи у контакт са Светском Цијонастичком Организацијом.

Драга Браћо, може бити да ово моје излагање некима неће бити право, и неко ће мислити да начин који сам ја предло-

жио, није пробитачан. Зато се данас и даје прилика, а то је моја намера, да се отвори дискусија, на који начин да се створе месне сефардске организације, како ћемо понова оживети нашу Светску Конфедерацију и на који начин ћемо стално одржавати везу између месних организација. Закључак нека буде крунисан успехом, то би била моја највећа животна сатисфакција.

На крају још апелујемо на вас, драга браћо, будимо агилни, вредни и корисни, покажимо се да смо достојни потомци некадањих великих пионира културе и елите старих Сефарада. Покажимо се, да смо и ми у стању једним гигантским еланом да ступимо у акцију и да ћемо сложено радити на обнови наше домовине Бреџ-Израел. Ето то је наша дужност.

О Д М О Р

Седница се наставља у 3¹/₂ час по подне

Г. Бењалин Пинто, Сарајево (Омладинац), чита свој реферат.

Према дневном реду, имам част и угодну дужност да говорим о омладини и њеној улози у сефардском покрету. Пренего што пређем на саму тему, дозволићете ми неколико опаски. За сефардску ствар и у њеном смислу мислим да је до данас од свих сефардских омладина радила само Југословенска, и то у »Есперанси«, друштву Сефардских академичара у Загребу. Њени чланови, у главном, пореклом су из Босне и, због тога, када будем говорио о дужностима омладине у нашем покрету, служићу се примерима из њенога искуства. И код тога се нећу задржати на самој омладини, већ ћу третирати питање сефардских настојања у опште, јер смо и ми, у свом раду, увек имали пред очима Сефардски покрет као такав.

Нисам узео реч само у сврху информисања о раду једне омладинске групе, већ и у циљу успостављања контакта са одличним јавним радницима из великих сефардских центара, заступљених овде, а од којих очекујем да ће нас упознати са својим омладинама и њиховим настојањима. А овај контакт је потребан. Ово је моје чврсто уверење, а, мислим, и ваше. Стара је то истина, да је улога омладине у сваком покрету велика, и стога мислим да је истицање те чињенице излишна фраза. Имам само ово да напоменем: Први који су упозорили сефардску групу на њене специфичке особености и да је њена дужност да их култивише, то су чланови »Есперансе«, друштва Сефардске академске омладине у Бечу, чије је име, ценећи њене заслуге, преузела и загребачка »Есперанса«. Друго што имамо данас овде да констатујемо, а ово је главно, то је што је то први пут у историји сефардског покрета да је на једној интер-регионалној сефардској конференцији заступљена сефардска омладина као таква, т. ј. што уз старије сефардске јавне раднике седе и већају сефардски омладинци. Овај факат је од велике важности и говори нам да сефардски покрет није више тако млад и да је већ време да почнемо мислити и радити стварније и систе-

матски за нашу ствар. Данас не можемо више рећи да је то први пут иза пет столећа што се састајемо, јер пре две године на Бечкој Конференцији су се састали Сефарди с многих страна света већ по други пут, а ово данас је већ и трећи пут.

Овом констатацијом нећу никоме да пребацам грешке, те ако их и има, уосталом, ми смо сви криви за њих, — већ хоћу само да овде изнесем једну слику стварних чињеница, да не бисмо могли од сада надаље да оправдамо своју немарност краткоћом времена и сличним.

Ми се умиримо, и не гризе нас савест, када помислимо на свој оријентални менталитет, на своја психичка обележја. Истина предиспозиције за несистематски рад у нашој психичкој конструкцији постоје, и ми их веома добро осећамо, али то не сме да буде разлог да бацимо оружје и да фаталистички чекамо на ток који ће да одреди судбина. Сефардска омладина мисли да морамо да жртвујемо и ту своју специфичност, и ако она садржи много поетичних и романтичних елемената. Истичем ово, јер академску омладину наше земље, од године 1904., када је основано наше друштво, одушевљава све што указује на специфичност нашег живота, њу интересују наше романсе, наша историја, наше изреке, наши обичаји, наш морал, па и наш јавашлук, који јој је у моментима изгледао да је много бољи и здравији од велике нервозе што је показују наша браћа Ешке-нази. Једно имам да признам: тај велики интерес од стране сефардске омладине за своју индивидуалност није спонтан. Наши јавни радници у Босни, већим делом оснивачи и чланови заслужне Бечке »Есперансе«, пропагирани су сефардску идеју у нашим круговима. Али овај интерес, уверавам вас, има своју традиционалну базу и он је чист. Сефардска омладина организована у загребачкој »Есперанси« — а организовано је 90% од целокупног броја сефардских студената у Загребу — бавила се до пре годину дана — данас мало мање — најактивније за време својих студија, осим својом наставом, скоро ничим другим већ сефардском идејом и сефардским покретом.

У овом настојању, она је, пошто је обуздала романтички ентузијазам, колико је било у њеној могућности, испитивала нашу душу, наш карактер, наше жеље, наш положај у јеврејству, наше дужности према цијонистичком покрету, могућност и начин сарадње свих Сефарада, питање нашега облика и т. д. У том раду, она је издала, истина на српском језику, једну брошуру о сефардском покрету, покушала је издавати и ревију — ову на шпанско-јеврејском — од које је, због недостатака средстава, изашао само један број, пропагирала је сефардску ствар у провинцијским местима Босне и у Јужној Србији.

И ако је време кратко, допустићете ми, поштована господо, да вам, на бази свога искуства, развијем своје мишљење о сефардском покрету уопште, и о дужностима омладине према њему напосе.

Од првих дана наших настојања осећамо разне препреке са многих страна. Није ове препреке осећала само Светска Се-

фардска Конфедерација и њене организације у Диаспори, већ и омладина.

У сефардским центрима где живе Ешкенази, ови нам пребацују сепаратизам, а у местима где их нема, један део сефардских цијониста пребацују нам сепаратизам, не осећајући потребу за једним искључиво сефардским радом и организацијом. И ми, уверавајући и једне и друге да наше традиције немају ништа заједничко са сепаратизмом или антинационализмом, нисмо имали времена да се посветимо активније својим дужностима. И у томе се види, и долази до изражаја, наша слабост. Изгубили смо скупцене дане извињавајући се, и ако смо били уверени и осведочени о нашим искреним намерама. Показали смо особености и обележја једне мале расе, а, у часовима, једне мањине, јер ми смо мањина у јеврејскоме народу, једне примитивне групе без много енергије и цивилне куражи. Поштована господо, и то је разлог да пробудимо наше душе, наше моралне и интелектуалне снаге и да инфилтрирамо у нашу крв мало више мужевне снаге.

Браћа Ешкенази не смеју нам чинити никакве тешкоће у нашим настојањима. И ми имамо исто право да најмужевније акцептујемо своје порекло, и у томе не смеју да назиру никакве тенденције. Мислим да је сувишно захтевати од једне групе да демантује своје име. Уосталом и онај који то чини, а таквих је било, не чини добар утисак. Држим, осим тога, да би за нашу браћу Ешкеназе требала да буде права радост када виде да се њихова браћа буде и просвећују. И ми поштујемо њихову културу. Многи од нас је студирао њихов живот, и ми уживамо читајући њихова дела која преводимо и ширимо у нашим круговима.

А у колико се тиче сефардских цијониста који назиру у сваком партикуларизму штету за јединство — сваки унитаризам долази у конфликт са животом и његовим развитком који тежи ка специјалности — њима одговарамо: нисмо противу цијонизма. Ово је импутација, без основа.

Ми смо његови приврежници, ми га волимо, и ми имамо да радимо за њега, јер видимо у његовом остварењу препород јеврејског живота, и због тога имамо да потпомогнемо ово дело. Али ја не видим једини циљ нашег покрета у настојању и остварењу цијонистичког идеала, и ако је оно и у нашем раду примарна задаћа. Држим, да многи од уважених делегата не би присуствовали овој Конференцији, да су се наша настојања ограничила на ову тачку деловања. Јер је цијонистичка идеја, у местима одакле су цењени делегати, довољно развијена. У Бугарској, на пример, она има своје приврженике од првих њених дана, у Грчкој, нарочито у Солуну, постоје и фракције Цијонистичке Организације. Јеврејски живот заснива се тамо тако рећи на цијонистичком покрету. И у самој Југославији сви су Сефарди довољно информисани о цијонистичкој идеји и они је потпомажу. Осим тога, цијонистичка ствар је пролазне природе. Она ће у облику у којем сада живи трајати мало времена, док се цијонистичка идеја не оствари или док се не разбије. Јеврејство ће

и даље живети онако раштркано као и до данас, и у случају да наше дело успе, и у случају да оно доживи слом. И ми смо дужни мислити и на сефардску групу у Диаспори. Ешкенази имају много тела и организација, емиграционе станице, и не само за Паластину, већ и за друге крајеве света, и т. д. Ми, Сефарди, у том погледу, немамо ништа, а све нам то треба. Наше социјално, културно и политичко стање захтева од нас многа и велика настојања у циљу нашег придизања. Све ово императивно тражи од нас жртве, заједничку сарадњу и организацију која ће се старати о нашем развоју. И наша организација, тако, има да траје више од цијонистичке организације.

На бази овога, цењени делегати, данашња дебата мора у првом реду да се ослободи свих предрасуда. Не сме нико од нас да посумња да чинимо грешке према браћи Ешкеназима или да наш покрет није цијонистички, или да није од потребе. Друго имамо да се позабавимо свим нашим потребама у Диаспори. Мислим да је Бечка Конференција управо у томе грешила што се искључиво посветила локалним подребама палестинским, које многи од делегата нису ни познавали. Али овим, понављам, не смемо занемарити овај еминентно потребан део наших настојања. Истовремено и једно и друго.

Поштовани делегати! Нимало се не удаљујем од своје теме. Све ово што овде износим, то је осетила сефардска омладина у Југославији, и то ју је болело као и старије сефардске јавне раднике. У тим речима садржане су све странице историје нашег сефардског покрета.

А шта намеравамо? Шта ћемо започети, и како? Имамо ли израђену идеологију? Планове? У смислу готових закона и догми, немамо. А није ни чудо. Још немамо јасних појмова о својој групи и њеној индивидуалности. Не познајемо своју прошлост, она нам је још нејасна, па не познајемо ни сами себе, актуелан живот Сефарада. Нити имамо *Бебура*, ни *Ахад-Хаама*. Наш психички живот, у колико се тиче наших етничких потреба, креће се, за сада, само у кругу осећања. Ми још не мислимо дубоко, продуховљено, а то не бисмо ни могли, већ само осећамо, и та су осећања тако еруптивна и интезивна да нам у моментима изгледају довољно вредна. Категорички императив нашега живота за пробуђење из те летаргије претставља за нас утеху, када видимо да још нисмо ништа извршили од својих дужности. Ни идеје Ахад Хаама нису се родиле првих дана јеврејског националног покрета, а Теодор Херцл није имао готове одговоре на многа јеврејска питања, и може се рећи, као што то многи и кажу, да је био у јеврејској ствари ињорант.

По мом мишљењу, за сада ми имамо, сваки у свом крају, да учинимо најпотребније за подизање наших општина. У првом реду имамо да регулишемо свој културни живот, било то у виду заинтересовања за школе, не само основне и средње, већ и универзитетске, било то у облику просвећивања свих народних маса, одржавањем предавања о разним темама, упознавањем са хигијенским потребама итд. Имамо затим, и то је од веома ве-

лике важности, да решимо питање наших теолога. Наше општине пате од недостатка квалифицираних рабина. Они су, засада, једини који воде, или који би могли водити, бригу о културном подизању наших општина. Затим имамо да настојимо око помагања сваке иницијативе наших ерудита, на пример историчара. Покрет сефардске омладине у Југославији имао би много више успеха, да је имао при руци више извора из наше прошлости, и о њој. Шта имамо ми, више од милион Сефарада, у том погледу? Неколико дела Манадез Пидала, неколико пасуса у делима Граетза, у студијама Еренпрајса, Соколова, Данона, Кајселинга у лингвистичким покушајима Леона Вагнера, Др. Калмија Баруха, и неколико покушајних радова из историје од Др. Морица Левиа, Саула Мезана и Розанеса. И све ово је мало и незнатно, и студиј свега овога може се апсолвирати за кратко време.

И економско стање у сефардским центрима је тешко. Наше су општине, на пример Битољска, Солунска, а да не говорим о малоазијским општинама, по сиромаштву својих чланова сличне великим градовима у којима се осећа периферијска сиромаштина. Ешкенази у сличним случајевима имају, ту и тамо, своје емиграционе организације или филантропске установе у великом стилу. Они настоје ублажити тежину и несрећу немаштине, а ми само констатујемо ове очајне чињенице. И ми имамо да настојимо у том правцу. Ми смо уверени, да ми немамо онолико средстава да би смо ублажили ову несрећу. Али наши први кораци у томе смислу имају да буду управљени на то да се израде статистике и на темељу њих студије помоћу којих бисмо могли тражити и наћи излаза из те беде помоћу давања савета при избору звања и евентуално у помагању емиграције.

За то нам је потребан контакт. Ми га немамо. Наша прва настојања треба да буду управљена на то да га успоставимо. И ми сами, који се интересујемо интензивније за своју браћу, познајемо само 4—5 особа из Грчке, исто из Бугарске, Палестине итд. И то по причању наших сениора, који су студирали у Бечу, али народ као такав не познајемо. Имамо ту и тамо по коју вест о животу наше сефардске браће у европској јеврејској штампи, али све те вести одишу сувише цијонистичком једностраношћу, тако да још нисмо могли добити једну комплетну и јасну слику о њој, да бисмо могли извести какве закључке. Скоро да бисмо могли рећи да је пре светскога рата, будући је Беч био центар Сефардских Јевреја са Оријента, било много више контакта него ли данас, иако је наш покрет примио изразитије облике. Наша сефардска академска омладина је настојала да успостави тај контакт, али није успела. Имала га је само са Конфедерацијом, али је и тај био слаб.

У томе сефардском раду, како сам га овде развио, Балкан има своје нарочите дужности. Сефарди у нашим земљама су најпросвећенији, а, и због свог географског прложаја, они су позвани да поставе темељ овој згради.

Ми, на пример у Југославији, у Бугарској, па и у Грчкој,

ми смо много тога већ извршили. У нашим општинама већ се почела осећати и хиперпродукција факултетски образованих људи; економски положај није тако разоран, а и цијонизам, како смо већ рекли, доживео је код нас лепих успеха. Ми као да смо прешли прву ватру, и, зато, наша је дужност да указујемо на потребе и да дајемо иницијативе.

Нећемо да одузмемо компетенције никоме, али Светска сефардска конференција се до данас није показала спремном за то подужеће. Нарочито у последње време, она је показала извесну слабост и немоћ. Потребна је реорганизација. Мој предлог је да се образују егзекутивни комитети у Диаспори. Не само један, већ више њих. И ако смо једна специфична група у јеврејству, и ми се сами разликујемо. Ниво и потребе свих Сефарада нису једнаке. Сефарди Југославије и Мале Азије нису исти, па и у самом језику се разликујемо. Многи од нас не говоре шпанско-јеврејски. Држим да се ми делимо у пет група. Прву групу сачињавају Сефарди Балкана, другу Мале Азије, трећу Афрички Сефарди, четврту Сефарди Западне Европе, и пету Амерички Сефарди. Имамо да оснујемо пет егзекутивних комитета, и то под Светском Сефардском Конференцијом, и сваки има да се бави својим специјалним потребама у свом рејону. Први мој предлог је да се оснује на тој конференцији *егзекутивни комитет* за балканске земље. И оснивање овога биће плод ове конференције.

У дебати има конкретно да се говори о овом извршном комитету. Солун би био згодан за његову централу. Солун је стара општина где је сачуван наш живот без спољног додира, и, осим тога, његова је општина велика и многобројна. Централу има да води особље које има љубави за ствар, али које је и плаћено. Приватна иницијатива и спонтана воља су од велике вредности, али не смемо њима да оставимо ствар. У нашем покрету је од велике важности питање јавних радника. Ми немамо агитатора, говорника, ни иницијатора. Нашем идеализму као да недостаје интензитет, али не смемо заборавити да су наши јавни радници до данас били искључиво млади људи који су имали, и који имају, да се боре, у тој економској кризи, са великим тешкоћама, које доноси собом борба за егзистенцију. И због тога наш је рад више или мање био обележен боемским и несистематским обележјем.

За такав рад, од потребе су и средства. Без њих нећемо учинити ниједан корак. Сефардска омладина у Југославији, на пример, започела је издавањем брошура и једне ревије. У првим моментима ових лепих настојања, она је осетила сву тежину недостатка средстава. Овакве препреке су доживела многа наша друга подужећа и у осталим местима. Имамо, дакле, да решимо ово питање, и зато предлажем оснивање једног фонда. Фонд имају да субвенционису локалне сефардске организације, а до њиховог оснивања наше општине. О овоме има да се говори на овој конференцији, ако желимо да она уроди добрим плодом.

У колико се тиче омладине, за сада, само неколико речи.

И ми, а и ви веома добро знате, да ће за неколико година сав овај рад да падне на леђа омладини, а нарочито академској. Због тога, у програму сефардског покрета имамо као важну тачку: одгој и спремање омладине за дужности које је чекају. Омладина добро зна да се на овој конференцији неће донети конкретни закључци по ствари која се ње тиче, јер је данас, овде, заступљено само једно сефардско омладинско друштво. Она само жели да се делегати у својим излагањима дотакну и овог питања, и да даду информације о стању одладине у својим земљама.

Пре завршетка прво имамо да се бавимо нашим сефардским питањима на Балкану, па и цијонистичким, а после, у другим приликама, са питањима других сефардских група. Само тако ће успети ова конференција, која је, не смете заборавити, конференција балканских Сефарада.

Г. Др. *Лазар Аврамовић*, претседник конференције, отвара дискусију, по свима рефератима.

Г. Др. *Леон Коен* (Софија). — У току времена изгубили су контакт Сефарди са Ешкеназима. Сваки је од њих живео под различитим утицајима и културама. Гомилале су се временом све веће диференције међу њима, тако да је настао један *јаз* између њих. Апелује да од сада треба да радимо на отклањању тих диференција које су нас до сада разједињавале и да стварамо и појачавамо контакт између Ешкеназа и Сефарада, да би се најзад потпуно ујединили, јер смо синови једног народа.

Анализира узроке запостављености Сефарада у јеврејском покрету и у Палестини. Ми треба да имамо људе светског ауторитета да би могли бити заступљени у Егзекутиви, вели говорник. Мисли да их ми немамо и да је то један од разлога запостављености. Даље наводи као други разлог то, што Сефарди нису активни у сарадњи. Сефардски елемент нема заслуга за цијонистички покрет и зато, по његовом мишљењу, није заступљен у Егзекутиви. Стога препоручује Сефардској Организацији да све своје снаге упери на организовање и културно подизање сефардских маса.

(Упадица г. Јозефа Пинкаса, Румунија, да није тачно да сефардски Јевреји немају заслуга за цијонистички покрет).

Мисли да је грешка критиковати рад Цијонистичке Егзекутиве, нарочито с обзиром на садашњу политичку ситуацију Цијонистичког покрета, јер се тиме само отежава рад Егзекутиви. Предочава тешкоћу ситуације и наглашује да Енглеска Влада показује све више знакова дезинтересовања за Палестинску цијонистичку ствар. Балфурова декларација се саботира од стране Енглеске. Признаје да егзекутива није до сада могла да задовољи оправдане потребе Сефарада у Палестини. Мишљења је да само они Сефарди нису заступљени, који ништа не раде. Препоручује умереност у критици Егзекутиве и осуђује покушај извесних група Палестинских Сефарада који су хтели упутити петицију Друштву Народа, јер их Егзекутива није хтела

саслушати. Мишљења је да Сефардска Организација треба да ради само на организовању Сефарада и на подизању њиховог културног нивоа, а да се не меша у политички рад Егзекутиве.

Др. Мориц Леви, надрабин (Сарајево). Жали што је остало још само неколико сати за прави рад, јер су реферати махом статистичке и информативне природе. Тврди да Ешкенази траже од нас да очувамо сефардски дух и да се организујемо. Препоручује да Палестинска Сефардска Организација промени политичку тактику према Егзекутиви, јер се начин њеног рада и поступања рђаво тумачи уопште, а нарочито код Ешкеназа. Препоручује да се ми организујемо у Балканску Сефардску групу, а према спољнем свету да иступамо као један народ.

Др. Јаков Челебоновић, адв. (Београд), истиче два предлога:

а) Подизање културног нивоа Сефарада у Диаспори;
 б) Потпомагање и јачање рада у Палестини, али да се обрати нарочита пажња на Палестинске Сефардске Јевреје, које је до сада одржавала вера у Адонај. Доклегод та вера буде постојала, дотле ће и Јеврејство постојати. Сефарди су срж јеврејског народа; за њих не треба пропаганда. За Сефарде је увек Палестина била идеал и зато су увек гајили жудњу за Палестину кроз веру и религију. Он није цијонист, али сваки Сефард, као и он, јесте национални Јеврејин. — Дели Јевреје на организоване и неорганизоване. И неорганизовани су по души Јевреји и они исто толико раде за Цијонизам као и организовани, само што они реалније гледају на ствари. Он лично више ће помагати цијонисте, ако без ларме и буке буду озбиљно радили. Не одобрава поступак Бугарских Цијониста, који по реферату Г. Коена из Софије, праве величанствене манифестације по улицама за цијонизам. Треба бити патриота оне земље у којој се живи. Препоручује рад:

- 1) на културном подизању Сефарада,
- 2) на религиозном пољу,
- 3) на јачању патриотизма.

Што се тиче цијонизма, Сефарди треба увек да раде у сагласности са Егзекутивом.

Др. Наполеон Арие (Букурешт), пребацује што се говорници удаљују од праве теме. Циљ је ове конференције да се посаветујемо о сефардским питањима и проблемима. Не ради се овде о томе да ли смо цијонисте или не. Ми смо позвани амо, и дошли смо, као Сефарди, то жели да нагласи. Треба говорити о суштини ствари, о сефардским потребама. Још није досада чуо дефиницију: шта је Сефард. Ми нисмо непријатељи Ешкеназа. Тврди да постоји велика разлика између Сефарада и Ешкеназа: у језику, начину живота, карактеру, темпераменту, па и у религиозном погледу. Но и ако то тврди, не значи да је противник Ешкеназа. Узгред напомиње да му је супруга Ешкеназ.

Циљ сефардске организације треба да је:

- 1) Уједињење и организација свих Сефарада целог света,
- 2) Религиозно подизање Сефарада и
- 3) Стварање централног, перманентног комитета, који ће идеје сефардског покрета применити, а нарочито с обзиром на цијонистички рад у Палестини.

Др. Нисил Овадија, надрабин (Париз). — Сефардска Организација ће бити пут за оне који нису цијонисте да то постану. Првенствено ћемо радити на сефардском пољу, а успут хтели то или не, и на цијонистичком. Сагласан је са примедбама предговорника што се тиче поднетих протеста. Светско Удружење Сефарада треба да прима и цијонисте и нецијонисте, све Сефараде. Оно треба да је Егзекутива Диаспоре. Осећа потребу јачања рабинског кадра, а нарочито оних са факултетском спремом, и предлаже да Сефардска Организација стави себи у задатак:

- 1) Организацију светских сефардских конгреса,
- 2) Организацију сефардских фондова и
- 3) Оснивање Високог Семинара у Паризу, који ће давати високоучене рабине.

Др. Брацо Пољокан (Сарајево). — Пре него што би почео да говори чита писмо које су конференцији упутили пријатељи из Сарајева, које су потписали Г. Г. Др. Вита Кајона и Др. Калми Барух. У томе су писму између осталог садржани ови предлози:

- 1) Да се у свима местима на Балкану у којима живе сефарди оснују месне организације које ће бити територијално повезане, а локалне и територијалне организације биће органи Светске Сефардске Федерације;
- 2) Друго да би се обезбедио редован рад конфедерације, имају сефардске општине сваке године да унесу извесну позицију у своје буџете; исто тако и све остале сефардске институције и корпорације;
- 3) Да се оснује биро за пропаганду и да се ангажује стални секретар;
- 4) Да се покрене месечни или тромесечни орган на шпанском или француском језику;
- 5) Да делегати који су присуствовали Београдској конференцији сазову по свом повратку у своја места, састанке и да поднесу реферате у циљу да се остваре задаци постављени на овој конференцији; и
- 6) Да се Београд одреди као центар Балканске организације. Што са тиче односа према Светској цијонистичкој организацији, Сефардска организација — вели се у том писму — сарађиваће са њом братски, тражећи увек да сефардски елеменат у Ерец-Јисраелу не буде занемарен.

Пошто је прочитао ово писмо г. Др. Пољокан износи своје лично мишљење и вели: идеологија Сефардства није довољно

развијена, да би mogла претстављати потпуност. Не знамо ко и шта је сефард. Било би погрешно рећи, да је сефард онај који говори шпански. У рефератима налази недостатак. Нема предлога, него само констатација. У сваком реферату требало је да буде и конкретних предлога и то не само у погледу рада у Југославији, већ и на Балкану. Рефератом г. Пичота, вели г. Пољокан, био сам непријатно дирнут. Г. Пичото, као одговорни чинилац, није требао из разлога опортунитета на овај начин да изнесе свој реферат, јер ми нисмо за то позвани форум, и да, иако је све оно што је г. Пичото о сефардима у Палестини рекао истина, мисли да начин на који је то г. Пичото изнео није онај који обећава успех. У вези са рефератом г. Пичота, ја предлажем, да се поради на томе, да утицајни Сефарди у Палестини уђу у сва она административна тела која воде политичку бригу према Арапима. Сваки Сефард и Сефарткиња треба да купе шеке, како би Сефарди на цијонистичким конгресима били што бројније заступљени. Коликогод не одобравам извесне кораке г. Пичота, морам признати да смо ми сви криви, јер прошлих пет година нисмо ништа урадили, сем оно мало што се урадило у Београду и оно мало доприноса Београда и Сарајева. Одбор у галуту није урадио ништа.

Г. Пољокан предлаже да се ради и сутра и вели, буде ли се продужило оваквим стерилним радом, да он у будуће неће учествовати у њему. Верује извештају г. Пичота, али предлаже сазив анкете која би на лицу места испитала стање.

Г. Јосиф Пинкас, претседник Ујед. Општина (Букурешт). Сажалева што се за време конференције није довољно расправљало о стварним потребама Сефарада и о Сефардским проблемима, већ је највећи део конференције утрошен на читање реферата, који су имали више информативан карактер о сефардима у појединим земљама. Предлаже да се створи Сефардска централа у Паризу. Замера што нису дошли делегати из Цариграда. Г. Пичоту захваљује на реферату, а нарочито што је био храбар да каже праву истину. Револтира га што цијонистичка Егзекутива запоставља сефарде у Палестини и поступа са њима као са пасторчићима. Истиче да у Румунији сасвим мале сефардске Општине, које су иначе врло сиромашне, дају с великим напрезањем до 50.000 — леја за Керен Хајесод и национални фонд. А шта цијонисте чине са тим новцима сиромашних сефарада? Још једном захваљује г. Пичоту и изјављује да неће више давати да се тако поступа са новцима сиромашних сефарада и да ће одсада знати како и коме ће слати новац у Палестину.

Г. Давид Флорентин (Солун). — Јевреји као народ, без обзира на то да ли су цијонисте или нецијонисте, болно су дирнути забраном усељавања у Палестину. Овај гест Енглеске је врло тешко погодио све Јевреје. Према овоме догађају све

остало је ситница. Јеврејска се Палестина налази у очајном стању; јеврејска кућа гори. Јеврејска ствар тражи сада више него икад јединство, а ми овде правимо разлику између Ешкеназа и Сефарада. Први је задатак ове конференције да улутимо достојан протест против оваког акта мандатарне власти. А доћи ће време када ћемо да се препиремо, а то не смемо нипошто да чинимо сада када нам је кућа у опасности. Г. Флорентин предлаже да конференција донесе једну резолуцију у томе смислу.

Г. Пичота познаје боље од осталих, али мора да изјави да један део његовог експозеа није тачан. Он верује да је Г. Пичото свој реферат поднео у доброј намери, али да је добио нетачне податке од својих сарадника. Г. Пичото је пре свега погрешно у погледу излагања прилика солунских рибара, према којима је Цијонистичка Егзекутива не само коректна, него и хвале достојна. Исто тако и у погледу јеменских Јевреја г. Флорентин каже да би волео да сви Јевреји буду третирани као Јеменити. Број јеменских Јевреја у Палестини је из дана у дан све већи. Износи податке из званичног извештаја Егзекутиве о великим сумама, којима је она помагала колонизацију Јеменита. (Г. Пичото устаје и упада: Овде је говор само о Јеменитима. Зашто се говорник у одбрану свог мишљења не дотиче и осталих сефардских Јевреја).

Хоћемо, продужује г. Флоренти, јединство. Цијонистичка организација не прави разлике између Ешкеназа и Сефарада, она даје и потпомаже Јевреје. Ипак, нека Светска Сефардска Конфедерација ради, само с другом тактиком, јер ће и она нешто допринети за јеврејску ствар.

Г. М. Д. де Пичото, узима реч и каже да је г. Флорентин говорио само о Јеменитима, а не о осталим сефардским Јеврејима који су малтретирани. Јеменити су заиста врло рђаво третирани од цијониста у Палестини и Светска Цијонис. Егзекутива биће одговорна за такав поступак према Јеменитима. Својом иницијативом и без помоћи Егзекутиве они долазе у Палестину. Спомиње да је један лист у Палестини доносио чланке у којима један угледни цијонистички новинар пребацује што Егзекутива насељава „Варваре“ у Палестину. Зар је добро опхођење према Сефардима, када се називају варварима и пречи им се улазак у земљу и чине све могуће тешкоће? Он не пребацује Ешкеназима већ цијонистичкој Егзекутиви. Он је пријатељ Ешкеназа, већ тридесет год. је цијониста. Истиче да су сефарди у мноме слични Арапима и лако се са њима споразумевају и слажу се са њима. Лако је говорити овде седећи у широким фотељама у дијаспори, али је сефарду тешко живети у Палестини. Потребно је доћи тамо и живети на лицу места. Он воли Ешкеназе, јер су му то браћа. Али он брани једну запостављену групу којој он припада. Г. Пичото вели, да је пацифист, да је све своје жртвовао и да ће све жртвовати интересима Сефарада. У своме извештају изнео је само истинита факта. Истиче, да је Сефардско питање данас много важније него пре догађаја августа

прошле године. У Палестини се не може живети без споразума са Арапима. Западњаци који не знају арапски менталитет, који не познају језик, не могу да постигну успех. И важно је да настојимо, да ова факта признаду шефови нашег националног покрета. Затим говори о томе, да сефардске организације у дијаспори греше када тако оштро критикују Сефардску Егзекутиву у Палестини, а заборављају да је педесет сефардских општина на Балкану допринело конфедерацији само 100 фунти, док је она потрошила 5000 фунти.

Тражи се сарадња свих. На конференцији у Бечу било је много обећања, али је мало учињено. Потребне су жртве, личне жртве.

Ми имамо комитет у Палестини, али га треба основати и овде. Има да се састави буџет и прибаве сретства за њ.

У погледу солунских рибара г. Пичото вели, да је Сефардска Конфедерација њима дала помоћ од 300 фунти, а солунски Јевреји уместо да јој захвале, упутили су писмо захвалности Цијонистичкој Егзекутиви.

Треба да пласирамо акције наше банке и да учинимо све могуће за њу. За две и по године њеног рада, много је што шта постигнуто, и она има и даље да врши своју велику задаћу потпомагања наших сиромашних слојева у Палестини, кредитима и другим. На крају г. Пичото изјављује, што се тиче његових четрнаест тачака, да се слаже са закључцима г. Д-ра Пољокана.

Претседник г. Лазар Б. Аврамовић обећава да ће скупити 100 фунти за Сефардску Банку у име Београдске Сефардске Организације и београдских Сефарада.

Г. Др. Јакир Бехар. — Моја душа плаче. За које смо грешке толико изгубили у трагању решења Сефардског питања. Наука је једина: тражити истину. У погледу метода она се дели на више грана, како би свака група научника могла лакше изучавати поједине делове научних појава. У колико постоје поделе у техничком раду, у индустријама, поделе на социјалне сталеже код народа, утолико постоје поделе и код народа, који сарађују за срећу човечанства. Такође постоји подела сваке нације на групе, из историјских разлога и према менталитету.

Шта је Сефард? Јели онај Сефард, који води порекло од оних првих Јевреја у Диаспори, који су претпоставили изгнанство, напуштајући свој повлашћени положај у Шпанији? Је ли онај Сефард, који припада групи, која није никад познавала реформе наших најинтимнијих и најбитнијих јеврејских традиција? Је ли онај Сефард, који разуме и са пуно узбуђења слуша песме испуњене филозофским и социјалним мислима у си-нагогама Филаделфије или Њу-Јорка, Амстердама или Лондона, Родоса или Млетака? Је ли онај Сефард, који не прави разлике између Ешкеназа и Сефарада, као што није ни раније ту разлику правио?

Откад су виши ауторитети Цијонизма, као Проф. Бродески, јавно признали, да су учинили једну грешку према Сефардском елементу, кад су га занемарили, и кад је наш истакнути Шеф Др. Вајцман позвао у Јеврејску Агенцију све групе Јеврејског народа, да сарађују на васпостављању Ерец-Израела, зашто губимо време да тражимо одредбе и да формулишемо изјаве, да би оправдали потребу која постоји да се организујемо да би могли лакше, са више средстава и са већом енергијом, напредовати к једином идеалу — васпостављању наше нације.

У своје време једна једина установа је заступала и уједињавала све сефардске заједнице Истока, и то: хахамбашилик старог Отоманског царства.

Сада констатујемо са радошћу, да су сефардске заједнице Истока, Александрије или Египта, кроз Малу Азију и Балкан до Београда, заступљене од стране трију организација и то: Бене Берит, са њеном сјајном филантропском и социјалном акцијом, Семинар Рабина у Родосу, за спремање духовних шефова за источне општине и Сефардска Конфедерација, која душом и срцем жели, да сарађује на јеврејском препороду.

Као последњи у генералној дискусији узео је реч

Г. Др. Исак Алкалај, Врховни Рабин. — Пало је много нових идеја на овој конференцији, али ми желимо да постигнемо нешто стварно. Београдска Сефардска Организација позвала је ову конференцију са циљем да се изврши организација свих Сефарада у једну моћну групу. Без организације, маса не може ништа постићи. Ако хоћемо успеха у идеалима, морамо се организовати. Сефарди су специјална група Јеврејског Народа. Сефарди хоће и морају да се организују, да би могли своје жеље и воље колективно да износе и удружени да се боре за постигнуће својих идеала. Ако I. Бечка Конференција није успела, успеће ова; ако и ова не успе, наредна ће успети, јер природа саме ствари тражи и намеће то питање. Нема разлике између Ешкеназа и Сефарада, али ипак треба да се ми Сефарди организујемо. Као пример шта све може организација да учини, спомиње конституисање Јеврејске Агенције, прошле године, у Цириху. У својој резолуцији морали су да чак ставе у дужност да се има поради да се што пре приволи група »Агутат Јизраел« да ступи у Жевеш Агенцију, а то само стога што је та група »Агутат Јизраел« организована у једну моћну организацију. У Сефардској Организацији треба да су сви Сефарди: и цијонисте и нецијонисте. Имамо већ своје статуте, који су примљени на Бечкој конференцији. Ми имамо нарочите да поради на томе да организујемо балканске сефардске општине. Централа за рад на Балкану може да буде Београд, који је за то, по свом положају, подесан.

Предлаже да сваки од делегата у својој земљи организује све Сефарде. То је циљ данашње конференције.

Претседник Г. Лазар Б. Авраловић, предлаже затим да у одбор за састав резолуције ове конференције уђу ова господа: Др. Букић Пијаде, Др. Јакир Бехар, Давид Флорентин, Др. Леон Коен, Др. Наполеон Арије и Др. Брацо Пољокан. (Прима се).

Одбор се повукао на већање и после пола сата опет се појавио у дворани.

Г. Др. Букић Пијаде, прочитао је резолуцију коју је одбор саставио и која гласи:

»У Смислу начела Светске Конференције сефардских Јевреја, одржане у Бечу месеца августа 1925. год., Конференција у Београду, коју је сазвала Београдска Организација Сефардских Јевреја, 28. и 29. маја 1930. год. и којој су присуствовали делегати Сефардских заједница са Оријента и то: из Палестине, Југославије, Румуније, Бугарске, Грчке, Француске, као и делегат Сефардско-оријенталских заједница у Италији, а имајући у виду да је организовање сефардских Јевреја од опште користи за Јеврејски Народ као целину, одлучује:

1) да се, према месним приликама, проведе организација сефардског елемента у свима земљама у којима он живи;

2) да се образује централни комитет у Београду, састављен од претставника горе поменутих земаља са задатком да исти припреми и сазове Светску Конгрес у споразуму са Светском сефардском организацијом;

3) да поради на националном, културном, религиозном, економском и социјалном подизању сефардског живља;

4) да свим својим силама допринесе обнови Ерец-Израела у потпуној хармонији са Јеврејском Агенцијом и осталим националним институцијама, и

5) да Комитет спреми и утврди потребан буџет за извршење свога задатка«.

Чланови Одбора:

Др. Букић Пијаде с. р.
Др. Јакир Бехар с. р.
Давид Флорентин с. р.

Др. Леон Коен с. р.
Др. Наполеон Арије с. р.
Др. Брацо Пољокан с. р.

Поред ове резолуције која се односи на организациони део, усвојена је и резолуција којом конференција протестује против забране усељавања у Палестину и која гласи:

»Конференција делегата општина и јеврејских сефардских организација из: Палестине, Југославије, Румуније, Бугарске, Грчке, Француске и Италије, сазвата 28. и 29. маја у Београду:

1). Проглашује, да, данас више него икад, цео јеврејски народ треба да своје најбоље снаге сконцентрише за рад на обнови Јеврејског Националног Огњишта у Палестини;

2) Изражава своје дубоко жаљење због привременог обустављања усељавања у Палестину, које је наредила Палестинска Влада по инструкцијама Енглеске Владе, из чисто политичких обзира, у супротности са формалном обавезом Мандата у погледу усељавања и колонизације Јевреја у Палестини, и то у потпуној мери према економској могућности земље;

3) Тражи од савести целог света уопште, а напосе од савести Енглеске Владе и Народа, неизоставно опозивање овог обустављења; и

4) Ставља у дужност Биро-у Конференције да преда ову резолуцију Енглеском Министру у Југославији, с тим да буде упућена Енглеској Влади, и да исту достави Егзекутиви Јеврејске Агенције у Лондону и Јерусалиму«.

Протест упућен Енглеском Посланику гласи:

*Његовој Екселенцији господину Невилу Хендерсону,
Његовог Британског Величанства опуномоћеном Министру
у Београду.*

Господине,

Потписанима, као представницима целокупног јеврејства у Краљевини Југославији, част је да Вам поднесу овај меморандум, у коме је изражено једнодушно стајалиште потписаних.

Обавештени смо званично, да је Влада Његовог Британског Величанства обуставила издавање оних 3.300 сертификата за имиграцију Јевреја у Палестину, које је Палестинска Влада дозволила за време од априла до септембра о. г. Палестинска је Влада ове сертификате издала, пошто је зацело најригиорозније испитала економске услове, те утврдила, да рад Жевиш Агенци и економски прогрес Јеврејског дела у Палестини оправдава у најмању руку овај, по нашем суду, и сувише скроман број сертификата. Ако је дакле ова суспензија и поред тога одређена, ми не можемо наћи у тој мери никакво оправдање у економским приликама Палестине, у толико мање, што у истини влада у Јеврејској Палестини несташица радних снага, како је добро познато не само Влади Палестине, него и Влади Његовог Британског Величанства.

Да је то тако, на то упућује и извештај Истражне комисије (т. зв. Шавове комисије), који сматрамо непријатним у највећој мери према јеврејском стварању у Палестини, па га стога отклањамо, али који не препоручује никакве провизорне мере у правцу обустављања, већ подељених погодности, и онако веома незадовољавајућих са стајалишта духа и садржине мандата. При томе је извештај Шавове комисије у питању имиграције полазио само са стајалишта садашњих економских прилика, не водећи рачуна о динамици стварања нових могућности и позиција приликом нових јеврејских усељеника.

Кад је то тако, онда ми потписани, поред свега поштовања према Влади Његовог Британског Величанства као мандаторној сили, с дубоким болом и огорчењем мотиве овој суспензији морамо да тражимо изван економске сфере, у политичким моментима. Противно духу и садржини мандата морамо да налазимо повод овој суспензији у концесијама, које се сматрало потребним учинити Арапима, који негирају мандат и траже његово уклањање, који захтевају обуставу сваке имиграције, па чак и забрану стицања земљишта по институцијама Жевиш Агенци и појединим Јеврејима, једном речи, који захтевају, да

се опозове гарантовано нам оснивање народне домаје за јеврејски народ у Палестини. У стварању те домаје, сувишно је истаћи, поред земље битни је елеменат једна јака жива јеврејска заједница. Она не може да настане друкчије него имиграцијом. Спречавање имиграције, па било и провизорно, значи дакле отежавање стварања народне домаје, у толико више, јер слаби отпорну снагу јеврејске заједнице у Палестини, а јача снагу арапског живља у његовој борбености против јеврејског стварања у Палестини. Арапски ће живаљ у томе, разумљиво, видети успех своје пропаганде и биће ободрен, да у својим захтевима буде још агресивнији, што мора да се испољи и опет у отвореној агресивности, т. ј. у рушењу позиција које је стварао јеврејски народ сопственим силама.

Господине, с болом у души потписани констатују, да ова мера причиња узмаком пред крвавим нападајима Арапа у августу прошле године, за које је изван сваке сумње утврђена кривица арапског живља у Палестини. Па како је ова суспензија имиграције само један од беочуга у одлукама Палестинске Владе, а сад и владе Његовог Британског Величанства, непогоднима за нас, она је у стању, да доведе до тешке кризе поверење целога јеврејскога народа у истинску вољу мандатарне власти, да оствари мандат над Палестином, по његовом духу и садржају.

Слободни смо стога, да Вам упутимо овај протест против суспензије усељивања Јевреја у Палестину с молбом, да овај наш протест изволите доставити влади Његовог Британског Величанства. Молимо исто тако, да изволите, Господине, примити уверење о нашем особитом поштовању.

Београд, 30. маја 1930. године.
Загреб,

Врховни Рабин Краљевине Југославије
Претседник Савеза Рабина Југославије
Члан Концила Жевиш Агенси
Др. Исак Алкалај с. р.

За Савез Јеврејских Вероисповедних Општина,
Др. Фридрих Попс с. р.

За Керен Хајесод Л. Т. Д.
Централна Управа за Југославију
Др. Фр. Попс с. р.

За Београдску Организацију Сефардских Јевреја
Др. Рафаело Маргулис с. р.

За Ложу »Србија« 676 Н. О. Б. Б. Београд
Иван Кон с. р.

За Јеврејско Женско Друштво Београд
Јелена де Мајо с. р.

Др. Александар Лихт с. р.
Члан Консила Жевиш Агенси

За Савез Цијониста Југославије
Хохснгер с. р.

За Национални Јеврејски Фонд Дирекција за Југославију
Др. Бауер с. р. Др. Цви Рошмилер с. р.

За Ложу »Загреб« Н. О. Б. Б. 1090
Др. Шварц с. р. Велики Рабин и Претседник

За Удружење Цијонистичких Жена
Јулија Кониг с. р. *Др. Сандел* с. р.

За Удружење Јеврејских Омладинских Друштава
Бранко Гросман с. р.

Конференција је завршена 29. маја у 9 часова у вече, певањем »Ха Тикве«

У четвртак у вече, у Палас-Хотелу, приређен је банкет у част делегата. Поред делегата и гостију било је присутно много београдских Јевреја. Сала Палас-а била је пуна и у њој се осећало свечано расположење. Пало је више здравица како од стране приређивача тако и од стране гостију. Банкет је успео и трајао је до 1 сата по поноћи.

Као одговор на поздравни телеграм упућен Њ. В. Краљу, *Г. Лазар Б. Аврамовић*, претседник београдске сефардске организације, добио је следеће писмо од Министра Двора, *Г. Б. Д. Јевтића*:

Београд, 3. јуна 1930. године

Господине,

Његово Величанство Краљ примио је са задовољством изразе оданости и топле жеље учесника конференције сефардских организација Јевреја Краљевине Југославије и благоволео је наредити ми да изјавим захвалност.

Министар Двора,
Б. Д. Јевтић с. р.

Господину

Лазару Аврамовићу
Претседнику београдске сефардске организације,
Београд.

Као одговор на поздравни телеграм упућен Претседнику Министарског Савета, Господину Генералу Петру Живковићу, *Г. Лазар Аврамовић* је добио следеће дисмо од Шефа Кабинета Претседника Министарског Савета, *Г. Свет. Хођере*:

КРАЉЕВИНА ЈУГОСЛАВИЈА Београд, 30. маја 1930. г.
Шеф кабинета
 Председника Министарског Савета

Господин Претседник министарског савета примио је поздравни телеграм, који сте му упутили са конференције сефардске организације Јевреја из Београда, па ми је изволео наредити, да Вам у његово име захвалим.

Шеф кабинета
 Претседника министарског савета,
Свет. Хођера с. р.

Господину

Лазару Аврамовићу,
Претседнику сефардске организације Јевреја,
Београд.

